

Càtedra Mediació, Resolució de conflictes i Transformació digital dels Estudis de Dret, Ciència Política i Criminologia de la Universitat Oberta de Catalunya i el Centre de Mediació de Catalunya del Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya

Estudi de contrast entre institucions i polítiques Europees i de Catalunya en matèria de mediació en Dret privat i família: per a una implantació efectiva de la mediació a Catalunya

Índex

I. Informe executiu

II. Presentació

III. Metodologia

IV. Algunes estratègies i experiències reeixides a l'espai Europeu

- 4. 1. Normativa, directrius i recomanacions europees.
- 4. 2. Estratègies institucionals a països de l'entorn econòmic europeu.
 - 4. 2. 1. Itàlia
 - 4. 2. 2. Alemanya
 - 4. 2. 3. França
 - 4. 2. 4. Polònia
 - 4. 2. 5. Romania
 - 4. 2. 6. Portugal
 - 4. 2. 7. Regne Unit
 - 4. 2. 8. Suïssa

V.- Estat de l'art de la mediació a Catalunya

- 5. 1. Mediació mercantil, civil, comunitària, laboral/organitzacional, consum, de contractació agrària, integració ramadera i voluntats digitals.
 - 5. 1. 1. Mediació mercantil.
 - 5. 1. 2. Mediació civil.
 - 5. 1. 3. Mediació comunitària.
 - 5. 1. 4. Mediació laboral/organitzacional.
 - 5. 1. 5. Mediació de consum.
 - 5. 1. 6. Mediació en altres àmbits materials civils i mercantils: contractació agrària, integració ramadera i voluntats digitals.
 - 5. 1. 7. Reflexions sobre mediació en Dret privat a Catalunya.
- 5. 2. Mediació familiar.
 - 5. 2. 1. Mediació familiar pública.
 - 5. 2. 2. Mediacions del CMC mitjançant les unitats col·laboratives intra-judicials per a la Mediació.
 - 5. 2. 3. Mediació familiar privada.
 - 5. 2. 4. Límits de la mediació familiar.
 - 5. 2. 5. Assistència jurídica de les parts. El paper de l'advocat.
 - 5. 2. 6. Digitalització i família.
 - 5. 2. 7. Reflexions sobre mediació familiar a Catalunya.

VI.- Exercici de contrast. Propostes per a una efectiva implantació de la mediació a Catalunya

6. 1. Mesures adoptades a Catalunya.
6. 2. Mesures potencials per a implementar a Catalunya.
6. 3. Mesures addicionals, a la llum de l'experiència professional de Catalunya.
6. 4. Mesures de política legislativa que requeririen tanmateix impuls legislatiu a nivell estatal.

VII. Annexes

1. Informes.
2. Documentació, jurisprudència i bibliografia.
3. Agraïments

Director de la Càtedra:

- Xavier Pastor

Autoria de l'informe

- Aura Esther Vilalta (coord.)
- Tatiana Cucurull
- Ayllen Gil Seaton
- Marta Mendez Picot
- Natalia Flores
- Carles García
- Antoni Vidal

Amb la col·laboració de: Teresa Duplá, Fernando Esteban, Pablo Cortés, Josep Ma Valls, Marta Martínez, Andreu Calvet.

I la participació a la Jornada de contrast de: Elisabet Saltor, Montserrat Tur, Teresa Duplá, Marta Martínez, Marta Poblet, Josep Fité, Jordi Casajoana, Javier Wilhelm, Rafael Llinas, Manel Canyameres, Josep Armengol i Oscar Negrodo

I. Resum executiu

L'objectiu d'aquest treball de recerca ha consistit en identificar accions i estratègies institucionals que resultarien aconsellables per aconseguir una implantació real de la mediació en Dret privat a Catalunya, a la llum de l'experiència europea i catalana. En l'elaboració d'aquest treball han estat considerats els següents factors:

- a) Per una banda, els nombrosos informes de la Comissió Europea, estudis pel Parlament Europeu i directrius del CEPEJ (Consell d'Europa) en matèria de mediació i mecanismes alternatius de resolució de les controvèrsies (ADR).
- b) En segon lloc, les tendències observades en els darrers temps a Europa en l'àmbit de la resolució extrajudicial de controvèrsies per a dotar de carta de naturalesa a mecanismes extrajudicials de nou cuny altament especialitzats i eficients, com ara les comissions paritàries de conciliació a certs sectors d'alta conflictivitat, l'advocacia col·laborativa en controvèrsies de certa complexitat jurídica, o la figura dels defensors del client (*ombudsman*) en sectors regulats i de serveis essencials en àmbit del consum.
- c) Per altra, el context de trànsit generalitzat a la plena digitalització de l'administració pública en general i de l'administració de justícia, que marca l'Agenda de la Unió Europea pels propers anys.
- d) El context competencial i marc estatutari de Catalunya.
- e) Finalment, s'ha cercat de prioritzar aquelles accions que permeten incidir en la societat catalana de manera més imminent i que no representin costos inassolibles per a la seva implantació, tot tenint en compte les possibles limitacions pressupostàries de l'Administració pública catalana en matèria de Justícia.

Propostes de mesures a la llum de l'experiència europea (17):

1. Establiment de certa obligatorietat en l'ús de les formes alternatives de resolució de les controvèrsies (ADR) per parts d'advocats i clients. Exigència als advocats d'informar per escrit els seus clients sobre la mediació, tot establint, clarament a la futura llei ADR, quina informació ha de ser comunicada al client. Demanar així mateix als clients que, mitjançant la seva signatura, confirmin que han llegit i comprès la informació proporcionada (Itàlia, Alemanya, Regne Unit, Polònia). Establiment a la legislació de les conseqüències de l'incompliment (Itàlia).

Es podria considerar, així mateix, l'obligatorietat de que els escrits inicials continguin una manifestació explícita de les parts sobre les raons concretes per les quals no han considerat oportú intentar la mediació (Alemanya; Informe UE 2016, millor pràctica; a Polònia i Regne Unit els Jutges tenen el deure de determinar la mediabilitat del cas)

2. Establiment d'incentius professionals perquè els lletrats utilitzin la mediació i/o ADR (França, Itàlia).

3. Formació específica inicial i continuada a jutges i lletrats de l'Administració de justícia en matèria de mediació (Bulgària, Itàlia) per maximitzar la motivació de les parts amb la seva intervenció i per actualitzar el coneixement d'eines i estratègies (Recomanació Directrius CEPEJ 2018).

4. En general, exigència de formació específica dels professionals del dret dedicats a l'advocacia col·laborativa i assistència jurídica en la mediació i ADRs (Itàlia, Regne Unit, Recomendació Directrius CEPEJ 2018).

5. Potenciar l'ús de clàusules d'adhesió a la mediació i/o ADR (Regne Unit, Itàlia, Croàcia, Suïssa).

6. Impuls institucional per la creació d'un segell de qualitat en mediació / ADR que identifiqui les empreses i organitzacions que introdueixin a les seves estructures i contractes el compromís de participació en la mediació i/o ADR. Introducció de mecanismes reputacionals (Regne Unit).

7. Establiment de l'obligació d'adhesió a una entitat de mediació / ADR acreditada a totes les persones físiques o jurídiques que formen part d'una associació, col·legi professional, federació o cambra (Regne Unit, França, Països Baixos).

8. Identificació i promoció de les diferents modalitats ADR -conciliació, panells d'experts, advocacia col·laborativa, acords processals col·laboratius, comissions de conciliació, etc- i establiment d'un estatut legal per a aquests experts ADR, que reguli tant els seus deures, règim d'incompatibilitats, normes deontològiques com sistema d'infraccions i sancions (França, Regne Unit, Alemanya, Bèlgica).

9. Plataforma finestreta unificada electrònica d'informació i accés dels ciutadans als diferents recursos i serveis de mediació i ADR (portals). Facilitació a la ciutadania de l'accés a un sistema multi-portes en línia que es recolzi en una xarxa de proveïdors públics i privats de serveis ADR/ ODR ja existents (Regne Unit-Resolver i online tribunal; Bèlgica-Belmed; Suècia).

10. Consolidació i generalització, a tots els partits judicials de les “unitats intrajudicials ADR”, estables i especialitzades, en particular en família (França).

11. Digitalització de les modalitats extrajudicials i integració a xarxa interoperable amb el sistema de justícia (Regne Unit) o a plataforma Punt unificat d'accés (Bèlgica, Regne Unit). En el seu cas, creació de models esglaonats ADR/ODR integrats en el sistema de justícia, com a primer nivell d'accés per a reclamacions econòmiques (Regne Unit).

12. Liberalització de la retribució dels mediadors i experts ADR, establiment de criteris orientatius, tot preservant la gratuïtat a les parts beneficiàries de justícia gratuïta (França, Itàlia, Regne Unit, Alemanya, Bèlgica, Suècia, Països Baixos).

13. Possibilitat d'assolir acords transaccionals directament executables quan aquests s'obtenen mitjançant intervenció lletrada que garanteixi la legalitat dels acords assolits en el sí de les modalitats ADR (Itàlia, Alemanya).

14. Designació de co-mediacions de coaching inicial de mediador expert amb un altre de menor experiència (Itàlia; Recomanació CEPEJ 2018: Kit eines per formació d'experts).

15. Introducció de mòduls de treball i retribucions variables de jutges i tribunals que incentivin l'ús de la mediació i altres ADR (Itàlia).

16. Partida pressupostària suficient amb estabilitat per programes de divulgació i difusió institucional entre la ciutadania de manera sostinguda en el temps dels valors relacionals vinculats a la mediació i ADR, amb campanyes publicitàries periòdiques, programes televisius i promoció institucional de les millors pràctiques (Croàcia, Itàlia, Regne Unit; Recomanació UE 2016, núm. 1).

17. Mediadors i experts ADR especialitzats en els diferents camps, i dins dels àmbits d'aplicació (Regne Unit, Alemanya, Bèlgica, Itàlia).

Propostes de mesures addicionals, a la llum de l'experiència professional a Catalunya (25):

1. Llistats específics de mediadors especialitzats al propi Registre del Centre de Mediació de Catalunya (CMC) i establiment de requisits formatius d'accés per a cadascuna de les especialitats rigorosos, per assolir una alta qualificació dels professionals en els diferents camps i

àmbits respectius. Convalidació de crèdits en programes ADR homologats pel CMC per als mediadors que s'especialitzin.

2. Establiment de la via electrònica per defecte entre mediadors inscrits i Registre per la materialització de designacions, acceptació de nomenaments i altres comunicacions.

3. Facilitació, en el seu cas, de l'accés telemàtic permissionat al Registre d'experts per part de les autoritats judicials, mantenint la custòdia directa del sistema per part del CMC.

4. A les mediacions institucionals gestionades pel CMC, tarifes acordades per les parts de mutu acord, taules o criteris orientatius en el seu cas si és per derivació d'un tribunal u organisme públic i/o els pressupostos acceptats comunicats al CMC. Considerar, a més, l'oportunitat de que advocats i mediadors puguin predeterminar els seus honoraris en funció dels resultats que se n'obtinguin (no quota litis).

5. Revisitar el contingut legal del concepte de neutralitat a la Llei de Mediació en Dret Privat de Catalunya (LMDP).

6. Repensar el contingut legal del principi de confidencialitat de la LMDP respecte de la mediació i la conciliació, particularment quan procedeix d'una derivació ordenada per un jutge.

7. Descripció legal separada dels principis d'imparcialitat, neutralitat i independència.

8. Eliminar el requisit del caràcter personalíssim de la mediació en general.

9. Consolidar les unitats intrajudicials col·laboratives als Jutjats i Tribunals de Catalunya.

10. Potenciació d'espais perquè les parts explorin totes les possibilitats de gestionar i/o resoldre el seu conflicte per sí mateixes amb l'auxili de professionals ADR.

11. Donar impuls a modalitats ADR on els advocats juguin un rol actiu, com ara mediacions, conciliacions o dret col·laboratiu.

12. Baremitzar adequadament l'activitat de mediació, conciliació o negociació pels col·legis professionals.

13. En matèria de consum, bona formació, no només teòrica, sinó pràctica tant en mediació com en drets dels consumidors.

14. Garantir l'existència i la sostenibilitat d'un nombre adequat d'entitats de resolució acreditades per fer front a la litigiositat creixent i aconseguir al seu torn l'adhesió dels empresaris.

15. En família, potenciar figures que poden auxiliar molt eficientment com ara la mediació terapèutica, que inclou tècniques psicoterapèutiques, o els coordinadors de parentalitat.
16. Reconsiderar procediment i terminis legals de la mediació institucionalitzada a Catalunya tot simplificant el procediment per fer-la més àgil.
17. Introducció de la digitalització a la mediació i ADR. Cooperació entre iniciativa pública i privada en la cobertura de serveis ADR. Portal ADR o punt ADR en la seu judicial electrònica de Catalunya. Inversió pel progressiu desplegament del punt ADR amb passarel·les a modalitats en línia de resolució de les controvèrsies (ODR), en particular en conflictes de consum i reclamacions econòmiques.
18. Mentories pràctiques de mediador expert que accepta designa del CMC i mediador en practiques.
19. Articulació d'una unitat o equip de mediadors públics en règim de dependència funcional amb el CMC per actuar en situacions puntuals complexes que afectin a la ciutadania.
20. Promoció en la pròpia Administració pública catalana de la mediació i el seu ús. Inclusió de clàusules de submissió en els contractes administratius. Sensibilitzar els càrrecs electes perquè esdevinguin ambaixadors en la cultura de la mediació i la promoguin en tots els àmbits de la ciutadania.
21. Treballar en la gestió preventiva del conflicte promovent la inclusió de clàusules de mediació i, en general, ADR a un bon nombre de contractes i relacions jurídiques civils (arrendaments, contractes civils i mercantils, propietat horitzontal, etc.).
22. Fomentar convenis amb les associacions de dret col·laboratiu i el CICAC per la promoció de la pràctica de l'advocacia col·laborativa i l'assessorament en el si dels ADR/ODR. Fomentar accions de divulgació i formació.
23. Intensificació de les campanyes institucionals de difusió entre el jovent i polítiques educatives. Inclusió i foment de l'educació en mediació a les escoles d'educació primària, secundària, i a nivell universitari. Divulgació i difusió institucional per promocionar l'ús de la mediació en àmbits on encara no ha permeat.
24. Realització d'estudis econòmics que permetin conèixer el cost real de justícia ordinària i de la mediació i ADRs.

25. Repensar algunes qüestions vinculades al CMC: nomenclatura, mesures per assegurar-ne la transversalitat interdepartamental i la interdisciplinarietat, funcions.

Mesures de política legislativa que requeririen, tanmateix, impuls legislatiu a nivell estatal (4):

1. Incentiu processal (I): La introducció d'una obligatorietat de l'assistència a sessions prèvies informatives de mediació gratuïtes (obligació mitigada a mediació) com a requisit de procedibilitat en controvèrsies que recaiguin en matèria civils i de família (Regne Unit, Itàlia, França, Grècia, Noruega, Àustria, Bèlgica, Lituània; Recomanació UE 2016, núm. 10; Informe UE 2016, millor pràctica, núm. 2)

2. Incentiu processal (II): Facilitar que els acords resultants d'una mediació entre parts que, al seu torn, pactin l'executabilitat de l'acord, si son assistides d'advocats que certifiquin sobre la legalitat dels acords assolits -en controvèrsies sobre matèries de lliure disposició, que no resultin de ordre públic determinades per les lleis i entre persones que no necessitin una protecció especial com ara menors o persones amb limitacions en la seva capacitat-, puguin esdevenir títols executius directament (Itàlia, Alemanya, Grècia, Lituània; Informe UE 2016, millor pràctica, núm. 5)

3. Incentiu processal (III): Modificació de l'article 394 LEC sobre criteris generals d'imposició de costes (Irlanda, Lituània, Itàlia, Polònia)

4. Incentius econòmics i fiscals per a les parts i els professionals que faci més interessant recórrer a la mediació o a un altre ADR que fer-ho a un procediment judicial (Alemanya, Itàlia, França, Sèrbia, Romania, Hongria, Bulgària; Recomanació UE 2016, núm. 4; Informe UE 2016, millors pràctiques, núm. 4). Entre altres:

- Deduccions a l'IRPF en els ingressos dels advocats per minuts relatives a l'assessorament en mediació o en acords i transaccions (França). Part dels honoraris dels advocats que intervenen en una mediació van a càrrec de l'Estat (Itàlia)

- Exempció en l'IRPF dels ingressos de les parts (Itàlia) i de les quantitats percebudes com a conseqüència de la responsabilitat civil per danys personals, en la quantitat pactada a través d'una mediació (avui existent a l'Estat, però limitat a supòsits que acaben en sentència)

- Exempció de l'impost per actes jurídics documentats (AJD) (Itàlia).

- Bonificació o fins i tot exempció de taxes judicials als qui arribin a un acord en virtut d'aquests mecanismes (França, Sèrbia, Itàlia, Romania, Hongria, Bulgària)
- No sotmetiment a l'IVA o aplicació d'un IVA reduït als honoraris dels advocats, mediadors i professionals que intervenen en una mediació o ADR.

II. Introducció

El propòsit d'aquest informe és, a sol·licitud del Departament de Justícia de la Generalitat, en el marc de la Càtedra Mediació, Resolució de conflictes i Transformació digital dels Estudis de Dret, Ciència Política i Criminologia de la Universitat Oberta de Catalunya i el Centre de Mediació de Catalunya del Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya, fer un exercici de contrast entre les accions i estratègies europees reeixides i les portades a terme a Catalunya per identificar oportunitats i facilitar algunes idees que puguin orientar les futures polítiques institucionals de Catalunya en la consecució de la progressiva i efectiva implantació de la mediació com a mecanisme de resolució de controvèrsies en assumptes de Dret privat (civil, mercantil, consum i família, principalment).

És conegut que Catalunya ha comptat, des de temps immemorial, amb una arrelada tradició pactista. Tan sols cal recordar els pactes privats o *convenientiae* de les assemblees de Pau i Treva al segle XI o els costums del Consulat del Mar que, no només feien ús de la figura del compromís per resoldre les diferències entre contractants, si no que comptaven amb una jurisdicció especial per als litigis en matèria d'usos del mar que resolien a través de procediments administrats per jutges, en conjunció amb un consell de cònsols, els quals decidien per consens, tot afavorint així la composició pacífica dels conflictes.

Tradició que ha fet de Catalunya un dels territoris més receptiu a l'onada de canvis impulsats des de la Unió Europea per a la recuperació i integració de les modalitats extrajudicials de resolució en els nostres sistemes jurídics. Nogensmenys, l'any 2001 se'n dotà d'una primera Llei reguladora de la mediació familiar (Llei 1/2001, de 15 de març), primer text normatiu regulador de la mediació a Espanya que serviria de patró o model a altres Comunitats Autònomes amb competència en la matèria.

Catalunya compta ja des de l'any 2009 amb una Llei de mediació en Dret privat (Llei 15/2009, de 22 de juliol), a la qual s'afegiria, seguidament, el Decret 135/2012, de 23 d'octubre, pel qual es dotà d'un Reglament de desplegament de la Llei Catalana de mediació en Dret privat i d'un Decret 98/2014, del 8 de juliol, regulador del procediment de mediació en les relacions de consum. Finalment, cal fer esment del darrer esforç normatiu portat a terme mitjançant la Llei 9/2020, del 31 de juliol, per fomentar la mediació com a mitjà preferent de resolució, potenciant aquesta modalitat en l'àmbit dels conflictes civils i familiars. Tot i així, els resultats obtinguts, fins el moment, son encara certament discrets.

III. Metodologia

El treball es troba articulat al voltant de tres grans **eixos** o preguntes:

1. Quines han estat les accions i estratègies als països de l'entorn econòmic Europeu per a la implantació efectiva de la mediació i altres formes de resolució en els àmbits civil, mercantil, família i consum?
2. En quin punt es troba l'experiència catalana?
3. Finalment, en un exercici de contrast, quines accions i estratègies de mediació i altres formes de resolució podrien resultar "transferibles" a Catalunya?

Des del punt de vista metodològic, per a l'elaboració d'aquest estudi s'ha dut a terme un breu treball de recerca qualitativa amb anàlisi de recursos i fonts d'informació molt diversos -articles doctrinals recents, publicacions institucionals, webs d'organismes públics, informes de la Unió Europea, estudis d'altres organitzacions europees- per a la identificació i descripció de les estratègies institucionals -programes, mesures i accions- que han aconseguit la implantació reeixida de la mediació i dels ADR en alguns països europeus. Ha estat treballada, així mateix, la literatura més especialitzada existent que informa sobre el context que cal tenir en compte en considerar les accions i estratègies seleccionades.

D'altra banda, l'estudi ha considerat el conjunt d' Informes i Directrius europees que contenen suggeriments i recomanacions emeses darrerament pels òrgans de la UE, del Consell d'Europa (Comissió Europea per la Eficiència de la Justícia, CEPEJ) i altres organitzacions rellevants. A títol merament enunciatiu:

- 2021. Directrius CEPEJ sobre mecanismes de resolució en línia (ODR) en els procediments civils i administratius.
- 2019. Informe de la UE sobre l'aplicació de la Directiva ADR de consum (2013/11/EU) i del Reglament 524/2013 ODR de consum.
- 2019. Manual CEPEJ per a la legislació en mediació (*European Handbook for Mediation Lawmaking*).
- 2018. Estudi pel Parlament Europeu “La paradoxa de la mediació a la UE. Quan una directiva de la UE ha de ser més... directiva” (*A Ten-Year-Long “EU Mediation Paradox” When a EU Directive Needs To Be More...Directive*).
- 2018. Informe ELI, ENCJ i RECJ. Relacions entre els tribunals de justícia i els ADR (Formal and informal Justice. The Courts and Alternative Dispute Resolution. Report de l'European Law Institute and of European Network of Councils for the Judiciary).
- 2018. Directrius CEPEJ amb Kit d'eines pel desenvolupament de la mediació (*Mediation Development Toolkit. Ensuring implementation of mediation*).
- 2018. Directrius CEPEJ de Mediació Civil, Familiar, Penal i Administrativa (*Guidelines on Civil, Family, Penal and Administrative Mediation*).
- 2016. Informe de la Comissió Europea sobre l'aplicació de Directiva 2008/52/EC a certs aspectes de mediació civil i mercantil.
- 2014. Estudi del Parlament Europeu Refrescant la Directiva de mediació. Impacte de la seva implantació i proposta de mesures per augmentar el nombre de mediacions a la UE (*Rebooting Mediation Directive. Impact of its Implementation and Proposing Measures to Increase the Number of Mediations in the EU. Directorate General of Internal Policies. Policy Department: Citizens'Rights and Constitutional Affairs*).

- 2014. Consulta sobre la implementació de la Directiva i Reglament de consum (*Consumer Alternative Dispute Resolution ia EU Regulation on Consumer Online Dispute Resolution*).
- 2007. Directrius CEPEJ per la millora de la implementació de la mediació de família i civil (*Guidelines for a Better Implementation Concerning Family and Civil Matters*).

Per a l'elaboració de les propostes s'ha considerat, en primer lloc, els límits marcats pel model competencial i el marc estatutari què gaudeix Catalunya. Així, en virtut de l' l'Estatut d'Autonomia de Catalunya (EAC):

- En general, la Generalitat gaudeix de la competència per establir procediments de mediació i conciliació en la resolució de conflictes en matèries de la seva competència (106.2 EAC) i els poders públics han de vetllar per fomentar la mediació (42 EAC)
- Per altra banda, la Generalitat gaudeix de la competència exclusiva en matèria de dret civil, amb l'excepció de les matèries que l'article 149.1.8a de la Constitució atribueix en tot cas a l'Estat (129 EAC); I per a dictar les normes processals específiques que derivin de les particularitats del dret substantiu de Catalunya (130 EAC).
- En matèria de consum, la Generalitat disposa de competència per la regulació dels òrgans i els procediments de mediació (art. 123.c) i els poders públics han de garantir instruments de mediació i arbitratge (49.2 EAC).
- I finalment, la Generalitat de Catalunya també compta amb competència per l'ordenació dels òrgans de mediació en matèries com ara l'esport, cooperatives i economia social, transports dins del seu territori i relacions laborals (arts.14.b, 124, 169, 170 EAC, respectivament).

Cal tenir en compte, però, que l'estudi no és exhaustiu, no recull totes les institucions existents com tampoc la totalitat de les pràctiques, accions i estratègies en l'àmbit de la mediació i ADR. S'ha portat a terme una selecció. Poden haver-hi d'altres que no siguin presents en aquest estudi.

IV. Estratègies i experiències d'èxit a Europa i als països europeus

En primer lloc, cal referir-nos a les estratègies i accions identificades pels diferents organismes europeus per a una implantació efectiva de la mediació i dels ADR en els països membres de la Unió Europea i de l'Espai Econòmic Europeu per, seguidament, avançar en la identificació de les polítiques institucionals portades a terme per un conjunt de països europeus prèviament seleccionats.

4. 1. Normativa, directrius i recomanacions europees.

Es pot afirmar que la transposició de la Directiva va suposar un avenç molt significatiu en el reconeixement de la mediació en les legislacions dels diferents estats membres de la Unió Europea. N'és clar testimoni el mateix Informe de la Comissió del Parlament Europeu, del Consell i del Comitè Econòmic i Social Europeu del 2016, sobre l'aplicació de la Directiva 2008/52/CE. L'abast d'aquest avenç, no obstant, va variar en funció del nivell dels respectius sistemes de mediació preexistents, de manera que es constatà que als 15 Estats membres on ja comptaven amb un desenvolupament avançat de mediació, la transposició va suposar canvis certament limitats en els seus sistemes, mentre que per la resta, va permetre l'adopció de canvis legislatius fonamentals. Així mateix, els avenços legislatius no han trobat el seu paral·lel reflex a les pràctiques ni a la demanda del serveis de mediació a la gran majoria dels països europeus, per raons molt variades que reflecteix el mateix Informe i que sintetitzem aquí:

- (i) Una tradició adversarial encara predominant a la pràctica del fòrum, acompanyada d'una manca de cultura de la mediació.
- (ii) Un baix nivell de coneixement d'aquesta modalitat i els seus beneficis per part de la ciutadania, amb una correlativa confiança limitada en aquesta modalitat de resolució i una necessitat de millorar els mecanismes de control de qualitat.
- (iii) Una receptivitat continguda per jutges i tribunals, reticents encara a derivar.
- (iv) I una feble cooperació entre operadors jurídics.

Es pot afirmar que, malgrat els esforços institucionals bolcats a nivell europeu, la mediació com a modalitat facilitativa paradigma, encara no ha aconseguit assolir els resultats desitjats i continua sent infrautilitzada. És per això que, des de les

mateixes institucions europees s'ha recomanat als Estats membres intensificar els seus esforços per fomentar-ne l'ús i aconseguir augmentar el nombre d'assumptes que els òrgans jurisdiccionals derivin a la mediació, tot suggerint l'adopció de mesures que, havent estat implementades en alguns països membres, han coadjuvat a superar algunes febleses i que enumerem a continuació:

- (i) Sessions informatives prèvies obligatòries sobre la mediació en el marc del procés judicial i, de ser possible, que les parts puguin iniciar la mediació sense més dilació, si així ho decideixen; i permetent renunciar-hi sense exigir-ne cap justificació, en certes categories de casos com a condició de procedibilitat prèvia a la via judicial (Itàlia, França, Grècia, Noruega, Àustria, Bèlgica, Lituània).
- (ii) Considerar la mediació a totes les etapes del procés judicial, especialment en dret de família (Itàlia, França, Regne Unit).
- (iii) Introducció d'incentius econòmics que facin més interessant per a les parts recórrer a la mediació que fer-ho a un procediment judicial (Itàlia, Alemanya, França, Romania, Hongria, Bulgària, Sèrbia).
- (iv) Promoció de l'assistència jurídica durant la mediació (França, Itàlia).
- (v) Cobertura de les despeses per serveis de mediació a aquelles persones que, objectivament, no puguin abonar el seu cost per manca de recursos (Itàlia, França, Portugal).
- (vi) Promoció de la derivació per part dels tribunals de justícia (Itàlia, Alemanya, França, Regne Unit).
- (vii) Unitats intrajudicials de mediació, amb experts designats pel mateix tribunal, en sectors específics (França).
- (viii) Potenciament de l'ús de clàusules d'adhesió (Croàcia, Regne Unit, Itàlia, França).
- (ix) Que la participació a la sessió informativa prèvia o a la sessió inicial no doni lloc a costos desproporcionats per a les parts ni provoqui un retard substancial en el procediment judicial (Itàlia, França).
- (x) Exigència a les parts que declarin a les seves demandes davant els òrgans jurisdiccionals que han considerat la mediació, cosa que recorda a jutges i advocats que assessoren a les parts la pertinència de suggerir-la també (Regne Unit, Polònia).
- (xi) Informar sobre la pertinència d'intentar la mediació i altres modalitats ADR per part d'advocats, tribunals i altres professionals. Exigir als oficials judicials que informin a la persona en qüestió sobre la possibilitat de recórrer a la mediació i els seus avantatges,

així com el fet que poden rebre assistència jurídica gratuïta (Itàlia, Alemanya, Regne Unit, Polònia, Lituània).

- (xii) Informar als clients sobre la mediació per escrit i establir normativament quina informació ha de comunicar-se, incloent-hi almenys: una exposició succinta de les característiques del procés de mediació, beneficis, garanties processals que s'apliquen al llarg de la mediació; els incentius econòmics, si n'hi ha; els requisits de l'intent obligatori de mediació, de haver-ne; i, a ser possible, comparatives de duració entre un procediment judicial i un procediment de mediació (Itàlia).
- (xiii) Exigir als clients que confirmin, mitjançant la seva signatura, que han llegit i entès la informació proporcionada pels seus representants i preveure normativament les conseqüències de l'incompliment de l'obligació d'informació (Itàlia, Alemanya, Regne Unit, Polònia, Lituània).
- (xiv) Formació inicial i continua a les autoritats judicials juntament amb campanyes de sensibilització (Bulgària, Itàlia, amb l'Escola Superior de Magistratura).
- (xv) Règim d'infraccions i sancions a les parts que no assisteixin a les sessions prèvies informatives obligatòries de mediació. Permetre als jutges distribuir les costes del procediment judicial i/o de la mediació tot tenint en compte el comportament de les parts en relació a la mediació i/o durant aquesta (Irlanda, Lituània i Itàlia).
- (xvi) Incentius processals i fiscals per a les parts i els advocats perquè acudeixin a la mediació (Itàlia, Alemanya, França, Sèrbia, Romania, Hongria, Bulgària).
- (xvii) Reducció o exempció dels impostos de timbre (impostos documentals) i de les taxes judicials a les parts que arriben a un acord (Itàlia, Sèrbia).
- (xviii) Promoció de les millors pràctiques en mediació, mitjançant premis o reconeixements públics (Croàcia, Itàlia).

En l'àmbit del consum, a més, la Directiva 2013/11/UE ha afavorit que tots els Estats membres de la UE facilitin als consumidors canals de resolució alternativa de conflictes a través d'entitats acreditades que s'articulen entorn a una Autoritat Nacional i que fins el 2023 han fet ús d'una plataforma electrònica UE-ODR de consum amb funció de connector entre consumidors i proveïdors de serveis de resolució. En ser instrument d'harmonització mínima, només ha unificat qüestions relatives als principis d'accessibilitat, coneixements especialitzats, independència, imparcialitat, transparència, eficàcia, equitat, llibertat i legalitat per garantir en tot cas la qualitat. La plataforma UE-ODR ha permès, durant el

temps de la seva existència, crear una xarxa d'entitats proveïdores de serveis ADR amb certificat de qualitat, oferint un punt centralitzat i multilingüe de derivació en línia de litigis i propiciant la resolució directa. En l'actualitat es pot dir que els consumidors de la UE compten amb procediments ADR de qualitat a tota la Unió i pràcticament a tots els sectors econòmics, com ho posa de manifest l'Informe de la Comissió al Parlament Europeu al Consell i al Comitè Econòmic i Social Europeu sobre l'aplicació de la Directiva 2013/11/UE del Parlament Europeu i del Consell, relativa a la resolució alternativa de conflictes en matèria de consum, i del Reglament (UE) 524/2013 del Parlament Europeu i del Consell, sobre resolució de conflictes en línia en matèria de consum. Tanmateix, ha estat infrutilitzada per manca de sensibilització per part dels comerciants. De manera que després d'afrontar un primer el repte de millorar el nivell del seu ús mitjançant l'adopció de tres polítiques vectorials -accions i campanyes de sensibilització; augment del pressupost a les accions i campanyes; i millora de la plataforma UE-ODR de consum- en data 17 d'octubre de 2023 la Unió Europea ha publicat una proposta de Reglament del Parlament Europeu i del Consell per procedir a la derogació del Reglament (UE) núm. 524/2013¹. La proposta assenyala que els mals resultats de la plataforma ODR són el resultat d'una successió de fets vinculats a la manca d'informació prèvia dels visitants sobre el funcionament de l'ADR, molt limitat interès dels comerciants i els criteris d'elegibilitat establerts per les entitats d'ADR.

Pel que fa a l'establiment d'una obligatorietat d'assistir a la sessió inicial de mediació (anomenada també obligació mitigada de mediació, que pot adoptar qualsevol de les fórmules opt-in / opt-out), ha estat una qüestió llargament debatuda en els fòrums acadèmics i professionals. Les estadístiques relatives a l'ús de la mediació, després de més de tres lustres des de l'aprovació de la Directiva de Mediació civil i mercantil, posen de manifest que deixar-ho tot a la mera voluntat de les parts no permet fomentar-ne la implementació real i encara menys aconseguir una relació equilibrada entre la mediació i els procediments judicials. L'Informe *A Ten - Year-Long EU Mediation Paradox. When an EU Directive Needs To Be More... Directive* encarregat per la Comissió d'assumptes jurídics del Parlament Europeu assenyala que ni el model totalment voluntari de mediació ni el model voluntari amb incentius aconseguen, per sí mateixos, un augment en l'ús de la mediació a la Unió Europea. Aquest informe apunta com a factor principal el fet que la Directiva no és prou "directiva", de manera que invita a considerar una obligatorietat mitigada, raonable i seriosa.

¹ V. Proposal for a Regulation of The European Parliament and of the Council repealing Regulation (EU) No 524/2013 and amending Regulations (EU) 2017/2394 and (EU) 2018/1724 with regards to the discontinuation of the European ODR Platform. Brussels, 17.10.2023 COM(2023) 647 final. 2023/0375 (COD)

Alguns països l'han introduït en certs àmbits materials, com és el cas d'Itàlia i França.

Pel que fa a les polítiques institucionals de mediació, les diferents experiències dels Estats membres i les bones pràctiques aplicades han permès a la Comissió Europea per l'Eficiència de la Justícia (CEPEJ; òrgan judicial compost per experts dels Estats membres del Consell d'Europa que té com a principal objectiu la millora de l'eficiència i el funcionament de la justícia, el desenvolupament i la implementació d'instruments com la mediació) identificar les claus y els fonaments metodològics per la implantació de mecanismes institucionals de mediació. Un treball elaborat l'any 2019 pel Grup de Treball CEPEJ en mediació (Working Group on mediation CEPEJ -GT- MED) facilita recomanacions pels països que vulguin dissenyar polítiques públiques en mediació. Aquest mateix organisme ha elaborat una Guia, la *CEPEJ Mediation Development Toolkit, Ensuring implementation of the Guidelines on mediation*² amb eines dissenyades per auxiliar els Estats en la implementació d'un bon sistema de mediació, que recull: (i) llistats de comprovació, per auxiliar les autoritats a implementar i supervisar projectes-pilot de mediació judicial; (ii) una guia dirigida a jutges i secretaris judicials per derivar a mediació; (iii) un pla de formació per a mediadors; (iii) una guia de sensibilització en forma de preguntes freqüents (FAQS); (iv) i una guia orientativa dirigida al col·lectiu de l'advocacia.

Tot i així, atesa l'existència d'entorns culturals i sistemes judicials tan diversos en el conjunt dels països membres de la Unió Europea, ha resultat extremadament difícil identificar la millor solució institucional aplicable. Un fet que constata l'Informe ELI-ENCJ *The Relationship between Formal and Informal Justice: the Courts and Alternative Dispute Resolution*, descriptiu de les millors pràctiques ADR institucionals existents actualment i que proporciona recomanacions al poder judicial sobre:

- (i) Criteris per a valorar si un cas s'ha de gestionar mitjançant ADR.
- (ii) Mecanismes per fer aquesta derivació.
- (iii) Els models de justícia amb mediació intrajudicial: model de jutjats multiportes (Regne Unit); model xarxa de proveïdors privats de serveis acreditats (Regne Unit, Bèlgica, Itàlia, França, Portugal, Alemanya).

Atès que Catalunya és un territori amb llarga tradició pactista i on l'autonomia de la voluntat privada juga un paper fonamental en la vida econòmica i social, tant a l'esfera privada com a institucional, ens ha semblat oportú aplicar una mirada atenta a algunes accions empreses per països del nostre entorn econòmic

² Elaborat per CEPEJ -GT- MED, l'Institut Internacional de Mediació (IMI) i el Consell de Col·legis d'Advocats d'Europa (CCBE) l'any 2018.

europèu que han procurat maximitzar la mediació en l'àmbit del dret privat. L'objectiu ha estat identificar, a la llum de la seva experiència, quins elements han coadjuvat a la implantació efectiva de la mediació. S'ha posat el focus en França i Itàlia, en ser dos dels països més propers a la nostra tradició jurídica i el nostre context socio-econòmic. Pel que fa a països de l'entorn europeu, s'ha fet incís al cas del Regne Unit, territori on els ADR han gaudit sempre d'un més gran predicament i on existeixen experiències exitoses de mediació i ADR plenament insertats en processos judicials electrònics dissenyats per fer front a reclamacions civils de naturalesa essencialment econòmica. El seu *Civil Justice Council*³ -organisme assessor del sistema de Justícia civil, emet informes i fa recomanacions al Poder Judicial i a la Comissió legislativa del Regne Unit per fer-ho més accessible, equitatiu i eficient- va emetre l'any 2021 un informe amb exhaustiva anàlisi jurídica de l'anomenada obligació mitigada de mediació, que facilita indicacions molt valuoses per la implementació efectiva de la mediació i ADRs en general. Recomana:

- (i) Promoure l'ús dels ADR a tots els àmbits possibles dins de la societat.
- (ii) Dotar de més pressupost al sistema de mediació existent.
- (iii) A l'àmbit judicial, introduir incentius positius i negatius a les parts envers l'ús dels ADR. Es considera una bona pràctica mantenir el sistema de condemes en costes com a conseqüència del rebuig injustificat a l'ús dels ADR.
- (iv) Establiment d'una certa obligatorietat en la participació en ADRs, recomanant que aquesta no comporti una despesa excessiva de temps ni diners per a les parts i que puguin decidir, lliurement, tornar al sistema judicial en qualsevol moment, si ho desitgen.
- (v) Fora del sistema judicial, assegurar formació jurídica sobre l'ús dels ADR.

Així mateix, s'ha considerat oportú fer esment a noves fórmules ADR en l'àmbit europeu com ara les comissions paritàries de conciliació, els panells d'experts i/o la pràctica col·laborativa quan resulta oportú dotar les parts de l'assistència jurídica especialitzada. L'Acadèmia Internacional de Professionals Col·laboratius (IACP)⁴ i l'Associació Europea de Dret col·laboratiu aglutinen els professionals d'un gran nombre de països europeus -Alemanya, França, Suïssa, Àustria, República Txeca, Irlanda, Itàlia i Espanya, entre altres- que treballen en equip en un procés negociador que té per objectiu assolir acords.

³Vid. Civil Justice Council (2017) *ADR and Civil Justice*. Working Group Interim Report. Oct. 2017. A més, Civil Justice Council (2021) *Compulsory ADR* i *Civil Mediation Council's Response to the Civil "Compulsory ADR"*.

⁴ Als EEUU aquesta modalitat compta amb un precís marc normatiu articulat mitjançant una Llei uniforme.

Finalment, no es pot desconèixer que tot aquest desplegament dels ADR es produeix en un context de trànsit generalitzat cap a la digitalització de l'administració de justícia. En aquest sentit, cal dir que les modalitats electròniques estan cridades a jugar cada cop més un rol essencial a l'hora de facilitar el contacte, informar a les parts sobre les millors alternatives al procés judicial i auxiliar-les en la resolució convencional d'un gran nombre de conflictes. Milloren en definitiva l'accés a la justícia, en fer-lo més àgil, menys costós i més eficient. Tanmateix, certs riscos associats a la tecnologia han de ser considerats a l'hora de regular-ne l'ús pels Estats -com ara, que puguin esdevenir barreres tecnològiques que provoquin restriccions en l'accés a la justícia o bretxes digitals; o bé riscos de ciberseguretat en les dades personals. És per això que les Directrius del Comitè de Ministres del Consell d'Europa sobre els mecanismes de resolució de conflictes en línia en els procediments judicials civils i administratius, emeses el 16 de juny de 2021 constitueixen un instrument útil en proposar un conjunt de mesures que els Estats, legisladors, tribunals i proveïdors de serveis electrònics haurien de considerar per garantir la protecció dels drets humans i les llibertats. En destaca la necessitat de garantir-ne que aquests mecanismes en línia: (i) siguin compatibles amb els principis de tot procés judicial equitatiu i efectiu, recollits als articles 6 i 13 del Conveni Europeu de Drets Humans i consolidats per la Jurisprudència europea; (ii) no generin barreres substancials en l'accés a la justícia; (iv) permetin que les normes processals que s'apliquen als procediments judicials es puguin aplicar també als procediments electrònics, tret òbviament que la naturalesa específica d'un mecanisme particular ODR requereixi una altra cosa; (v) i que es guanyin la confiança dels usuaris.

4. 2. Estratègies institucionals a països de l'entorn econòmic europeu

Es procedeix a continuació a exposar algunes accions, estratègies i experiències institucionals d'una selecció de països de l'entorn econòmic europeu -Itàlia, Alemanya, França, Polònia, Romania, Portugal i Regne Unit- que han estat considerades oportunes per a una implantació efectiva de la mediació i d'altres ADR en els seus territoris.

4. 2. 1. Itàlia

És probablement el país de la Unió Europea que més esforços normatius ha bolcat en la promoció de la mediació com a mecanisme de resolució de conflictes des de l'any 2008 -encara que ja comptava amb precedents significats en l'àmbit

civil i mercantil, de naturalesa merament voluntària ⁵-, assolint resultats objectius més que envejables després de la incorporació de l'anomenada obligació mitigada de mediació -consistent en una obligació d'assistència a una sessió informativa de mediació- fet que va comportar certa tensió entre alguns col·lectius professionals i un conflicte constitucional -que va generar molta incertesa en el conjunt de la Unió Europea a l'àmbit de la mediació. Tots dos resolts positivament. Cal a dir que constitueix el país més proper a la nostra tradició jurídica.

Com és conegut, la transposició a Itàlia de la Directiva 2008/52/CE mitjançant la Llei 69/2009, de 18 de juny⁶, es va dur a terme delegant al Govern italià la potestat per aprovar una reforma sobre la mediació i la conciliació en matèria civil i mercantil, d'acord amb el Dret comunitari. El Decret Llei 28/2010, de 4 de març, d'implementació de l'article 60 de la Llei 18/2009⁷, va introduir a l'ordenament jurídic italià:

- (i) La mediació voluntària a iniciativa de les parts per a tots els litigis en matèria civil i mercantil en matèria dispositiva.
- (ii) La mediació indicada pel jutge en qualsevol moment del procés, si les parts hi estan d'acord.
- (iii) Obligació d'assistència a una sessió informativa de mediació (intent de mediació) com a condició d'admissibilitat processal en determinats assumptes civils. Per al govern italià, aquest requisit de procedibilitat estava emparat i justificat per l'article 3 de la Directiva 2008/52/CE que estableix, a la definició del procés de mediació, que aquesta via pot ser prescrita per la legislació d'un Estat membre, sempre que aquesta legislació no impedeixi a les parts exercir el seu dret d'accés al sistema judicial.
- (iv) La submissió a mediació com a clàusula contractual, amb la consegüent obligació de fer servir aquest mètode alternatiu de resolució de conflictes abans d'acudir als tribunals.

⁵El Codi de Procediment Civil italià de 1940 ja contemplava la mediació com a procediment intern dut a terme pels tribunals. A la dècada de 1960, Itàlia va introduir la mediació en l'àmbit laboral. En virtut de la Llei 533/1973 es va dotar a la mediació i la conciliació d'una més precisa regulació en el Codi de Procediment Civil. La Llei 580/1993 establí per les cambres de comerç el deure de crear comissions de mediació i arbitratge pels conflictes mercantils entre empreses i entre empreses i els seus clients. El Decret legislatiu 5/2003 va posar en marxa la mediació voluntària per resoldre conflictes empresarials, financers i bancaris. V. Matteucci, Giovanni (2015) "Mandatory mediation, the Italian experience", a *Revista Eletrônica de Direito Processual*. Num. 16. p. 10.

⁶ V. <https://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:legge:2010-03-04;028>

⁷ Decret legislatiu n. 28 de 4 març 2010. V. <https://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:legge:2010-03-04;028>

L'advocacia italiana va recórrer el text davant el Tribunal Constitucional italià, per haver establert la mediació amb caràcter obligatori, cosa que violava, segons el recurs, el dret a la tutela judicial efectiva. El Tribunal Constitucional italià, en sentència 272/2012, de 24 d'octubre de 2012⁸, va dictar declarar inconstitucional la part del text per sobrepassar el Govern la delegació que li va venir atribuïda per Llei, en la mesura que contemplava l'obligatorietat de l'intent de mediació, no pas perquè vulnerés la tutela judicial efectiva. L'any 2013 el Govern italià va aprovar finalment un nou Decret Llei 69/2013, de 21 de juny⁹, amb la previsió expressa de delegació normativa de mediació, de manera que es va reimplantar l'obligatorietat de l'intent de mediació -assistència a una sessió informativa de mediació- en els mateixos termes previstos anteriorment. Es pot dir, doncs que, de conformitat amb la jurisprudència constitucional italiana i del dret europeu, el fet que la mediació sigui sotmesa a una obligatorietat mitigada resulta totalment compatible amb el dret a la tutela judicial efectiva.

Aquesta obligació esdevé a Itàlia requisit de procedibilitat en un gran nombre d'àmbits materials: contractació en general, arrendaments, drets reals, divisió de béns, successions hereditàries, préstecs, contractes financers i bancaris, assegurances, mala praxi mèdica i sanitària i difamacions per part de la premsa o altres mitjans de comunicació. La sessió obligatòria té un contingut informatiu (el mediador explica els objectius que té la mediació i quin n'és el funcionament) però si les parts accepten la invitació a mediar, esdevé la primera sessió de mediació o sessió inicial.

A Itàlia, a més, els advocats tenen l'obligació legal d'informar els seus clients sobre l'opció de la mediació i intentar resoldre els conflictes per aquesta via.

La legislació italiana, per altra banda, posa un èmfasi especial en els incentius processals i econòmics perquè les parts optin per la mediació com a alternativa a la via judicial. El legislador italià va dissenyar un sistema d'incentius que resumim a continuació:

(i) Quan les parts estiguin assistides per advocats, l'acord que signin parts i advocats constitueix títol executiu (art. 12 D. 28/ 2010). N'hi haurà prou que els advocats testifiquin i certifiquin que l'acord és respectuós amb les normes imperatives i amb l'ordre públic. Aquest acord també ha de ser redactat, signat i notificat d'acord amb el que estableix la seva llei processal civil per als títols executius.

(ii) Hi ha un règim d'exempció fiscal dels impostos de timbre italians i dels impostos d'actes jurídics documentats. En un procediment judicial

⁸ V. <https://www.cortecostituzionale.it/actionSchedaPronuncia.do?anno=2012&numero=272>

⁹ <https://www.gazzettaufficiale.it/eli/id/2013/08/20/13A07086/sg>

ordinari, a més de pagar l'impost d'actes jurídics documentats, les parts estan obligades a pagar les taxes judicials segons el valor del litigi. Tot i això, en els procediments de mediació els documents i les actuacions estan exemptes de l'impost del timbre i de qualsevol altre cost, impost o taxa.

(iii) Respecte dels acords assolits en mediació, hi ha una exempció total de l'impost de registre fins a un límit de valor.

(iv) Es concedeix a les parts un crèdit fiscal pel cost de l'administració de la mediació per l'organisme ADR o mediador si la mediació es conclou amb acord (art. 20 DL 28/2010) que equival a la xifra que les parts hagin abonat, amb un límit de 500 euros¹⁰. A més, hi ha un incentiu de compensació del 25% dels honoraris dels advocats de les parts, que són a càrrec de l'Estat.

(v) Si una de les parts es retira del procediment de mediació, el mediador queda facultat per proposar una solució al conflicte: es tracta de l'anomenada "proposta del mediador" (art. 11 DL 28/2010). Si una de les parts rebutja la proposta i el cas s'acaba resolent davant un jutge, aquest pot fer recaure tots els costos de la mediació i del litigi a la part que hagi rebutjat la proposta si la sentència es correspon amb la proposta formulada pel mediador.

(vi) Finalment, el tribunal té potestat per imposar una sanció consistent en un pagament addicional equivalent a la taxa de la mediació (art. 8.4 DL 28/2010) a aquella part que es negui a intentar la mediació de bona fe.

Pel que fa a la qualificació, assenyalar que la mediació a Itàlia només pot ser exercida per professionals adscrits a organismes acreditats pel Ministeri de Justícia mitjançant un registre d'organismes de mediació. La normativa determina els criteris i procediments per a la inscripció, el manteniment del registre d'organismes de mediació i la llista de formadors en mediació¹¹. En destaquen les qüestions següents:

(i) La creació i supervisió del registre d'organitzacions de mediació, així com la inscripció, suspensió i exclusió dels seus membres, establiment de seccions separades del registre per especialitats i la determinació de les taxes i preus es regeixen per decrets ministerials del Ministeri de Justícia italià.

¹⁰ Si la mediació no clou amb acord el crèdit queda reduït a la meitat.

¹¹ V. es troba al capítol III del DL 28/2010 i Decret ministerial núm. 180, de 18 d'octubre de 2010.

(ii) La legislació aborda els requisits de formació i acreditació dels mediadors, sent les organitzacions de mediació registrades les que exerceixen el procés de certificació dels mediadors.

(iii) Un mediador només pot exercir la mediació si està registrat en una de les organitzacions de mediació aprovades pel Ministeri. Els col·legis d'advocats, les cambres de comerç i altres organitzacions professionals poden crear també organismes de mediació.

(iv) Els mediadors, per poder exercir, han de complir els requisits següents:

- Comptar, com a prerrequisit, amb un títol universitari de tres anys o més.
- Rebre cinquanta hores de formació en programes de formació teòrica i pràctica, que inclou sessions de simulació de mediació i una avaluació final de, almenys, quatre hores, dividida en proves teòriques i pràctiques. Amb un límit de trenta participants per programa.
- Cada dos anys, participar en un mínim de 18 hores de formació en cursos d'actualització.
- Els mediadors recentment certificats han d'assistir a vint mediacions durant els dos primers anys següents a la seva certificació, acompanyant mediadors més experimentats.
- Addicionalment, cada organització mediadora pot exigir requisits suplementaris.

L'última reforma legislativa de mediació civil i mercantil duta a terme per Decret Legislatiu núm. 149, de 10 octubre 2022¹², en aplicació de la Llei núm. 206, de 26 de novembre de 2021¹³, per la qual es delega al govern la competència per l'agilitació dels procediments civils i la revisió de la regulació dels instruments de resolució alternativa de conflictes i mesures urgents de racionalització dels procediments relatius als drets de la persona i de la família i la seva execució, és una resposta a les necessitats detectades al llarg de dos lustres de pràctica, experiència, estudis i informes realitzats per institucions independents. Se'n destaquen les següents novetats:

- Amplia l'àmbit material dels conflictes que queden sotmesos a un intent de mediació d'obligatorietat mitigada per incloure entre d'altres els conflictes societaris.

¹² V. <https://www.gazzettaufficiale.it/eli/id/2022/10/17/22G00158/sg>

¹³ V. Legge 26 novembre 2021, n. 206

- En els procediments d'oposició contra una mesura cautelar, la càrrega de proposar la mediació recau en la persona que va sol·licitar la mesura cautelar.
- Per promoure un enfocament més conciliador dels tribunals, la reforma inclou la necessària formació de jutges i magistrats (amb cursos i seminaris a l'Escola Superior de Magistratura, sobre mediació) i la comptabilització i l'avaluació del nombre de casos que aquests han resolt a través de la mediació, per assegurar-ne la qualitat (tant el nombre de derivacions com la qualitat seran indicadors de la bona praxi dels jutges).
- Amplia les facultats del jutge, permetent-li la possibilitat de derivar les parts a mediació, amb acte motivat i justificat, en qualsevol moment del procés fins a les conclusions.
- Regula la mediació telemàtica, normalitzant-ne i regulant-ne l'ús i establint les garanties que ha de complir.
- Inclou l'anomenada "proposta del mediador": en cas que no s'arribi a un acord en finalitzar el termini de mediació, es permet al mediador formular una proposta de solució d'ofici que s'adjuntarà a l'informe que remetrà al jutge. També hi ha la possibilitat que les parts sol·licitin conjuntament al mediador -en qualsevol moment del procediment- la formulació d'aquesta proposta de solució del conflicte.
- La durada màxima de la mediació serà de tres mesos, prorrogable per tres mesos més, abans del seu venciment per acord escrit entre les parts. També es modifiquen els terminis i els requisits processals.

Les estadístiques d'aquest país són molt encoratjadores, en 2013 va informar d'un nombre de mediacions superior a 200.000 anuals¹⁴ i amb les modificacions legislatives apuntades es preveu que aquestes xifres millorin encara més durant els propers anys.

4. 2. 2. Alemanya

Entre les formes de resolució de conflictes més utilitzades en aquest país destaquen l'arbitratge comercial i la mediació, sent la mediació especialment rellevant per la seva llarga trajectòria mediatòria en els àmbits civil, mercantil, del consum, assegurances, transport, família, successions i conflictes laborals.

¹⁴ European Parliament's Committee on Legal Affairs, "'REBOOTING' THE MEDIATION DIRECTIVE: ASSESSING THE LIMITED IMPACT OF ITS IMPLEMENTATION AND PROPOSING MEASURES TO INCREASE THE NUMBER OF MEDIATIONS IN THE EU", disponible electrònicament en <https://s01.s3c.es/imag/doc/2014-03-11/40.arbitraje.pdf>

Des del punt de vista institucional, cal destacar-ne l'existència de diversos centres de mediació com ara el Centre Federal de Mediació Familiar, l'Associació Federal de Mediació i l'Associació Federal de Mediació Empresarial i Laboral.

No hi ha una norma que defineixi el perfil del mediador, ni reguli els requisits formatius i d'accés a la professió. Tot i això, el Ministeri Federal de justícia i defensa dels consumidors va adoptar un Reglament sobre formació inicial i contínua dels mediadors.

Des del punt de vista del procediment, l'any 2012 va entrar en vigor la Llei de mediació (*Mediationsgesetz*) aplicable a tots els ordres jurisdiccionals. Es tracta d'una llei que regula únicament els principis fonamentals i deixa marge de disposició àmplia a les parts i al mediador en l'activitat mediadora. Tot i que no hi ha un procediment regulat legalment, si s'estableixen certes garanties bàsiques en matèria de transparència i limitació de l'activitat dels mediadors. La mediació es configura com un procediment voluntari, sens perjudici que al Codi processal s'inclouï una sèrie d'incentius per fomentar l'ús de la mediació:

- Així, quan les parts incoen un procés civil, han d'indicar si ja han tractat de resoldre l'assumpte extrajudicialment -per exemple, a través d'una mediació- i si existeixen raons concretes que desaconsellin aquesta via.
- L'òrgan jurisdiccional pot, a més, suggerir que les parts tractin de resoldre el litigi recorrent a la mediació o a una altra modalitat de resolució extrajudicial; si les parts rebutgen seguir aquesta opció, l'òrgan jurisdiccional pot suspendre el procés.
- L'òrgan jurisdiccional pot referir les parts a un acte de conciliació o altres formes de composició davant un jutge determinat, que no estarà facultat per a resoldre, conegut com a jutge conciliador (Güterichter). El jutge conciliador està facultat per a emprar tots els mètodes disponibles de resolució de litigis, entre ells, la mediació (art. 278, apartat 5, del Codi Processal Civil (ZPO)).
- Els Estats federals poden proporcionar incentius financers per a promoure la mediació (art. 69b del Codi de taxes judicials). En cas de resolució extrajudicial d'un litigi mitjançant mediació, les taxes judicials davant els tribunals especialitzats poden ser eximides o reduïdes.
- El tribunal pot ordenar a les parts participar en una reunió informativa sobre la mediació en els assumptes familiars.

De conformitat amb la legislació alemanya, segons el que disposa el Codi Processal Civil Alemany (ZPO), un acord de mediació té naturalesa jurídica contractual i podrà ser executat a Alemanya a través dels següents mecanismes:

- Escriptura pública atorgada per notari alemany. L'acord podrà executar-se com un document públic quan hagi estat atorgat per un notari de conformitat amb l'art. 794 (1) 5. ZPO.
- Homologació judicial davant un tribunal alemany, d'acord amb els requisits que aquest fixi (art. 794.1.5 ZPO).
- Així mateix, amb consentiment de les parts, un acord o transacció pot ser pres en dipòsit per un notari declarant-se executable a partir d'aquest moment. Així ho declara l'art. 796c ZPO.
- *Anwaltsvergleich*, a través d'aquesta institució jurídica un acord de mediació pot arribar a ser executable directament a Alemanya de conformitat amb allò disposat a l'art. 796a ZPO). El *Anwaltsvergleich* consisteix en un acord conclòs amb l'assistència dels advocats de les parts en forma de transacció extrajudicial. De conformitat amb l'art. 796a, es preveu l'executabilitat d'una transacció aconseguida per mitjà d'advocats. En aquest supòsit, quan l'acord és obtingut per les parts representades per advocats(es), l'acord pot ser declarat executable si el deutor s'ha subjectat a l'execució immediata i l'acord s'ha dipositat en un jutjat. En cas que una de les parts no complís amb el *Anwaltsvergleich*, l'altra part podrà instar davant un Tribunal de Primera Instància l'execució forçosa d'aquest.

Finalment dir que a Alemanya no es contempla la concessió d'assistència jurídica gratuïta per a la mediació.

4. 2. 3. França

La Llei 95/125, de 8 de febrer de 1995, relativa a l'organització dels òrgans jurisdiccionals i procediments civils, penals i administratius, va introduir per primera vegada la mediació en el Dret francès. Posteriorment, l'Ordenança 2011/1540, de 16 de novembre de 2011¹⁵, va incorporar a l'ordenament jurídic francès la Directiva 2008/52/CE, de mediació civil i mercantil, la qual defineix el concepte mediació i, a més, estableix els requisits per poder exercir com a mediador. En aquest país, fortament centralitzat, la derivació dels tribunals a procediments de mediació es porta incentivant des de fa dos lustres, tant a la seu de les audiències prèvies al judici, com durant la celebració del judici i, fins i tot, una vegada conclòs les vistes. D'aquesta manera, a l'ordre civil i mercantil s'ofereix mediació (arts. 767, 862, 863, 910 CPC):

¹⁵ <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000024804839>

- En el moment previ al judici, ja sigui remetent les parts o els representants de les parts a una sessió informativa prèvia, i el jutge podrà examinar amb ells la possibilitat de mediació.
- Durant les audiències, amb la compareixença personal de les parts per obtenir-ne el consentiment.
- I, fins i tot, després de la sentència, mitjançant la reobertura del procediment si les dues parts hi estan d'acord.

La mediació pot adoptar dues formes, com es veurà seguidament:

- (i) Per una banda, l'anomenada mediació convencional, que sorgeix quan les parts, fora del procediment judicial, intenten arribar a un acord. (art. 1530 CCF). Aquesta tipologia de mediació s'aplica a conflictes en matèria civil, comercial, laboral o rural. A més:
 - Existeix la possibilitat d'anomenar a un o més mediadors, sempre que siguin designats abans d'iniciar el procediment judicial.
 - El mediador pot ser una persona física o jurídica. En tot cas, si s'optés per designar a una persona jurídica, s'haurà d'establir concretament qui serà la persona física responsable de portar a terme la mediació (art. 1532 CPC). Els mediadors estan inscrits en un registre i llista elaborada dins de la jurisdicció de cada tribunal d'apel·lació. Aquestes llistes es poden consultar a través de web. Totes les persones inscrites han d'haver acreditat una formació i experiència prèvia i exerceixen les seves funcions amb un caràcter totalment voluntari (art. 1532 CPC).
 - Si les parts arribessin a un acord en la mediació o conciliació, aquest podria ser sotmès a l'aprovació del jutge amb la finalitat de dotar al document d'una eficàcia executiva. El jutge no podrà fer cap modificació dels termes en els que s'ha establert l'acord (art. 1565 CPC).
- (ii) Per altra banda, ens trobem amb la mediació judicial, quan prèviament s'ha iniciat el procediment judicial, ja sigui a instància de les parts o del Jutge (art. 127 CPC). Llevat que es disposi d'una altra cosa, el jutge pot, en qualsevol moment del procediment, proposar a les parts sotmetre el seu conflicte a mediació. Pel que fa a les parts, aquestes també tenen la possibilitat, en qualsevol moment del procés judicial, acordar sotmetre el seu conflicte a mediació.
Característiques:
 - Quan el jutge acordi sotmetre el conflicte a mediació, les parts no s'hi podem oposar.

- Tant bon punt la secretaria del tribunal l'informi del nomenament del mediador, aquest haurà de comunicar sense demora la seva acceptació.
- La persona mediadora ha de complir una sèrie de requisits degudament establerts en el Codi de Procediment Civil francès (CPC): No haver estat objecte de condemna; No haver estat autor d'actes contraris a l'honor i a les bones costums; No haver estat destinatari de cap sanció disciplinària o administrativa d'acomiadament; Estar en possessió d'una activitat en la que la seva qualificació exigida estigui relacionada amb la naturalesa del conflicte; Justificar qualsevol formació o experiència en l'exercici de la mediació; I presentar les garanties d'independència necessàries per a dur a terme la mediació.
- La duració inicial de la mediació la fixa el jutge, i no podrà excedir de tres mesos. No obstant, existeix la possibilitat de que el jutge pugui acordar la seva renovació, amb la mateixa duració, si així ho sol·licita el mediador.
- En principi, la activitat del mediador finalitza quan es produeix el venciment del termini fixat pel jutge. No obstant, el propi jutge està facultat per rescindir-lo en qualsevol moment a sol·licitud de les parts, del mediador o inclús per decisió presa d'ofici per part del propi jutge, quan la situació així ho justifiqui. En qualsevol cas, s'ha de convocar a les parts a una audiència. A l'audiència, el jutge determinarà si dona per finalitzada la mediació, s'informarà al mediador i el procediment judicial podrà continuar.
- Les conclusions i declaracions del mediador no poder ser produïdes o al·legades durant la continuació del procediment si no hi ha el consentiment de les parts o, com tampoc davant d'un altre organisme.
- Pel que fa a la remuneració del mediador, aquesta es fixada pel jutge un cop ha finalitzada la mediació (art. 131-13, par. 1 CPC). Aquesta despesa es distribuirà atenent a l'acord al que hagin arribat les parts. De no produir-se cap acord al respecte, la distribució s'establirà a parts iguals, excepte quan el jutge determini que aquesta situació resulta injusta tenint en compte la situació econòmica de les parts.

Fruit de la publicació de la Llei 222/2019, de 23 de març, de programació i reforma de la Justícia 2018-2022, es va incorporar l'intent de mediació, conciliació o procediment participatiu d'obligatorietat mitigada abans d'acudir

al jutge. El Decret 1333/2019, d'11 de desembre, delimita l'abast material d'aquesta obligació:

- Reclamacions de quantitat que no excedeixin els 5.000 euros.
- Litigis relacionats amb els drets reals i l'activitat agrària.
- Litigis per fitació de finques.
- Distàncies en plantacions o poda d'arbres o bardisses.
- Construccions i obres.
- Neteja de sèquies i canals utilitzats per al reg de propietats o per al moviment de fàbriques i molins.
- Constitució i exercici de les servituds instituïdes en matèria de pesca rural i marítima, així com les servituds constituïdes en benefici d'associacions de propietaris.

S'exceptuen d'aquesta obligació alguns supòsits:

- Quan es sol·licita l'aprovació d'un acord.
- Quan s'imposa l'exercici d'un recurs previ.
- Si es justifica per raó legítima -ja sigui amb la urgència manifesta o per les circumstàncies del cas- que faci impossible aquest intent.
- Si és necessària una decisió no contradictòria.
- La indisponibilitat dels conciliadors judicials, tenint en compte la naturalesa de les qüestions en conflicte.
- Si el jutge o l'autoritat administrativa ha de fer, en aplicació d'una disposició particular, un intent preliminar de conciliació.

França també contempla l'obligatorietat mitigada de mediació en matèria de menors (art. 375-4-1, Codi Civil Francès; CCF)¹⁶. Concretament, en sol·licituds o demandes relatives a:

- La manutenció dels fills menors d'edat, així com la contribució a la seva educació.
- L'exercici de la potestat parental.
- El lloc de residència dels menors.
- Els drets de visita i allotjament.

D'aquesta manera França ha introduït en alguns partits judicials¹⁷ l'intent de mediació com a requisit de procedibilitat l'àmbit familiar, per a les persones que desitgen modificar una decisió judicial o un acord aprovat pel jutge, sota pena d'inadmissibilitat (Llei 1862/2011, de 13 desembre, relativa al

¹⁶ En virtut de l'art. 14 Llei 140/2022, de 7 de febrer, relativa a la protecció dels menors.

¹⁷ Baiona, Bordeaux, Cherbourg, Evry, Nantes, Nimes, Montpeller, Pontoise, Rennes, Sant-Denis i Tours.

repartiment de contenciosos i posteriorment, Llei 1547/2016, de 18 de novembre, sobre la modernització de la justícia al segle XXI). En conseqüència, actualment se sotmeten a un intent de mediació: les modificacions relatives al lloc de residència habitual del menor, dret de visita i allotjament, contribució a l'educació i manutenció dels menors d'edat, o exercici de la pàtria potestat. Queden exceptuats d'aquesta obligació els casos de violència exercida per un progenitor sobre l'altre o sobre el nen o qualsevol altra raó legítima apreciada pel jutge.

Pel que fa al *modus operandi*, els tribunals disposen d'uns llistats de mediadors, classificats per àmbits materials. La normativa reguladora del procediment d'accés a les llistes esmentades es troba regulada en el Decret 1457/2017, de 9 d'octubre, relatiu a la llista de mediadors de la Cort d'Apel·lacions.

En quant a la figura del mediador, val a dir que França tot i que no disposa de regulació relativa a l'exercici de la professió de mediador ni s'exigeix formació especial per exercir com a mediador, el Decret 1457/2017 abans assenyalat estableix els requisits que han de reunir els professionals per poder ser inclosos a les llistes dels tribunals.

En matèria familiar, a més, es va crear un Diploma d'Estat de mediador familiar (DMF) mitjançant Decret de 2 de desembre de 2003 i l'Ordenança de 12 de febrer de 2004 exigeix titulació obligatòria per exercir en un servei de mediació concertat. Aquest diploma oficial garanteix la qualitat dels professionals que intervenen en els conflictes familiars. Cal assenyalar que la mediació familiar és administrada per organitzacions nacionals com ara l'Association pour la Médiation Familiale (APMF), la Union National des Associations Familiales (UNAF), el Conseil National Consultatif de la Médiation Familier (CNCMF), o la Fédération Nationale de la Médiation Familiale (FENAMEF).

Quan una de les parts, o ambdues, gaudeixen del benefici d'assistència jurídica gratuïta (Decret 1717/2020, de 28 de desembre) la remuneració del mediador és a càrrec de l'Estat, qui també assenyala la retribució que ha de percebre el mediador, diferenciant per tipus de mediació. Així, quan una de les parts de la mediació és beneficiària d'assistència jurídica gratuïta, l'Estat abona una taxa al mediador. Aquesta remuneració es produeix abans de la transmissió per part del mediador al jutge d'un informe de presentació que permet al jutge apreciar la importància de les gestions realitzades. L'actuació del mediador que intervé en un cas en què hi ha justícia gratuïta, és fixada pel jutge atenent els criteris següents:

- Quan totes les parts de la mediació siguin beneficiàries de

l'assistència jurídica gratuïta: 512 euros (sense impostos).

- Quan no totes les parts es beneficiïn de l'assistència jurídica gratuïta: serà de 256 euros (sense impostos) per a cada part que es beneficiï de l'assistència jurídica gratuïta, fins a un límit de 512 euros (sense impostos) per a totes les parts que se'n beneficiïn de l'assistència jurídica gratuïta.
- Quan les parts es beneficiïn de l'assistència jurídica gratuïta i la mediació estigui parcialment finançada per un tercer, la remuneració del mediador que cobreix l'assistència jurídica gratuïta i que ha estat fixada pel jutge, no podrà ser superior a la quantia a càrrec de les parts.

Assenyalar també que en matèria de consum compten amb una estructura de resolució de conflictes extrajudicial i un sistema intern regulat pel mateix Consell Nacional dels Tribunals Mercantils que disposa d'una Guia pràctica per determinar com instruir els assumptes litigiosos davant dels jutjats mercantils. D'aquesta manera, tot consumidor té dret a recórrer gratuïtament a un mediador de consum. L'Ordre de 20 d'agost de 2015, sobre la resolució extrajudicial de conflictes de consum transposa la Directiva europea de 21 de maig de 2013 (2013/11/UE) al Codi de consum. El jutge deriva a un conciliador de Justícia (auxiliar de la Justícia designat pel Tribunal d'apel·lació) o bé s'encarrega d'administrar directament el cas (*judge chargé d'instruire l'affaire*).

A manca d'un acord, el mediador els ofereix una solució per resoldre el conflicte (proposta). No obstant això, l'usuari conserva la possibilitat de poder accedir a un procediment judicial. França compta amb la Comissió d'Avaluació i Control de la Mediació de Consum (CECMC), encarregada d'avaluar als mediadors de consum i notificar-los a la Comissió Europea. Aquesta Comissió controla la qualitat de l'activitat dels mediadors en termes de competència, independència, imparcialitat i transparència. La Comissió està conformada per alts magistrats, personalitats qualificades en consum, representants d'associacions de consumidors homologades, així com representants de federacions professionals.

En matèria d'habitatge, s'ha d'emfatitzar la creació d'una figura molt innovadora: les comissions o panells de conciliació. La seva funció es la d'entendre dels conflictes que se'n deriven dels contractes d'arrendament. A més, es un requisit previ de procedibilitat sotmetre el conflicte a aquestes comissions prèviament a iniciar qualsevol acció judicial. L'article 20 de la Llei 462/1989, de 6 de juliol¹⁸, relaciona els assumptes sobre els que prèviament

¹⁸ <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000000509310>

a l'inici de tota via judicial, s'han de sotmetre a la Comissió de conciliació:

- L'arrendament d'inversió, els habitatges d'interès social i el desenvolupament de la oferta del sòl.
- Les característiques dels habitatges llogats.
- L'inventari, el dipòsit en garantia, despeses de lloguer i reparacions.
- Les comunicacions realitzades tant per l'arrendador com per l'arrendatari.
- Dificultats derivades de l'aplicació de convenis col·lectius nacionals o locals.

En qüestions arrendatàries aquestes Comissions estan integrades per propietaris i inquilins. El contacte amb la Comissió es pot realitzar electrònicament o a través de carta certificada i a la sol·licitud s'haurà d'indicar el nom, la capacitat i el domicili de les parts, així com l'objecte de la controvèrsia. En principi, les parts comparèixen personalment. No obstant, s'admet que aquestes puguin estar representades per una persona degudament autoritzada. També poden ser assistides per una persona que les pròpies parts hagin escollit lliurament. L'objectiu de la comissió es reconciliar a les parts i, si finalment aquestes no arriben a cap acord, o alguna d'elles no es persona davant la Comissió (es fan 2 intents), aquesta emetrà un dictamen sobre el conflicte del que es tracta, estiguin o no les parts presents o representades (art. 8 Decret 653/2001, de 19 de juliol). En cas d'acord total o parcial, la Comissió redacta un acta en el que s'estableixen els acords assolits i que les parts hauran de signar. Pel cas de que la conciliació sigui parcial, el document haurà d'incorporar, a més, els punts en els que encara estan en desacord. Si les parts no arribessin a cap acord, l'informe haurà d'incorporar una descripció del motiu del conflicte, la posició de les parts i, en el seu cas, el criteri de la comissió. La Comissió haurà d'emetre l'informe dins dels dos mesos següents a la seva remissió (art. 20.1 Llei 462/1989, de 6 de juliol).

Finalment, una segona figura innovadora és l'acord processal participatiu (art. 1542 i ss. CPC). Es tracta d'una modalitat de solució amistosa dels conflictes a través de la qual, les parts es comprometen a treballar conjuntament i de bona fe per intentar resoldre d'una manera amistosa la controvèrsia o per que se'ls hi ofereixi una solució a la seva controvèrsia. El procediment participatiu es pot portar a terme de manera convencional o en el context d'un procediment judicial amb la finalitat de presentar un acord davant del tribunal (art. 1543 CPC). Les parts amb l'assistència dels seus advocats cerquen un acord (art. 2062 CCF) que posteriorment es presentarà al jutge per la seva homologació.

A diferència del que succeeix amb la mediació o la conciliació, on hi intervé un

tercer independent, el procediment participatiu es dirigit pels propis advocats de les parts, els quals vetllen per l'interès dels seus clients i treballen de manera col·laborativa. En els procediments participatius, les parts signen un conveni i els advocats facturaran els seus honoraris en funció del temps que han dedicat. Si, a més, hi intervenen tècnics, aquests es designen de comú acord entre les parts, les quals determinen la seva comesa i abonaran els seus honoraris en els termes que hagin convingut.

La diferència entre el procediment participatiu i el dret col·laboratiu rau en el fet que en segon, si finalment les parts no arriben a un acord, els advocats que hi han intervingut han de retirar-se de l'assumpte i les parts hauran de nomenar uns altres advocats si volen que el seu conflicte es resolgui per la via judicial. En canvi, en els procediments participatius, tot i que les parts no arribin a un acord i el conflicte s'hagi de tractar en el tribunals de justícia, els advocats no queden exclosos. Per tant, pel que fa a la representació de les parts davant del jutge, a diferència del que succeeix en el dret col·laboratiu, els mateixos advocats que han dut a terme el procediment convencional poden actuar en la via judicial. Això, representa un cost menor dels honoraris que han de satisfer les parts als advocats.

Queden excloses dels acords participatius les qüestions que no son de lliure disposició i les referides a l'estat i la capacitat de les persones. De manera excepcional, la llei permet l'acord entre els cònjuges amb la finalitat de cercar una solució consensual en matèria de divorci o separació judicial. Sobre el contingut de l'acord, la llei exigeix que es contempli certa informació (art. 2063 CCF i art. 1545 CPC), en concret:

- El nom, cognoms i domicili de les parts i advocats.
- L'objecte de la controvèrsia.
- La durada de l'acord.
- Els documents o informació necessària per la resolució del conflicte.
- En el seu cas, les escriptures ratificades pels advocats.
- El repartiment de les despeses entre les parts que, llevat que es disposi d'una altra manera, serà per meitats.

A partir del dia següent en que s'ha signat l'acord de procediment participatiu es produeix la suspensió del termini de prescripció per iniciar qualsevol acció legal. Tanmateix, l'acord no impedeix que una part pugui sol·licitar al jutge que s'acordin mesures provisionals o cautelars en cas d'emergència.

Si es produeix l'**incompliment** de l'acord per una de les parts, aquest incompliment comporta la resolució de l'acord i el jutge podrà resoldre el cas. La part que ha incomplert s'exposa a fer-se càrrec de les quantitats, degudament justificades, que es poguessin derivar pels danys i perjudicis a l'altra part. El

procediment de participació conclou un cop es produeixi alguna de les següents circumstàncies (art. 1555 CPC):

- Haver transcorregut el termini fixat per les parts per arribar a un acord.
- La finalització anticipada del contracte establerta per les parts representades pels seus advocats.
- La signatura d'un acord que posi fi, total o parcialment, al conflicte.
- L'incompliment per alguna de les parts de l'acord.

Un cop ha finalitzat el procediment, el jutge torna a reprendre l'assumpte objecte del conflicte per:

- Homologar l'acord al que han arribat les parts i que posa fi al conflicte.¹⁹
- Aprovar un acord parcial de les parts, i pronunciar-se per la part del conflicte que encara persisteix.
- Pronunciar-se sobre tot el conflicte.

D'aquesta manera, un cop arribats a la via judicial, pot succeir:

- Que les parts hagin posat fi a la totalitat del conflicte. En aquest cas, les parts podran sol·licitar al jutge l'homologació de l'acord als efectes de la seva eventual execució. En aquest cas, el jutge no podrà modificar el seu contingut. Per al cas de que el jutge denegüés l'homologació de l'acord, aquest document tindrà un valor merament contractual entre les parts.
- Que les parts arribin a un acord parcial. En aquests casos, el jutge haurà de pronunciar-se sobre la part del conflicte que encara subsisteix.
- Que les parts no arribin a cap acord i, per tant, la totalitat del conflicte subsisteix. Davant aquesta situació, el jutge haurà de pronunciar-se sobre la totalitat del conflicte.

4. 2. 4. Polònia

La mediació i la conciliació són dues modalitats de resolució alternativa de conflictes ben reconegudes a Polònia i regulades per les esmenes introduïdes al Codi de Procediment Civil de Polònia de l'any 2005 (arts 183.1 a 186 CPCP). El primer a destacar, és que a la legislació polonesa no existeix una definició legal de la mediació. Tot i això, segons l'objectiu general implícit que fa la llei i

¹⁹ No obstant, quan es tracta d'una sol·licitud de separació o divorci, no s'aplica aquesta regla, sinó que s'haurà d'aplicar la normativa de procediment pròpia d'aquesta matèria.

les opinions de la jurisprudència polonesa, la mediació es pot definir com un “intent d'arribar a una solució mútuament satisfactòria en un conflicte, mitjançant la negociació voluntària i amb ajuda d'una tercera persona imparcial i neutral”. Es tracta d'un procediment voluntari que pot iniciar-se a sol·licitud de les parts o per remissió del Tribunal. Si les parts del conflicte no anomenen un mediador, el tribunal serà l'encarregat de designar-lo, a partir d'un llistat de persones degudament qualificades.

Aquest país diferencia també la mediació privada de la mediació pública i els àmbits sobre els que es pot dur a terme la mediació són: civil, penal, mercantil, laboral, família, penal, menors i contenciós-administratiu.

Cal destacar que a Polònia, sobre aquells conflictes judicialitzats és deure dels jutges el determinar la mediabilitat dels casos: el Tribunal ha d'avaluar i analitzar la mediabilitat del cas, abans de la primera reunió o audiència prèvia. Per això, el Tribunal pot sol·licitar la compareixença de les parts en persona -i a porta tancada si ho considera necessari. El Tribunal està autoritzat, així mateix, a convocar a les parts a participar en una reunió informativa prèvia sobre mecanismes generals de resolució alternativa de conflictes i de mediació en particular. En aquest cas, el fet de no presentar-se a la reunió podrà provocar conseqüències negatives en matèria de costes per part del Tribunal. Així doncs, es tracta d'un bon mecanisme per fomentar les derivacions judicials a mediació, ja que els tribunals han de fer una anàlisi prèvia, d'ofici, i emetre una decisió justificada.

El Ministeri de Justícia treballa amb el Consell Social de Resolució Alternativa de Litigis, el qual desenvolupa una important funció a l'hora de fomentar l'ús del procediment de mediació i la comunicació entre l'Administració central, el sistema judicial i l'entorn dels mediadors. Aquest Consell Social, que es va crear mitjançant la publicació d'un Ordre del Ministeri de Justícia a l'any 2005, es va configurar com un òrgan assessor del ministre sobre qüestions relacionades amb la resolució alternativa de conflictes. El ministre de Justícia és qui nomena els seus membres de forma independent per a cada mandat i aquests intervenen voluntàriament, sense ser retribuïts. El Consell està conformat per un grup d'entre 20 i 23 persones, entre representants de l'àmbit ADR amb experiència en la pràctica de la mediació i altres mecanismes de resolució extrajudicial, representants d'organitzacions no governamentals, institucions acadèmiques i organismes governamentals. Les tasques principals del Consell són, entre d'altres: l'elaboració de recomanacions en relació amb les normes sobre el funcionament del sistema nacional de resolució alternativa de conflictes; l'adaptació del sistema de resolució alternativa de conflictes als requisits del dret de la Unió Europea; el desenvolupament d'un

model uniforme de mediació al sistema judicial polonès; el foment de normes per als procediments de mediació; el foment dels mecanismes de resolució alternativa de conflictes entre els professionals que treballen en l'àmbit de la justícia, les forces i els cossos de seguretat de l'Estat i entre la societat civil en general; la creació i/o el disseny d'un entorn institucional en què es puguin desenvolupar ADRs; l'execució de projectes i polítiques públiques *ad hoc* per fomentar i desenvolupar la mediació a Polònia.

Existeixen certes limitacions per ser mediador, com ara que el mediador no pot ésser un jutge en actiu (però si ho poden ésser als jutges jubilats ex art. 183 Codi Civil Polonès (CCP). En canvi, la legislació polonesa no especifica ni l'edat, ni la formació, ni l'ocupació de les persones per poder exercir com a mediador. Generalment, per poder ser inscrit en el llistat de mediadors permanents dels Jutjats, s'exigeix haver completat una formació en mediació, tot i que la llei no explicita que aquesta formació tingui un caràcter obligatori.

Pel que fa a l'eficàcia dels acords que posin fi a la totalitat del conflicte, aquests hauran de constar en un acta i el mediador haurà d'informar a les parts de que, amb la seva signatura es comprometen a sol·licitar al jutjat la seva aprovació. Posteriorment, el mediador remetrà el document amb l'acord al tribunal competent per conèixer de l'assumpte. Un cop el tribunal hagi rebut l'acord, iniciarà el procediment per procedir a l'aprovació de l'acord. No obstant, el tribunal es reserva la potestat de denegar l'homologació per al cas de que el document contingui acords que siguin contraris a la legislació i/o ordre públic.

4. 2. 5. Romania

D'aquest país, la iniciativa més destacable, al marge de l'obligatorietat mitigada de mediació en els conflictes de certs àmbits materials (consum, dret de família, drets de propietat, responsabilitat professional, dret laboral, conflictes civils de menor quantia, certs assumptes a dret penal), la constitueix la creació d'un Col·legi professional a través de la publicació de la Llei 192/2006, de 16 de maig, sobre mediació i l'organització de la professió de mediador, denominat Consell de mediació de Romania (art. 24 Llei 192/2006) que en el seu funcionament i atribucions s'assimila a un Col·legi professional. El Consell de mediació és una autoritat nacional per la pràctica de la mediació i disposa d'un estatut d'òrgan jurídic autònom. Aquest organisme té com a funció, entre d'altres, promocionar la activitat de la mediació, el desenvolupament de la normativa en matèria de formació, l'expedició de documents que acrediten la qualificació dels mediadors professionals, l'adopció d'un codi ètic i la formulació de propostes per completar la legislació. Està format per nou membres titulars i tres membres suplents,

escollits per vot directe i secret pels mediadors amb dret a vot, tot atenent al que disposa el Reglament d'organització i funcionament del Consell de Mediació. El mandat dels membres del Consell de mediació és de quatre anys.

Per la seva part, el Consell de mediació ha creat l'anomenat Registre Nacional d'Associacions Professionals de mediadors. En aquest registre hi figuren les organitzacions privades que promouen la mediació i representen els interessos professionals dels mediadors. Els mediadors que han estat autoritzats pel Consell de mediació, s'inscriuen en l'anomenat llistat de mediadors (art. 12 Llei 192/2006). Aquest llistat està gestionat pel propi Consell de mediació, ha de ser publicat en el Diari Oficial del país i la informació que conté aquest és la següent:

- Les associacions professionals a les que pertany el mediador.
- El centre en el que va obtenir la seva titulació.
- Les dades del programa de formació de mediació que ha cursat.
- Els idiomes en els que pot dur a terme la mediació.
- Les dades de contacte.

Per la seva part, el Consell de Mediació té la obligació de mantenir actualitzat el llistat de mediadors (com a mínim un cop a l'any), així com comunicar les noves dades introduïdes als òrgans jurisdiccionals, als òrgans de l'Administració local i al Ministeri de justícia. La pròpia Llei 192/2006, de 16 de maig, estableix els requisits que ha de complir una persona per poder exercir com a mediador (art. 7 Llei 192/2006):

- Haver cursat i finalitzat estudis superiors.
- Acreditar una experiència laboral de, almenys, tres anys.
- Disposar d'un informe mèdic favorable per poder exercir l'activitat.
- Tenir una bona reputació i no haver estat condemnat per cap delictes que pugui ser susceptible de lesionar el prestigi de la professió.
- Haver superat els cursos de formació de mediadors, o un programa de postgrau o màster en la matèria, degudament acreditat i aprovat pel Consell de Mediació.
- Haver obtingut l'autorització del consell de mediació (art. 8 Llei 192/2006).

El Consell de mediació compta amb un Codi ètic i deontològic de la mediació, el qual resulta vinculant per a tots els professionals, àdhuc els que es troben inscrits en el llistat de mediadors.

Un altre punt a destacar a Romania és la iniciativa que va dur a terme per oferir

incentius financers a les parts que optin per la mediació en la resolució dels seus conflictes. Així doncs, la legislació romanesa preveu el reemborsament total de les costes judicials si les parts arriben a un acord sobre la totalitat del conflicte pendent a través de la mediació (art. 63 Llei 192/2006).

4. 2. 6. Portugal

Portugal compta amb tres modalitats principals de resolució alternativa de litigis: la mediació, la conciliació i l'arbitratge. La Llei 29/2009, de 29 de juny, de transposició de la Directiva 2008/52/CE, va introduir alguns canvis al Codi de Procediment Civil (CPCP) entre les quals destaca l'establiment de la mediació com a mecanisme per que les parts puguin de forma voluntària i consensuada resoldre les seves controvèrsies. No existeix però, actualment, un intent de mediació d'obligatorietat mitigada com a requisit de procedibilitat previ a la jurisdicció. La doctrina científica portuguesa advoca tanmateix pel seu establiment²⁰, si bé limitat a determinats àmbits materials.

La Llei núm. 29/2013, de 19 d'abril, de mediació, disposa els principis generals aplicables a aquesta modalitat i regula el règim jurídic a què queden sotmesos els mediadors i la mediació tant pública o institucional com privada. Amb tot, cal tenir en compte que la mediació en l'àmbit familiar, laboral i penal es regeixen per normes pròpies i específiques. A Portugal, al marge de la mediació privada, hi ha tres sistemes públics de mediació: el Sistema de Mediació Familiar (SMF), el Sistema de Mediació Laboral (SML) i el Sistema de Mediació Penal (SMP).

La mediació a Portugal és un procediment totalment voluntari i confidencial, encara que aquesta confidencialitat es pot veure modulada i fins i tot eliminada quan concorrin raons d'ordre públic i, especialment quan sigui necessari per assegurar la protecció de l'interès d'un menor o per garantir la protecció de la integritat física o mental d'una persona perillena. Els jutjats de pau portuguesos poden prestar serveis de mediació sempre que la matèria sigui de naturalesa dispositiva.

No disposen d'un codi de conducta per a Mediadors més enllà dels principis i obligacions que estableix la mateixa Llei de mediació, la Llei reguladora dels Jutjats de Pau (Llei 54/2013, de 31 de juny) i el propi Codi de Conducta Europeu. Les organitzacions privades tenen potestat per definir i establir codis de conducta professional dels mediadors adscrits, que no afectarà a les altres organitzacions.

²⁰ Morais Carvalho, J. (2011) "A consagração legal dá mediação a Portugal", Revista Julgar, n.º 15, p.281; França Gouveia, M. (2014), *Curs de Resolução Alternativa de Litígios*, Almedina, p. 69.

L'actuació dels mediadors està supervisada per un sistema públic de mediació. Aquest sistema públic disposa d'un Comitè supervisor que s'encarrega de controlar l'activitat de mediació i la conducta dels mediadors.

Pel que fa a l'actuació dels mediadors, la Llei de mediació destina un capítol a la figura del mediador, en el qual s'estableixen els seus drets i deures. Cal distingir dos grups mediadors: d'una banda, els que poden actuar en l'àmbit del sistema públic de mediació i jutjats de pau; d'altra banda, els que actuen a la mediació privada. Només als primers se'ls exigeix un certificat expedit pel Ministeri de Justícia per poder actuar, i no resulta en l'àmbit de la mediació privada.

Portugal disposa d'un òrgan administratiu centralitzat que s'encarrega de la regulació de les activitats de mediació pública, la Direcció General de política de Justícia (DGPJ). Tot i que la DGPJ no ofereix cap informació en quant a la manera de localitzar un mediador, sí existeixen llistes de mediadors. Així doncs, quan les parts acorden optar per la mediació, de conformitat amb les normes establertes sobre aquesta matèria, es selecciona automàticament un mediador.

La DGPJ s'articula mitjançant l'Oficina de Resolució Alternativa de Litigis. Aquesta oficina no s'encarrega de la formació dels mediadors, però valida els certificats expedits per les entitats de formació, ja que l'activitat formativa queda confiada a organitzacions privades que poden expedir certificats validats per la Direcció General de Política Judicial, de conformitat amb el Decret núm. 345/2013, de 27 de novembre, pel qual es regula el règim aplicable a la certificació d'entitats que imparteixen cursos de mediació de conflictes.

Els acords de mediació tenen eficàcia executiva si es donen les següents condicions:

- L'acord recaigui sobre qüestions que puguin ser objecte de mediació i per les quals la llei no exigeixi l'homologació judicial.
- Les parts comptin amb suficient capacitat per celebrar la mediació.
- L'acord sigui fruit d'una mediació que s'ha realitzat de conformitat amb els requisits exigits legislativament.
- El seu contingut no s'oposi a l'ordre públic.
- La persona que ha intervingut com a mediador en el procediment estigui inclòs en el llistat que administra el Ministeri de Justícia.

Pel que fa a la **conciliació**, és una modalitat coneguda i aplicada a la major part de les jurisdiccions (civil, laboral, mercantil, família, entre d'altres) com a alternativa de solució de conflictes. En aquest cas, i a diferència del que ha succeït amb la resta de mecanismes alternatius de resolució de conflictes, tan

sols és possible en la seva modalitat intrajudicial i, en aquest cas, el mateix jutge pot intentar l'acord entre les parts, abans d'adoptar una resolució final.

4. 2. 7. Regne Unit

L'experiència del Regne Unit és particularment rellevant als efectes del present estudi pels motius següents: (i) l'àmplia cobertura de serveis de mediació a tots els ordres jurisdiccionals; (ii) l'èxit dels tribunals multiportes en línia per a reclamacions de quantitat contra persones físiques o empreses en litigis civils i mercantils; (iii) La progressiva implantació dels ADR -i en particular de la modalitat *ombudsman schemes*- per a la resolució de controvèrsies de consum vinculades a serveis essencials com ara llum, aigua, gas o transport aeri.

Els ADR han permeat a àrees del dret privat molt diverses: família, consum, serveis financers, energia, comunicacions, pensions, sector immobiliari, entre altres. Les modalitats de resolució més esteses, al marge de la mediació i l'arbitratge, són les figures de l'*Ombudsman* i el *Workplace*.

Des del punt de vista institucional, el Ministeri de Justícia constitueix l'òrgan responsable de la política de mediació civil i familiar i, juntament amb l'HMCTS (*Her Majesty's Courts and Tribunal Service*), manté un registre de mediadors i organitzacions mediadores amb dotat d'un sistema pel qual els organismes que presten mediació poden sol·licitar la seva inclusió i els tribunals poden derivar els casos als professionals adscrits. D'altra banda, el *Civil Mediation Council*, organització sense ànim de lucre, proporciona una llista de mediadors qualificats, cosa que garanteix que la seva capacitat estigui acreditada per aquesta entitat, la qual manté formació continuada i la seva pràctica se sotmet a un Codi de conducta professional d'acord amb els estàndards de la indústria. En definitiva, un sistema d'autoregulació eficient que es conjuga amb el sistema institucionalitzat pel Ministeri de Justícia. Una cosa semblant succeeix a l'àmbit de la mediació familiar, amb organismes privats sense ànim de lucre per a l'acreditació de les persones mediadores (*Family Mediation Council*).

Pel que fa al procediment de mediació i altres ADR, si bé *stricto sensu* no hi ha una llei que n'estableixi la seva regulació, el Regne Unit compta amb diversos instruments normatius que els afavoreix:

- D'una banda, el seu Codi de Procediment Civil exigeix que els tribunals recorrin activament als ADR, de manera que les parts són conduïdes pels jutges cap a la modalitat extrajudicial més adient al cas.
- D'altra, els jutges han de sopesar els esforços que hagin fet les parts - abans i durant el procediment- per intentar resoldre el litigi. La normativa

processal recull els factors que han de tenir-se en compte per a decidir l'import de les costes aplicables. Especialment eficaç s'ha considerat la imputació de costes per a fomentar els ADR: Si una part resultés guanyadora en el plet però hagués rebutjat prèviament una invitació a mediar o hagués negat la seva participació en converses per intentar arribar a un acord, el jutge pot decidir no condemnar la part perdedora a abonar les costes.

- A més, la mediació familiar s'imposa, l'assistència a una reunió informativa prèvia de mediació on les parts han de considerar la possibilitat de recórrer a la mediació.

Al Regne Unit els ADR es beneficien del procés de digitalització de la justícia. El "Court claim for money" davant un tribunal en línia ("Online Court") per reclamacions econòmiques és un clar exemple. La seva estructura, seguint l'anàlisi de Cortés,²¹ és la següent:

- Són processos multiportes i escalables que incorporen ODR i esgoten les possibilitats de les modalitats facilitatives abans d'accedir al jutge. L'estructura multiportes permet que les parts puguin trobar el mètode de resolució de disputes més apropiat al cas.
- Poden ser instats per les parts sense necessitat de representació legal.
- Les comunicacions amb l'expert es porten a terme en línia i, subsidiàriament, via telefònica o per correu.
- Ofereix auxili tècnic per aconseguir que els ciutadans operin fàcilment.
- El sistema incorpora un mecanisme de triatge per inadmetre reclamacions que no reuneixin determinades característiques i per dirigir les parts a una primera fase de negociació assistida.
- Les reclamacions que no aconsegueixen superar les diferents fases, passen a ser resoltes pel jutge que resoldrà mitjançant sentència.

Normes molt simplificades regulen el procediment escalonat. S'identifiquen clarament tres fases o etapes:

- Etapa 1: procés completament automatitzat en el qual les parts han de completar una reclamació en línia i se'ls ofereix informació i mecanismes de negociació amb l'assistència de tecnologia.
- Etapa 2: el cas passa a un gestor de casos que oferirà una combinació de serveis de conciliació i gestió, tant en línia com per telèfon. Els gestors recomanaran a les parts l'ús de diferents modalitats ADR -entre elles la mediació. Si ambdues parts accepten la mediació, un mediador designat pel HMCTS administrerà el cas parlant amb cadascuna de les parts per

²¹Cortés, P. (2017) "The Online Court: Filling els Gaps of the Civil Justice System?" *Civil Justice Quarterly*, 2017, 36 (1), pp. 54-71.

telèfon, amb l'objectiu d'ajudar-vos a explorar opcions, negociar i assolir acords.

- Etapa 3: aquells casos que no puguin ser resolts se sotmetran a judici: Un jutge s'incorpora i pren una decisió final a partir dels documents aportats. Ocasionalment podrà demanar una audiència -per telèfon, vídeo o presencial. És possible que el jutge no imposi les costes -que permet recuperar els despeses del procés a qui guanyi- si es constata que l'actor no ha fet cap esforç per posar-se d'acord amb la contrapart a la fase 2.

Una altra figura d'èxit al Regne Unit és la figura de l'**Ombudsman (defensor del client)** articulada per fer front a les reclamacions de consum en sectors de serveis essencials –com ara l'energia o el financer–. El Regne Unit va ser el primer en adoptar aquest model. Els experts emeten recomanacions que, si són acceptades pel consumidor, esdevenen vinculants a totes dues parts. El creixement en el seu ús s'explica per una sèrie de raons que han legitimat el model²²:

- En primer lloc, per les polítiques d'impuls per part del Govern i dels sectors involucrats juntament amb la seva introducció massiva en l'àmbit del consum.
- En segon lloc, pel control judicial, atès que aquests esquemes d'*ombudsman* al Regne Unit queden subjectes a la revisió judicial. Aquest fet ha afavorit un creixent cos de jurisprudència dels tribunals superiors que ha enfortit clarament el model.
- En tercer lloc, el recurs a diferents canals de comunicació -correu, telèfon, web- ha fet que els defensors estiguin equipats per a respondre als diferents grups de consumidors, inclosos els més vulnerables, motiu pel qual el grau de satisfacció dels britànics és molt alt.
- Així mateix, la durada curta dels procediments conduïts per aquests defensors dels clients (ca. 3 mesos) i els resultats positius per les persones que acudeixen a aquests serveis, la qual cosa fa que els ciutadans acceptin les seves decisions i confiïn en el sistema.
- El model es veu reforçat, a més, pel fet que els *ombudsman* gaudeixen d'autoritat en el sector, actuen de manera responsable, actua amb equitat, afavoreixen la provisió d'una justícia individual i col·lectiva i les seves resolucions queden subjectes als tribunals.

Assenyalar que es constata una evolució jurisprudencial des de l'Assumpte Halsey vs. Milton Keynes de l'any 2004 fins l'Assumpte Lomax vs. Lomax l'any 2019, on es declara que els tribunals ostenten el poder d'exigir a les parts

²² V. Kirkham, R. (2016) "Regulating ADR. Lessons from the UK", *Oxford University Press*, 2016, Oxford, pp. 303 i ss.

sotmetre's a una evaluació neutral temprana (ENE) i que no existeix necessitat de recavar consentiment a les parts a aquests efectes. Així, cal destacar-ne:

- Els “Family Financial Resolution hearings” per disputes econòmiques en assumptes de família i els “Court of Protection Resolution hearings” per qüestions de capacitat, on el jutge crida les parts a una audiència durant la qual parlen i s'intenta facilitar un acord. Si no arriben a un acord, s'anomena a un segon jutge que conduirà el procés judicial.
- També els “Small claims Resolution hearings” per disputes econòmiques en alguns districtes del Regne Unit, on el jutge cita a les parts a una audiència on l'assistència de les parts resulta obligada. El jutge facilita ENEs informals i propostes de solució.

Per altra banda, els “Small Claims track” per accidents de tràfic (RTA) i danys personals, on la reclamació es presenta a través d'un portal digital que invita les parts a través d'una negociació a fixar sobre qui recau la responsabilitat. Si hi ha acord, l'assegurador de la part responsable ha de fer una oferta econòmica a la contrapart (“settlement offer”) que, si és acceptada, el cas queda tancat; en cas contrari, l'expedient escala i el jutge resol.

4. 2. 8. Suïssa

La informació disponible de Suïssa és limitada, tanmateix la seva experiència és rellevant ja que en matèria d'ADR es pot catalogar com a país pioner en sostenir un enfocament més liberal. De manera preliminar i en espera de resultats quantitatius que puguin evidenciar el seu encert, és possible destacar els aspectes següents:

- A més dels procediments d'arbitratge, mediació i conciliació, confereix un gran pes als processos mixtos que combinen diferents ADR, seqüencialment i a les mediacions familiars en conflictes transfronterers, per la seva efectivitat.
- Disposa d'una Guia pràctica i un instrument denominat “The tools of mediation” dirigit especialment als tribunals pel foment de l'ús de la mediació i conciliació, que es troben disponibles a tots els Tribunals de primera instància.

Des del punt de vista institucional, sense perjudici de la importància dels diferents centres d'arbitratge institucional, destaquen dos centres de mediació: *Swiss Chamber of Commercial Mediation* i *la Swiss Federation of Mediation Associations*.

Pel que fa al procediment, el *Swiss Code of Civil Procedure* (SCP) reconeix la mediació com a forma de procediment intra-judicial a la majoria d'assumptes civils i comercials, el qual es configura amb total autonomia i independència, sense perjudici de la regulació al SCP de certes garanties bàsiques.

Finalment, en diversos cercles acadèmics s'ha destacat que, per aconseguir una experiència exitosa en matèria d'ADR, resulta indispensable la cooperació entre les diferents institucions, la implementació de polítiques per part de les autoritats de governamentals, legislatives, col·legis involucrats i sectors privats. Entre els esforços portats a terme en destaca la generalització de les clàusules de mediació en contractes, com a forma de fomentar-ne l'ús en àmbits poc utilitzats.

V. Estat de l'art de la mediació i ADR a Catalunya

Exposarem a continuació, l'estat de desenvolupament de l'experiència catalana en matèria de mediació i ADR, a partir de l'observació del que s'ha dut a terme en els diversos àmbits materials.

5. 1. Mediació mercantil, civil, comunitària, laboral/organitzacional, consum, contractació agrària, integració ramadera i voluntats digitals

5. 1. 1. Mercantil.

A l'àmbit mercantil, trobem a Catalunya institucions públiques, corporacions de dret públic, col·legis professionals, associacions, empreses i professionals que promouen i gestionen l'administració de mediacions. En aquestes mediacions, almenys una de les parts és una entitat jurídica, professional o comerciant que actua a través dels seus representants -administrador, apoderat...-. La confidencialitat, i el paper dels assessors de les parts -advocats i consultors que actuen alhora com a representants de l'empresa- juguen un paper fonamental. Per les parts, el factor temps i la incertesa en la resolució del conflicte són dos aspectes clau per optar per la mediació.

Des de la Generalitat de Catalunya, el Centre de Mediació de Catalunya (CMC), d'acord amb la normativa que el regula -Llei 15/2009 de mediació a l'àmbit del dret privat- ofereix a la ciutadania informació sobre la mediació, directament, o a través de les institucions i col·legis professionals amb les quals ha subscrit conveni de col·laboració: cambres de Catalunya, col·legis de l'advocacia de

Catalunya, col·legi notarial de Catalunya o el Col·legi Oficial d'Enginyeries Tècniques en Informàtica de Catalunya.

Les sessions informatives oferides a les parts sempre es realitzen de forma gratuïta, sigui gestionada directament pel CMC -qui fa la sessió informativa és el professional de la mediació designat- o quan és derivat a les institucions o col·legis. El CMC, a més, té reconeguts uns Serveis d'Informació Mediatora (SIM) i uns Serveis d'Orientació Mediatora (SOM) que realitzen sessions informatives de mediació a tot el territori, tant quan una persona es dirigeix al servei abans d'iniciar un procediment judicial com a les derivacions judicials. Els SIM són serveis propis d'ajuntaments, consells comarcals, col·legis professionals (no de l'advocacia) o altres institucions com Agrored o la Fundació CECOT.

Quan la mediació s'inicia sota el paraigua del CMC, el procediment que s'administra és el propi institucionalitzat per la Llei -mediació institucional o pública-. En aquest cas les empreses, les organitzacions i les institucions han d'abonar a la persona mediadora les tarifes aprovades per la Generalitat de Catalunya, regulades a la Resolució JUS /2896/2012, de 17 de desembre, per la qual es fixen les tarifes en els procediments de mediació de la Llei 15/2009, de 22 de juliol, de mediació en l'àmbit del Dret privat. Les persones físiques les han d'abonar a aquestes organitzacions si no tenen reconegut el benefici d'assistència jurídica gratuïta (AJG). A les mediacions on la/les persona/es tinguin reconegut el benefici d'AJG, les tarifes seran abonades a la persona mediadora per la Generalitat de Catalunya.

Els jutjats i tribunals solen derivar al CMC o a institucions amb les que el Consell General del Poder Judicial ha signat conveni -com ara la Cambra de Comerç de Barcelona. Les parts de mutu acord o la institució a qual es deriva, designen el professional mediador. Aquestes derivacions judicials no suspensen el procés judicial, llevat que les parts sol·licitin de mutu acord la suspensió, tal com es regula a la Llei estatal 5/2012 de mediació civil i mercantil. Hi ha protocols de derivació en què es preveu que aquesta es pugui dur a terme durant tot el procés judicial, fins i tot una vegada dictada sentència, en apel·lació o en execució.

Honoraris dels professionals. Hem de distingir diferents situacions:

- CMC. Les tarifes són fixades per Resolució del Departament de Justícia JUS /2896/2022, de 17 de desembre, per la qual es fixen les tarifes en els procediments de mediació de la Llei 15/2009, de 22 de juliol, de mediació a l'àmbit del Dret privat. Consisteixen en una quantia fixa per mediació efectuada -no hi ha tarifes o taxes de gestió del procediment de mediació:
 - Mediacions amb dues parts intervinents: 40 euros per cadascuna de les parts participants i sessió.

- Mediacions de tres o cinc parts intervinents: 30 euros per cadascuna de les parts participants i sessió.
- Mediacions amb més de sis parts intervinents: 120 euros per cadascuna de les parts participants i sessió.
- Sessions individuals amb alguna de les persones participants a la mediació: 40 euros per sessió.
- Si les parts tenen reconeguda la justícia gratuïta, les abonen l'Administració després del tancament de l'expedient.
- Cambra de Comerç i Col·legis Professionals. Les parts han d'aprovar el pressupost previ a l'inici del procés de mediació. Les parts han de pagar les tarifes de gestió.
- Associació *Mediation Quality*. Els honoraris estan publicats a la seva pàgina web i s'haurà d'abonar la tarifa de gestió. El cost de la mediació dependrà del nombre total d'hores.

Designació del professional. Les parts poden designar de mutu acord el professional mediador en qualsevol dels casos i amb independència de la naturalesa de les institucions, les corporacions públiques, les associacions i, també, en l'àmbit privat. Si les parts no designen el professional mediador, l'entitat administradora de la mediació ha de designar el professional segons la seva normativa interna.

Les parts també es poden adreçar directament a un professional o despatx de professionals de la mediació per iniciar una mediació en l'àmbit civil i mercantil. Encara que és una possibilitat, resulta més complex que les parts designin directament un professional, atès que hauran d'aconseguir posar-se d'acord -sovint, la proposta per una no és acceptada per la contrapart, per desconfiança entre les parts o els seus assessors.

La normativa aplicable a la mediació en l'àmbit civil i mercantil a Catalunya és la Llei 15/2009 del 22 de juliol, de mediació en l'àmbit del Dret privat, la Llei 5/2012, del 6 de juliol, de mediació en assumptes civils i mercantils en el seu cas, la normativa d'autoregulació i els codis de conducta pròpies de les institucions que proveeixen ADR.

Els professionals de la mediació que reben formació homologada pel CMC poden ser acreditats i accedir als següents Registres públics: Centre de Mediació de Catalunya i Ministeri de Justícia.

A més, cada institució i corporació que compti amb serveis de mediació pot disposar de normativa pròpia interna que habitualment intensifica els requisits de formació per accedir a les seves llistes específiques de mediadors. Així mateix, aquestes entitats solen incorporar especificitats al procediment. A títol d'exemple:

- Les mediacions del Consolat de Mar són administrades per mediadors inscrits al Registre de persones mediadores del Consell General de Cambres de Comerç de Catalunya, qui realitza, així mateix, la sessió informativa. El Consolat de Mar preveu un procediment abreujat, que redueix els terminis ordinaris, tot mantenint les característiques essencials de les mediacions del Servei de Mediació.
- El Centre de Mediació de la Fundació Notarial fa la sessió informativa de mediació quan obté la sol·licitud de totes les parts.
- En canvi, el Centre ADR de l'ICAB informa totes les persones que sol·licitin informació, encara que no hagin presentat la sol·licitud de mediació. Cada institució té la seva pròpia normativa de funcionament.

Mediació per mitjans electrònics. A Catalunya, el Consolat de Mar preveu un procediment en línia pels supòsits que tinguin com a objecte exclusivament la reclamació d'una quantitat econòmica per un import igual o inferior a 6.000 euros. Altres organitzacions, encara que no havent previst expressament la mediació online, a la pràctica la han incorporat des de l'inici de la pandèmia Covid-19.

No hi ha incentius pels professionals, en particular per advocats, perquè derivin a mediació, i caldria revisar els criteris orientadors dels honoraris dels advocats que utilitzen els ADR per resoldre els conflictes dels seus clients i els codis deontològics, entre d'altres.

Altres ADR. Pel que fa a altres processos de resolució extrajudicial de conflictes implantats al territori, cal dir que a Catalunya trobem organitzacions que administren de forma regular arbitratges (tribunals arbitral de Barcelona, Girona, Lleida i Tarragona), altres que tenen prevista l'administració de conciliacions per empreses, associacions i professionals en l'àmbit privat, encara que actualment encara no es duen a terme (Consolat de Mar, Centre ADR de l'ICAB), i (tot i que està previst en la seva regulació, actualment encara no es porta a terme cap), negociacions (per part del col·lectiu d'advocats) i dret col·laboratiu (a Catalunya hi ha una Associació Catalana de Dret Col·laboratiu).

5. 1. 2. Mediació civil

En l'àmbit civil, trobem a Catalunya institucions públiques, corporacions de Dret públic, col·legis professionals, associacions i empreses i professionals que gestionen mediacions. La major part de serveis de mediació públic i privat ofereixen la mediació civil. Hi ha institucions que només ofereixen mediacions en l'àmbit civil, com pot ser el CEMCAF, el Centre de Mediació Immobiliària del Consell de Col·legis d'Administradors de Finques de Catalunya, o el Servei de

Mediació Immobiliària de la Cambra de la Propietat Urbana de Barcelona-Lleida. I n'hi ha que l'ofereixen conjuntament amb altres àmbits:

- Civil, familiar i mercantil com per exemple el CMC Centre de Mediació de Catalunya.
- Civil, familiar, comunitari i mercantil com per exemple el CEMICALL de l'Il.lustre Col·legi d'Advocats de Lleida.
- Civil, familiar, mercantil, sanitari, medi ambient, tributari, educatiu, esportiu consum i comunitari com poden ser el Centre ADR de l'Il.lustre Col·legi de l'Advocacia de Barcelona, el CEMICAT de l'Il.lustre Col·legi d'Advocats de Terrassa o el CEMICAM de l'Il.lustre Col·legi d'Advocats de Manresa.
- Civil i mercantil com per exemple la Fundació Mediació Notarial, les Cambres de comerç de Catalunya o el Consolat de Mar.
- Civil, comunitari, familiar, civil i escolar com per exemple el Servei de Mediació ciutadana de l'Ajuntament de Castelldefels, el Servei de Mediació ciutadana de l'Ajuntament de Cerdanyola, el Servei de Mediació ciutadana de l'Ajuntament d'Igualada o el Servei de Mediació ciutadana del Consell Comarcal de l'Anoia.
- Civil, comunitari, familiar i civil com per exemple, l'Unitat de Mediació i resolució de conflictes de l'Ajuntament de Reus, el Centre de mediació i convivència ciutadana de l'Ajuntament de Sant Pere de Ribes o el Servei de mediació del Col·legi d'educadores i educadors socials de Catalunya.

Des de la Generalitat de Catalunya, el Centre de Mediació de Catalunya (CMC), d'acord a la normativa que el regula, ofereix a la ciutadania informació sobre la mediació, directament o a través de les institucions i col·legis professionals amb els que manté un conveni: Cambres de Catalunya, Col·legis de l'advocacia de Catalunya, Col·legi notarial de Catalunya o el Col·legi Oficial d'Enginyeries Tècniques en Informàtica de Catalunya. La sessió informativa sempre es realitza de forma gratuïta, sigui gestionada directament pel CMC -qui fa la sessió informativa és el professional de la mediació designat- o quan és derivat a les institucions o col·legis amb les que es tingui conveni de col·laboració.

El CMC, a més, té reconeguts uns Serveis d'Informació Mediatora (SIM) i uns Serveis d'Orientació Mediatora (SOM) que realitzen sessions informatives de mediació arreu del territori, tant quan una persona es dirigeix al servei abans d'iniciar un procediment judicial com en les derivacions judicials. Els SIM son serveis d'ajuntaments, consells comarcals, col·legis professionals (no de l'advocacia) o altres institucions com Agroxarxa o la Fundació CECOT. Els SOM

són serveis dels il·lustres col·legis de l'advocacia de Catalunya, integrats en els serveis on es sol·licita i tramita la sol·licitud de l'assistència jurídica gratuïta.

Quan la mediació s'inicia sota el paraigües del CMC, la mediació que s'administra és la institucionalitzada per Llei -mediació institucional o publica- i les empreses, les organitzacions i les institucions han d'abonar a la persona mediadora les tarifes aprovades per la Generalitat de Catalunya, regulades en la Resolució JUS/2896/2012, de 17 de desembre, per la qual es fixen les tarifes en els procediments de mediació de la Llei 15/2009, de 22 de juliol, de mediació en l'àmbit del dret privat. Les persones físiques han de abonar-les a aquestes organitzacions si no tenen reconegut el benefici d'assistència justícia gratuïta (AJG). En les mediacions on la/les persona/es tinguin reconegut el benefici d'AJG, les tarifes seran abonades a la persona mediadora per la Generalitat de Catalunya.

Els serveis de mediació dels Ajuntaments i Consells Comarcals, que ofereixen aquest servei en la província de Barcelona, estan subvencionats parcialment per la Diputació de Barcelona. En aquests serveis els mediadors estan vinculats per contracte laboral, motiu pel qual la ciutadania que accedeix no han de pagar costos de gestió ni honoraris, en assumir-los el propi servei. La Diputació promou i dona suport als ens locals per a la creació i consolidació de serveis públics locals que ofereixin vies no adversarials de prevenció, gestió i resolució de conflictes que sorgeixen en el municipi. Actualment, hi han 43 ajuntaments i 4 consells comarcals que ofereixen el servei de mediació ciutadana amb el suport de la Diputació de Barcelona. Cal destacar que alguns serveis de mediació d'Ajuntaments o Consell Comarcal són, a la vegada, un SIM.

Els jutjats i tribunals acostumen a derivar al CMC o a institucions o corporacions amb qui el Consejo General del Poder Judicial ha signat un conveni (com l'acord que van signar amb el Centre ADR de l'Il·lustre Col·legi de l'Advocacia de Barcelona). Les parts de mutu acord o la institució a qui es deriva, designa al professional mediador. Aquestes derivacions judicials no suspensen el procés judicial a no ser que les parts sol·licitin de mutu acord la suspensió, tal i com es regula en la Llei estatal 5/2012 de mediació civil y mercantil.

5. 1. 3. Mediació comunitària

En l'àmbit comunitari trobem a Catalunya institucions públiques, col·legis professionals, associacions, fundacions, i empreses que tenen adjudicats serveis de mediació. D'acord amb la definició de la Diputació de Barcelona, en l'àmbit de la mediació ciutadana "es parteix de la noció del conflicte com aspecte inherent a la convivència ciutadana: conflictes veïnals, vinculats a molèsties que

genera l'activitat econòmica, inter-generacionals en l'àmbit familiar, d'incompliment d'ordenances de convivència, entre d'altres. S'aborden conflictes entre les diferents parts implicades en tota la comunitat." En els serveis de mediació comunitària o ciutadana dels ens locals també s'atenen conflictes de convivència en l'ús de l'espai públic, conflictes en l'àmbit associatiu, conflictes d'interessos entre veïns i propietaris i/o usuaris de bars, restaurants, comerços, tallers. En alguns serveis també atenen conflictes en l'àmbit escolar i en l'àmbit familiar.

Els serveis de mediació dels ens locals són gestionats per l'administració directament o a través d'adjudicació a entitats privades amb o sense ànim de lucre, la qual cosa permet, com a gran particularitat en aquest àmbit, que la mediació sigui gratuïta per les parts.

El programa de mediació de la Diputació de Barcelona, creat l'any 2006, ofereix:

- Suport econòmic i tècnic als ajuntaments que disposin de serveis de mediació ciutadana. I un servei de mediació itinerant per als ens locals que no tinguin servei de mediació propi.
- Espais de reflexió, coneixement i interrelació entre els Serveis de Mediació, així com materials i publicacions sobre temes d'interès compartit i organitza accions formatives.

Actualment, hi ha 43 ajuntaments i 4 consells comarcals que ofereixen el servei de mediació ciutadana amb el suport de la Diputació de Barcelona. La Diputació de Barcelona ha estat cabdal per la creació de serveis de mediació ciutadana o comunitària pels ens locals en la província de Barcelona. En la resta de províncies de Catalunya no es produeix la mateixa presència d'aquests serveis, sent el nombre molt inferior.

Els serveis de mediació depenen de diferents regidories segons l'ens local als qui pertanyin, podent ser: igualtat, serveis socials o benestar social, seguretat i prevenció, policia local, ciutadania, convivència o acció social, entre d'altres

És un àmbit que també el cobreixen els col·legis professionals i la mediació comunitària que ofereixen és en relació a conflictes entre particulars, com poden ser veïnals, de convivència, i les parts han de pagar els honoraris dels professionals mediadors. Des de la Generalitat de Catalunya el CMC s'ofereix a la ciutadania mediació en:

- Conflictes relacionals en l'àmbit de la propietat horitzontal i en l'organització de la vida ordinària de les urbanitzacions.
- Diferències greus en l'àmbit de la convivència ciutadana o social, per a evitar la iniciació de litigis davant dels jutjats.

- Conflictes derivats d'una diferent interpretació de la realitat a causa de la coexistència de les diverses cultures presents a Catalunya.

Com ho fa amb la resta d'àmbits, ofereix sessions informatives i la gestió de les mediacions directament o a través de les institucions, ens locals i col·legis professionals amb els que té un conveni. A més, disposa d'un Registre administratiu de Serveis de Mediació Ciutadana, adscrit al Centre de Mediació de Dret Privat de Catalunya que dona publicitat dels serveis de mediació ciutadana de titularitat pública creats per les administracions locals i altres entitats públiques.

En els Serveis de mediació ciutadana o comunitària que estiguin subvencionats per la Diputació de Barcelona els professionals de la mediació han de estar degudament acreditats.

5. 1. 4. Mediació laboral/organitzacional

En l'àmbit laboral/organitzacional, trobem a Catalunya institucions públiques, corporacions de dret públic com ara col·legis professionals, associacions, empreses i professionals que gestionen mediacions. La mediació laboral és possible per a qualsevol tipus de conflicte que sorgeixi dins l'entorn de l'organització, sense que tingui importància el rang jeràrquic de les persones que siguin objecte d'aquesta.

Respecte de les parts intervinents, podem distingir per una banda, mediacions en les quals les parts són persones físiques (per exemple, mediacions entre companys de feina...), i per una altra banda, mediacions on almenys una de les parts és una entitat jurídica, professional o comerciant que actuen a través dels seus representants -administrador, apoderat.- (per exemple, entre un treballador i l'empresa).

Hi ha institucions que només ofereixen ADR en l'àmbit laboral/organitzacional, com pot ser el SOM del Col·legi d'Educadores i Educadors Socials de Catalunya, el Tribunal Laboral de Conciliació, Mediació i Arbitratge de Catalunya o el Consorci d'estudis, mediació i conciliació a l'administració local (CEMICAL). Altres institucions ofereixen els serveis d'ADR laboral conjuntament amb altres àmbits:

- Comunitari, civil, familiar, en organitzacions i entitats -per incompliment d'ordenances- i escolar: Servei de Mediació Ciutadana del Consell Comarcal del Berguedà.
- Organitzacional, civil, mercantil i d'informàtica: Servei de Mediació del Col·legi Oficial d'Enginyeries Tècniques en Informàtica de Catalunya.

- Civil, mercantil, familiar, laboral i consum: Associació Mediation Quality.
- Familiar, mercantil, organitzacional, comunitari i escolar: Associació Centre Interdisciplinari de Mediació (CIM).

El què cal tenir en compte és que un conflicte a nivell laboral, tot i que es centri en dues persones, en la majoria de casos afecta a una pluralitat de persones (equips de treball, departaments...) repercutint sovint en la productivitat de l'organització i en el clima laboral.

La mediació del Tribunal Laboral de Conciliació, Mediació i Arbitratge de Catalunya (en endavant, TLC) es gratuïta. Aquesta entitat es constitueix com l'única instància autònoma extrajudicial en els conflictes laborals que es produeixin a Catalunya, d'acord amb l'article 83.3 de l'Estatut dels treballadors i en virtut dels acords interprofessionals de Catalunya subscrits per les patronals Foment del Treball Nacional (FTN) i Petita i Mitjana Empresa de Catalunya (Pimec), i per les organitzacions sindicals Unió General de Treballadors de Catalunya (UGT) i Comissions Obreres de Catalunya (CCOO). El TLC estableix un sistema extrajudicial i extra administratiu de solució de la conflictivitat laboral, configurat com instrument de resolució de conflictes de treball amb la finalitat d'objectivar al màxim el conflicte laboral. Porta a terme funcions de conciliació, mediació i arbitratge en benefici de les empreses i persones treballadores de Catalunya. Per iniciar el procediment serà requisit imprescindible la lliure i expressa voluntat de submissió de les persones treballadores i empreses, en cada cas. El TLC pot intervenir, prèvia petició de les parts, en tot tipus de conflictes col·lectius. També en els conflictes individuals, menys quan aquests versin sobre regim disciplinari (acomiadaments i sancions), reclamacions de quantitat o demandes de tutela del dret de llibertat sindical.

El procediment de conciliació i de mediació s'inicia després de cursar la sol·licitud d'intervenció mitjançant escrit introductori al tràmit de conciliació o de mediació presentat per la representació de l'empresa o pel treballador/a. Aquests dos procediments tenen les següents especificitats:

CONCILIACIÓ	MEDIACIÓ
Reunió inicial amb les parts per separat.	Reunió inicial amb les parts de forma conjunta.
Proposta oberta verbal: procés obert de cerca de propostes dels conciliadors/ es per la solució del conflicte, que puguin acceptar els respectius compareixents.	Proposta obligatòria per escrit: proposta mediadora de solució del conflicte emesa pels mediadors/es i tancada a modificacions.
L'acte de conciliació acaba amb acord o desacord	S'estableix termini per l'acceptació o rebuig de la proposta mediadora.
Opció de manifestació de part de cadascú dels compareixents (no admet dúplica ni rèplica)	Les parts responen individualment a la proposta mediadora.

L'acord adoptat entre les parts en tràmit de conciliació i de mediació en conflicte col·lectiu tindrà la mateixa eficàcia que l'estipulat en conveni col·lectiu, i en cas de conflictes individuals, els efectes de l'acord seran els previstos en el capítol primer del Títol V del llibre primer de la Llei 36/2011, de 10 d'octubre, reguladora de la jurisdicció social. D'altra banda, el TLC preveu també l'arbitratge com a procés de alternatiu de resolució de conflictes.

Destacar també que des del 2007, els treballadors autònoms econòmicament dependents que exerceixen les seves funcions a Catalunya, així com les empreses per a les que executen la seva activitat, podran sotmetre les seves controvèrsies al Tribunal TRADE de Catalunya (TTC). La regulació aplicable és la mateixa que la del TLC. El funcionament dels procediments es regeix pel seu corresponent Reglament de funcionament del TLC i del TTC.

El Consorci d'estudis, mediació i conciliació a l'administració local (CEMICAL) sorgeix de l'acord entre la Diputació de Barcelona, la Federació de Municipis de Catalunya, l'Associació Catalana de Municipis i Comarques, la Federació de Serveis Públics de la Unió General de Treballadors i la Federació de Serveis a la Ciutadania de CCOO de Catalunya. Aquest organisme té, entre altres finalitats, la resolució extrajudicial dels conflictes que es plantegin en matèria de personal en l'àmbit dels ens locals de la província de Barcelona. Per tant, els usuaris als que es dirigeix són: (i) els ens locals de la província de Barcelona; (ii) El personal al servei d'aquests ens locals, per mitjà de les seves representacions unitàries o sindicals d'un dels sindicats que integren el Consorci; (iii) i les representacions sindicals en aquestes entitats que integren el Consorci.

La submissió prèvia i voluntària d'empleats públics i entitats locals afectats per un conflicte col·lectiu de treball als procediments de conciliació i mediació es considerada atorgada i no serà necessària expressa individualització quan el conveni col·lectiu o pacte o acord de condicions de treball aplicable en cada cas inclogui una clàusula en la qual les parts negociadores, representants de l'entitat local i del personal, se sotmetin d'una manera expressa i col·lectiva als procediments de conciliació i mediació. Els procediments de resolució de conflictes que apliquen són:

- Conciliació: Una tercera persona intenta posar d'acord les parts en conflicte, mitjançant un pacte que els comporti un benefici mutu.
- Mediació: La persona que hi intervé, intenta no només que les parts arribin a un acord, sinó que, a més a més, elabora una proposta concreta, primer indicativa i després definitiva, comptant amb la col·laboració activa de les parts.

El Servei de Mediació Arbitratge i Conciliació de la Generalitat de Catalunya (SMAC) és l'òrgan encarregat de les conciliacions com a tràmit previ abans de presentar una demanda judicial al Jutjat social. La finalitat és, precisament, evitar el procediment judicial amb un acord entre les parts en situacions de conflicte com acomiadaments, canvis substancials en les condicions de treball, etc. Si finalment hi ha demanda al Jutjat Social, cal acreditar l'intent de conciliació prèvia aportant el certificat de l'acta de conciliació. Es pot iniciar de forma telemàtica a través d'aquest portal (amb signatura electrònica) o bé presencialment.

A més, a Catalunya es compta amb la Mediació, conciliació i arbitratge cooperatius del Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya, servei de resolució extrajudicial de conflictes cooperatius de manera que es dota a les cooperatives catalanes de mitjans per resoldre els possibles conflictes sense passar per la via judicial, tot afavorint solucions neutrals, objectives i econòmicament avantatjoses. El tret diferencial de la resolució de conflictes en matèria cooperativa és la seva especialització, que juntament amb la proximitat territorial garanteix els coneixements específics de la realitat de les cooperatives i permet arribar a una resolució satisfactòria per a totes les parts. Poden ser sotmesos a conciliació, mediació i arbitratge els conflictes que se'n derivin de l'activitat cooperativa i originats entre:

- Persones sòcies d'una cooperativa.
- Persones sòcies d'una cooperativa i la cooperativa a la qual pertanyin.
- Entre la cooperativa i la federació on es troba afiliada.
- Entre cooperatives.
- Entre federacions de cooperatives o entre aquestes i la Confederació de Cooperatives de Catalunya.

Les persones mediadores han de ser habilitades pel Consell Superior de la Cooperació i formen part d'una llista oberta. Poden ser habilitats com a mediadors tant el personal funcionari adscrit al departament competent en matèria cooperativa, com professionals de reconegut prestigi en l'àmbit cooperatiu. Els mediadors no fan propostes de solució i els acords de mediació tenen la validesa d'un contracte privat. La mediació és gratuïta si el mediador és

funcionari, sinó s'haurà de pagar els honoraris establerts pel Consell Superior de la Cooperació. Pel que fa als conciliadors, són persones funcionàries adscrites al departament competent en matèria cooperativa i amb formació específica en gestió de conflictes. L'acord es recull a l'acta d'avenença i vincula les parts implicades, ja que, de no complir-se poden ser reclamades en execució de sentència, en els termes previstos per les lleis.

Els i les àrbitres són professionals de reconegut prestigi, habilitats/des com a tals pel Consell Superior de la Cooperació i especialitzats/des en economia cooperativa. Poden ser àrbitres d'equitat o de dret. Així mateix, Consell Superior de la Cooperació fixa i publica les tarifes d'honoraris dels àrbitres.

Hi ha un pla pilot de mediació intrajudicial als jutjats de lo social a Barcelona des del 2014. A més, els jutjats socials van signar un acord judicial amb l'Observatori de Mediació de la Universitat de Barcelona qui realitzà les mediacions de forma gratuïta.

Respecte dels honoraris dels professionals, hem de distingir diferents situacions:

- TLC: gratuït per a les parts.
- TRADE: gratuït per a les parts.
- CEMICALL: gratuït per a les parts.
- SMAC: gratuït per a les parts.
- Mediació, conciliació i arbitratge cooperatius del Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya: la conciliació és un servei gratuït; la mediació és gratuïta si els mediadors són funcionaris; sinó, segons honoraris publicats; els honoraris dels àrbitres estan publicats.
- Col·legis Professionals: les parts han d'aprovar pressupost previ a l'inici del procés. Les parts abonen les tarifes de gestió.
- Associació *Mediation Quality* (entitat privada): cost en funció del nombre total d'hores.

A l'TLC, TRADE, SMAC i CEMICAL son els serveis qui decideixen quin professional de l'equip realitzarà la mediació. A les associacions privades i les corporacions de dret públic les parts poden designar de mutu acord el professional mediador. Si les parts no ho fan, l'entitat administradora de la mediació designarà el professional segons la seva normativa interna. Les parts també poden dirigir-se directament a un professional o despatx de professionals de la mediació per iniciar una mediació en l'àmbit laboral. Tot i que és una possibilitat, resulta més complexa que les parts designin directament un professional, atès que hauran d'aconseguir posar-se d'acord a tal efecte i,

sovint, la proposta per una d'elles no és acceptada per la contrapart, per desconfiança entre les mateixes o els seus assessors.

El TLC, el TRADE i el SMAC té adoptat un sistema de realització dels expedients en línia. Un sistema que disposa de les necessàries validacions legals per a tots els compareixents. Altres organitzacions, tot i no haver previst expressament la mediació en línia, a la pràctica l'han incorporat des de l'inici de la pandèmia Covid.19.

5. 1. 5. Mediació de consum

La Generalitat de Catalunya compta amb competència en matèria de consum a través de l'art. 123 de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya (EAC). En concret, els articles 28 i 49 EAC fan referència als drets de les persones consumidores, així com de la seva protecció, respectivament.

El 2001 la Comissió Europea va dictar la Recomanació, 2001/310/CE, de 4 d'abril de 2001, relativa als principis aplicables als òrgans extrajudicials de resolució de litigis en matèria de consum. Aquesta recomanació promulgava la necessitat que les administracions dels Estats membres poguessin garantir que les persones consumidores tinguessin accés a procediments extrajudicials assegurant-ne principis com ara la imparcialitat, la transparència, l'eficàcia i l'equitat. Més endavant, tota aquesta normativa que serviria de base, va ser promulgada posteriorment amb l'actual Directiva 2013/11/UE, del 21 de maig, relativa a la resolució alternativa de litigis en matèria de consum, i per la qual es modifica el Reglament (CE) n. 2006/2004 i la Directiva 2009/22/CE (Directiva sobre la resolució alternativa de litigis en matèria de consum). La promulgació del seu Reglament UE/524/2013, de 21 de maig, sobre resolució de litigis en línia en matèria de consum té l'objectiu d'implantar els mecanismes electrònics coneguts com a ODR (*Online Dispute Resolution*), oferint així més flexibilitat i oportunitat als usuaris en cas de reclamar per aquesta via.

La mediació en consum va ser introduïda a nivell estatal pel Reial Decret 231/2008, de 15 de febrer, pel qual es regula el Sistema Arbitral de Consum, el qual contempla un sistema de mediació i arbitratge de consum de manera que, quan no existeixin causes d'inadmissió de la sol·licitud d'arbitratge, s'intentarà intervenir perquè les parts arribin a un acord. Aquesta és la primera regulació d'un sistema d'arbitratge institucional per proporcionar als consumidors i usuaris un servei especialitzat dirigit a la tutela dels interessos en cas de conflicte.

A Catalunya, la Llei 22/2010, del 20 de juliol, del Codi de Consum de Catalunya (C.consum) fomenta l'ús dels sistemes voluntaris de resolució de conflictes, en

particular, la mediació i l'arbitratge de consum. (art. 131.1 i 2 C.consum). Amb la publicació del Decret 98/2014, de 8 de juliol, sobre el procediment de mediació en relacions de consum, es crea un sistema institucionalitzat de mediació a Catalunya, on es defineix la mediació en consum com un procediment que es caracteritza per la intervenció d'una tercera persona imparcial i experta, terme que va generar incertesa interpretativa, en poder indicar que havia de ser experta en matèria de consum també. Posteriorment, la Llei 20/2014, del 29 de desembre, de modificació de la Llei 22/2010, del 20 de juliol, del Codi de Consum de Catalunya, per a la millora de la protecció de les persones consumidores en matèria de crèdits i préstecs hipotecaris, vulnerabilitat econòmica i relacions de consum, va voler fer front a la vulnerabilitat de moltes famílies introduint la mediació i altres sistemes de resolució extrajudicial. També va destacar la Llei 24/2015, del 29 de juliol, de mesures urgents per afrontar l'emergència en l'àmbit de l'habitatge i de la pobresa energètica i la Llei 4/2016, del 23 de desembre, de mesures de protecció del dret a l'habitatge de les persones amb risc d'exclusió residencial que efectuen un reconeixement de la mediació.

Des d'una perspectiva més general dels ADR, la transposició de la posterior Directiva 2013/11/UE del Parlament Europeu i del Consell, de 21 de maig de 2013, relativa a resolució alternativa de litigis en matèria de consum (Dir. ADR de consum) va donar lloc a la promulgació de la Llei 7/2017, de 2 de novembre, relativa a resolució alternativa de litigis en matèria de consum (Llei ADR de consum). Aquesta Llei ADR de consum no regula ni desenvolupa els procediments de resolució alternativa de litigis, si no que es limita a establir els requisits mínims que han de reunir mecanismes i organismes per acreditar-los, cercant l'harmonització de la qualitat de les entitats de resolució de litigis a les que poden acudir consumidors i empresaris. La seva disposició final setena suprimeix el polèmic paràgraf d) de l'apartat 2 de l'art. 2, de la Llei 5/2012, de 6 de juliol, de Mediació en Afers Civils i Mercantils que aparentment exclouia el consum de la mediació. Descriu el procediment per acreditar-se com a entitat de resolució alternativa (ERA) davant l'Agència Espanyola de Consum, Seguretat Alimentària i Nutrició (AECOSAN) que, alhora, serà el connector amb la Comissió Europea i la que indiqui les possibles causes perquè es produeix l'exclusió d'una entitat del llistat. No obstant això, les comunitats autònomes que tenen competència en consum poden designar una autoritat competent per a l'acreditació en el seu àmbit territorial.

A Catalunya, conseqüència d'aquesta Llei estatal 7/2017 va ser la promulgació del Decret de Catalunya 261/2019, 10 de desembre, de modificació del Decret 98/2014, de 8 de juliol, sobre el procediment de mediació en relacions de consum, que incorpora el procediment d'acreditació de les ERAs -designant a l'Agència Catalana del Consum (ACC) com a autoritat competent per a la seva

acreditació i inclusió a la llista única de la Comissió Europea- i altres qüestions procedimentals d'importància per a la mediació de consum. Altres institucions públiques que atenen reclamacions de consum són: les oficines municipals d'informació al consumidor (OMIC) ²³, la Junta Arbitral de Consum de Catalunya (JACC) i organismes sectorials que compten amb procediments específics. A títol merament orientatiu:

- L'Agència Estatal de Seguretat Aèria (AESA) en matèria de cancel·lació, retards, denegació d'embarcament o canvi de classe en transport aeri.
- El Banc d'Espanya, en matèria relacionada amb entitats supervisades pel Banc d'Espanya.
- La Junta arbitral del transport, en matèria de transport terrestre i les seves activitats auxiliars i complementàries.
- La Comissió Nacional de Mercats de Valors (CNMV), en matèria de serveis d'inversió.
- La Direcció General d'Assegurances i Fons de pensions, en matèria d'assegurances i fons de pensions.
- L'Oficina d'Atenció a l'Usuari de les Telecomunicacions, en matèria de telecomunicacions.
- L'Agència Espanyola de Protecció de Dades (AEPD), en matèria de protecció de dades personals.

Aquest Decret de Catalunya 261/2019, disposa que per iniciar el procediment cal presentar una reclamació prèvia a l'empresa amb què s'ha mantingut la relació de consum. Transcorregut el termini d'un mes sense haver obtingut resposta -o resposta no satisfactòria- es podrà iniciar el procediment de mediació -gratuït-, presentant full oficial de queixa, reclamació i/o denúncia acompanyada de còpia de la queixa presentada davant de l'empresa. Si l'empresa no respon a la invitació, es pot iniciar una sol·licitud d'arbitratge que serà traslladada a la Junta Arbitral corresponent. Procediment que ha mostrat ser eficaç per resoldre les reclamacions existents. A Catalunya hi ha un distintiu que acredita les empreses que estan adherides a l'arbitratge de consum, i aquest és considerat un símbol de qualitat.

En consum, com s'observa del que s'ha descrit, la mediació és un pas previ a l'inici d'arbitratge, una mena d'obligatorietat mitigada de mediació. La pràctica mostra que una bona sessió informativa de mediació en consum genera interès per a totes les parts i provoca habitualment que no s'arribi a l'arbitratge. Els

²³Una modalitat de mediació telefònica és la duta a terme per les OMIC, que poden desenvolupar-la també per escrit -mitjançant correu postal- o presencialment. Finalitzada la mediació es formalitza un document que indica el resultat del procés i és signat per parts i mediador.

mediadors en consum fan sessions exploratòries i mapeig del conflicte per efectuar una classificació o triatge entre reclamacions econòmiques i emocionals o relacionals. Aquest exercici sol ser determinant.

En mediació de consum, la formació és clau. En aquest sentit, cal assenyalar que a Catalunya ja es compta amb iniciatives formatives com el Curs de formació a Assistent Tècnic en Consum (ATC) de l'Administració pública, dirigit al personal de l'administració (generalment, ACC), personal tècnic d'Organitzacions de persones consumidores i molt ocasionalment, si sobren places, altres professionals; o els cursos de consum i mediació de consum organitzats per la Universitat de Barcelona juntament amb l'Il·lustre Col·legi de l'Advocacia de Barcelona.

A Catalunya la derivació a una mediació en consum es fa, bé mitjançant Organitzacions de persones consumidores, o mitjançant l'ACC. La pràctica posa de manifest que cada cop són més els casos de derivacions que procedeixen dels mateixos advocats que informen el consumidor respecte a com s'inicia el procediment de mediació. El web de l'ACC informa sobre les entitats acreditades per fer les mediacions de consum.

Hi ha tarifes oficials pels serveis de mediació institucional que hauran de ser abonades per les empreses –per al consumidor resulta gratuït–. Gremis i Associacions de consumidors poden establir altres preus, ja sigui per una borsa d'hores de mediació o per sessions o casos individuals.

L'experiència dels professionals apunta a que, en matèria de consum, l'oferta vinculant és un mètode resolutiu, efectiu i recomanable.

5. 1. 6. Mediació en altres àmbits materials civils i mercantils: contractació agrària, integració ramadera i voluntats digitals

D'ençà que es va emetre el Llibre Blanc de la Mediació, Catalunya ha dut a terme una clara aposta per les modalitats alternatives de resolució i, molt en particular, per la mediació, per abordar la conflictologia de sectors molt diversos sobre els quals compta amb competència. Se n'exposa molt succintament dues que han obtingut regulació específica en els darrers temps:

Mediació en contractació agrària i d'integració ramadera. La Disposició addicional segona de la Llei 3/2017, del 15 de febrer, del llibre sisè del Codi civil de Catalunya, relatiu a les obligacions i contractes (Llibre sisè del Codi civil de Catalunya; CCCat) disposa que la Junta d'Arbitratge i Mediació dels Contractes de Cultiu i dels Contractes d'Integració és l'òrgan competent per resoldre extrajudicialment les qüestions litigioses que es produeixin entre els contractants,

els quals tenen accés a aquest organisme públic tant si s'ha pactat expressament al contracte mitjançant clàusula de submissió arbitral, com en el cas que ambdues parts es vulguin sotmetre posteriorment. Aquesta Llei remet el procediment de mediació a la normativa específica de mediació. La Junta pot conèixer qüestions litigioses que sorgeixin amb motiu d'un contracte de cultiu o d'integració. Els procediments que facilita són de caràcter voluntari i es pot acudir a aquest organisme sense necessitat de representació d'advocat i procurador. La mediació que facilita ve regulada per Decret i estableix que la primera sessió es dugui a terme davant de la Secretaria de la Secció corresponent del Departament d'Agricultura, que aixecarà una acta inicial on constaran la data i la voluntarietat de la participació de les parts que signaran Secretaria i parts. L'acta final farà constar exclusivament i de forma clara i concisa els acords aconseguits, que podran tenir el valor d'acord transaccional i, en aquest cas, l'incompliment es pot fer valer davant la jurisdicció ordinària o l'arbitratge. Aquesta acta es comunica a la secció corresponent. La mediació es pot desenvolupar en una o més sessions, establertes per la persona mediadora en funció de la naturalesa o la complexitat del conflicte o el nombre de persones implicades, i no es poden superar els 2 mesos des de la primera reunió. Les sol·licituds de mediació i comunicacions i notificacions de la Junta es poden fer per mitjans electrònics, sempre que s'hagin establert prèviament els criteris de comunicació i seguretat aplicables. Finalment, assenyalar que el legislador català ha disposat a través de la Llei 9/2020, de 31 de juliol, en les seves disposicions addicionals, que el Govern de la Generalitat de Catalunya impulsi una política pública de caràcter general, elabori polítiques de prevenció, gestió i resolució extrajudicial de conflictes per a la introducció generalitzada de formes alternatives -o millor, adequades- de resolució de disputes (ADR) i presenti un projecte de llei de prevenció, gestió i resolució de conflictes que tingui desenvolupament reglamentari de la formació en l'àmbit de la prevenció, gestió i resolució de les controvèrsies.

Mediació en voluntats digitals. La Llei catalana 10/2017, de 27 de juny, de voluntats digitals disposa que els conflictes que sorgeixin en aplicació de l'esmentada llei es podran sotmetre a mediació si així ho desitgen les parts. Aquesta Llei procedeix a regular algunes concretes qüestions relatives a la petjada que les persones deixen en els entorns digitals quan moren o bé quan veuen limitada la seva capacitat. Permet que les persones manifestin la seva voluntat pel cas que es doni alguna d'aquestes circumstàncies, per la qual cosa hereus, legataris, tutors, etc. puguin executar aquesta voluntat davant dels prestadors de serveis digitals. També l'autoritat judicial pot remetre els casos a una sessió informativa sobre mediació, a fi que les parts explorin les possibilitats que brinda la mediació, si és el cas.

5. 1. 7. Reflexions en matèria de mediació en Dret privat a Catalunya

De tot el descrit fins ara es podrien extreure algunes idees que permetrien afavorir l'ús de la mediació en els àmbits esmentats a Catalunya. Així:

- Superar la estanqueïtat. Conveniència de que el CMC gaudeixi de més transversalitat amb altres Departaments de la Generalitat de Catalunya (Consum, Agricultura i Ramaderia, Drets socials, Empresa i treball, Salut, Educació, etc.) i que el seu àmbit s'ampliï efectivament a tota modalitat de gestió alternativa de conflictes. Caldria, al seu torn, advocar per un augment del pressupost del CMC i comptar amb una llei reguladora de les modalitats extrajudicials de resolució.
- Facilitar informació i accés als ciutadans a la modalitat més escaient al seu cas concret. Establiment d'un sistema "*multidoor*" per poder canalitzar el conflicte, tot obrint el ventall dels ADR perquè tot no és ni serà mediació. Seria interessant pensar en crear un portal digital on poder canalitzar els casos als ADR més adequats. Això contribuiria al coneixement dels ADR per part de la ciutadania i es veuria facilitada la informació i accés.
- Dignificar la professió de mediador, amb aplicació de les tarifes que acordin les parts i mediador com a regla de principi, com succeeix en la resta dels sectors professionals, tot mantenint serveis subvencionats o gratuïts a qui els meriti.
- Paral·lelament, promulgació d'un codi ètic, deontològic i de control de qualitat, juntament amb l'establiment de sistemes d'avaluació de la qualitat.
- Formació específica per a cada una de les especialitats materials i mecanismes de convalidació en funció dels estudis universitaris previs. Exigir-ne que siguin obligatòries les pràctiques reals en mediació per accedir als diferents llistats per especialitat, a través de la designació de co-mediacions de mediador expert amb novell, amb sistema retributiu escaient, tot aprofitant les derivacions que en fa el CMC. Crear llistes de professionals per especialitats, per aconseguir designacions més acurades en funció de la tipologia de conflicte. Crear, en el seu cas, un grau de gestió dels conflictes i impulsar la recerca en mediació i ADRs.

- Articulació d'una unitat de mediadors en règim de dependència funcional si cal amb el CMC per actuar en situacions complexes que afecten a la ciutadania (com, per exemple, acampada del 15M, desallotjament d'ocupes, etc.).
- Assegurar-ne l'ús de la mediació per part de l'administració pública catalana per resoldre els conflictes, esdevenint exemple per a la ciutadania. Incloure clàusules en els contractes administratius on es preveu la mediació abans d'acudir als jutjats i tribunals (per exemple, en matèria de concursos i promoció, tant en la contractació amb organismes com amb persones físiques).
- Fomentar el dret col·laboratiu des del propi CMC, ja que és una modalitat ADR que permet el treball col·laboratiu d'advocats, psicòlegs, arquitectes, economistes, etc. Fomentar convenis amb les associacions de dret col·laboratiu per la promoció de la pràctica de l'advocacia col·laborativa i fomentar-ne accions de divulgació i formació.
- Treballar en la gestió preventiva del conflicte, tot promovent la inclusió de clàusules de mediació en els contractes civils, mercantils i laborals, establint mesures per incentivar les empreses a través de la responsabilitat social corporativa i ampliant el nombre de col·lectius compromesos.
- Promoure un segell de qualitat per empreses i organismes que incloguin la mediació en la seva contractació i protocols.
- Fomentar l'educació en mediació tant a les escoles d'educació primària i secundària com a nivell universitari. Incentivar la introducció de la mediació com a competència transversal en la formació de grau perquè els futurs agents de l'economia -empresaris i professionals- la coneguin i en facin ús.
- A nivell impositiu, aplicació de bonificacions en els impostos quan les parts arribin a acords a través de la mediació.
- Establiment de sistemes de seguiment de l'acompliment dels acords de mediació pública o institucional per part del CMC.
- Modificar els criteris orientadors dels honoraris de l'advocacia quan intervenen en l'assessorament en el processos de gestió alternativa de

conflictes, perquè s'equiparin als honoraris derivats dels procediments contenciosos.

- Preveure un marc normatiu d'ADR en Dret privat i harmonitzar el concepte de mediació a tots els àmbits materials per evitar confusions amb altres figures, com ara la conciliació.
- Impulsar la mediació en l'àmbit comunitari, tot signant convenis amb les diferents Diputacions perquè impulsin la mediació a tots els nivells (econòmic, de formació, compartició de pràctiques, etc.). Estendre el model existent de la Diputació de Barcelona a les altres tres Diputacions amb l'objectiu de arribar a tota la ciutadania de Catalunya.

5. 2. Mediació familiar

La Recomanació 1 del Comitè de Ministres del Consell d'Europa l'any 1998 va donar l'impuls necessari per donar a conèixer no solament la importància si no la necessitat de regular la mediació familiar. Ja abans, però, a Catalunya se n'havien creat agrupacions de persones mediadores provinents de diferents àrees professionals generalment vinculades al món social. Així l'any 1993 es va crear l'ACDMA (Associació de Professionals de la Mediació de Conflictes de Catalunya) a partir d'un grup de professionals de la mediació, constituint-se en Associació professional a l'empara de la Llei 7/2006 de 31 de maig, essent la primera associació constituïda a Catalunya i a l'Estat espanyol. Cal recordar també les Primeres Jornades Catalanes de Resolució Alternativa de Conflictes que es varen celebrar a la ciutat de Barcelona, al Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada (CEJFE) l'any 1996. A partir de l'impuls inicial, Catalunya es va obrir a la mediació amb la Llei de Mediació familiar de 15 de març de 2001, la primera de l'Estat espanyol, tot i que encara amb una sèrie de limitacions, ja que per accedir a l'exercici professional calia estar inscrit en un dels col·legis d'advocats, psicòlegs, treballadors socials, pedagogs i educadors, i excloent de l'àmbit de la mediació familiar a l'empresa familiar (més pensada pel món empresarial) i a les parelles de fet sense fills. A aquesta Llei del 2001 de mediació familiar, i seguint un corrent europeu d'actualització de les lleis de mediació no només d'àmbit familiar, li seguí la Llei de mediació en l'àmbit de Dret privat de 22 de juliol de 2009, que determina l'objecte de la mediació familiar incloent-hi ja els conflictes de relació entre persones sorgits en el sí de l'empresa familiar així com l'accés a la mediació a les parelles de fet amb o sense fills, entre

altres canvis significatius com per exemple la no restricció de l'accés a la professió a determinants col·lectius professionals.

Posteriorment, la Directiva de la Comissió Europea de 26 d'agost de 2016, sobre l'aplicació de la mediació i la Resolució del Parlament Europeu de setembre de 2017 i la necessitat d'avançar en el camp de la mediació familiar ha permès introduir canvis normatius significatius amb la Llei 9/2020 del 31 de juliol, de modificació del llibre segon del Codi Civil de Catalunya, relatiu a la persona i la família i de la Llei 15/2009 de mediació en l'àmbit del Dret privat. Aquest canvis han provocat un gir significatiu en el context de la mediació en general i de la mediació familiar en particular. Com a més destacables assenyalam:

- La submissió obligatòria a mediació abans de la presentació d'una demanda judicial, si s'ha pactat expressament. En aquest cas no hi ha obligatorietat de la sessió prèvia com quan la mediació és intrajudicial.
- Abans de presentar una demanda o en qualsevol fase del procés judicial i instància, les parts poden sotmetre les discrepàncies a mediació.
- Un cop iniciat el procés judicial, l'autoritat judicial pot derivar a una sessió prèvia de mediació de caràcter obligatori: a) per iniciativa pròpia; b) a petició d'una de les parts; c) a petició dels advocats de les parts; d) o a petició d'altres professionals.
- S'introdueix els termes "perspectiva de gènere" i "protecció de les persones i col·lectius vulnerables" quan fa referència a com ha d'actuar la persona mediadora.
- Es procedeix a la substitució del terme sessió informativa per prèvia, pels efectes que es dirà a continuació.
- Caràcter obligatori de la sessió prèvia, si ho determina l'autoritat judicial. Aquesta sessió prèvia és, en principi, similar a l'anterior informativa, i les parts poden decidir si accepten o no anar a mediació, com també, si ho consideren convenient -i aquí està el canvi significatiu- poden estendre la prèvia a una sessió de mediació.
- La no assistència a la sessió prèvia no està sotmesa a confidencialitat i poden participar assistides per llurs advocats. Aquesta assistència lletrada és necessària si ho requereixen les parts o si ho disposa l'autoritat judicial.
- Es modifica el nom del "Centre de Mediació de Dret Privat de Catalunya" per "Centre de Mediació de Catalunya" (CMC) amb vista d'una ampliació

de l'àmbit d'aplicació de la mediació (pensem en el camp laboral, administratiu i fins i tot en el penal) i ben aviat ampliat a altres sistemes de resolució de conflictes, de manera paral·lela a les iniciatives de futura normativa de mesures d'eficiència processal a nivell espanyol.

- Es consolida la funció deontològica i disciplinària del Col·legis Professionals en relació als col·legiats que exerceixen la mediació.
- Es pretén una informació obligada dirigida als clients sobre la mediació, els seus principis i la possibilitat d'iniciar-ne una abans d'acudir a un procediment contenciós; i s'obre a altres sistemes de resolució de conflictes.

5. 2. 1. Mediació pública. El CMC gaudeix de competència en tot l'àmbit de Catalunya. La gestió per part del Centre inclou el protocol a seguir en les mediacions derivades de qualsevol de les instàncies judicials i també de les mediacions no judicials. En les mediacions judicials de família, el Centre de Mediació:

- Rep un ofici del Jutjat segons el qual “vista la contradicció existent entre les parts s’acorda derivar la qüestió a una sessió prèvia sobre mediació amb caràcter obligatori”. En aquest mateix ofici ja s’indica que la participació a la sessió prèvia és obligatòria i confidencial. La manca d’assistència de les parts haurà de ser comunicada al Jutjat, juntament amb la identificació de la persona que no ha assistit a la sessió prèvia obligatòria. En el mateix ofici s’atorga un termini de 5 dies hàbils un cop feta la sessió prèvia per indicar si s’inicia o no la mediació.
- Rebut l’ofici, el CMC designa la persona mediadora del llistat de mediadors inscrits en l’àmbit de família, llevat que les parts hagin designat de comú acord una en concret del mateix llistat. Designada la persona mediadora, aquesta disposa de 24 hores per acceptar o no la designa; si no contesta o declina, s’anomena una altra.
- Acceptada la designa, se li fa arribar per part del CMC, en el termini de 3 dies, la documentació de les parts així com dels respectius lletrats, indicant que la persona mediadora disposa de 5 dies per contactar amb les parts i fixar dia i hora per celebrar la sessió prèvia que podrà ser conjunta o per separat. Aquesta sessió prèvia s’haurà de realitzar en el termini de 30 dies.

- Un cop feta la sessió prèvia la persona mediadora ha d'informar en el termini de 5 dies el resultat de la sessió, llevat que una de les parts s'aculli a la possibilitat de demanar 10 dies hàbils per valorar si accepta o no la mediació. En qualsevol cas, quan el resultat és definitiu, el CMC informa al Jutjat del seu resultat.
- Acceptada la mediació per les parts, cada part omple la sol·licitud de mediació familiar i un cop lliurada al Centre la persona mediadora disposarà d'un termini màxim de 5 dies hàbils per contactar amb les parts i acordar dia i hora per realitzar la primera sessió que s'ha de dur a terme en el termini màxim de 10 dies hàbils.
- Finalitzada la mediació -amb acords o sense- la persona mediadora disposa de 5 dies hàbils per comunicar el resultat de la mediació (no el contingut dels acords) a l'òrgan judicial que ha derivat a mediació i remeten al CMC el justificant de la notificació. El número de sessions de mediació es limita a 6, si bé, prèvia autorització del CMC i justificada la causa, es poden afegir 3 sessions més.

En les derivacions no judicials que rep el Centre de Mediació, presentada la sol·licitud de mediació no és necessària la sessió prèvia.

Dins l'àmbit de la mediació pública i, a banda de les actuacions de les administracions locals i entitats públiques que realitzen serveis de mediació ciutadana, ens trobem derivacions de mediacions familiars a ajuntaments per parts dels serveis socials de les pròpies entitats municipals. Les dades dels darrers temps son prou significatives i se'n desprèn el següent:

- Resulta important la figura de la persona que deriva, com deriva i en el moment que deriva.
- Es fonamental la proximitat i que el termini entre la derivació i la sessió de mediació o la sessió prèvia sigui breu.
- El cost zero és un arma de doble fil i cal veure com es reflexiona en aquest aspecte a nivell institucional.

Els honoraris de les mediacions provinents del CMC, siguin mediacions públiques o privades, es troben establertes legalment. La sessió prèvia té caràcter gratuït per les parts, independentment que aquestes tinguin reconegut el dret a l'assistència jurídica gratuïta, anant a càrrec de l'Administració el cost de la sessió. Fins l'anunciada revisió, actualment les tarifes que s'apliquen als procediments de mediació en l'àmbit de família són les següents:

- Mediacions amb 2 parts intervinents: 40 euros per cada una de les parts participants i sessió, més l'IVA corresponent.
- Mediacions de 3 a 5 parts intervinents: 30 euros més IVA per cada una de les parts participants i sessió.
- Mediacions amb més de 6 parts intervinents: 120 euros més IVA per sessió conjunta.
- Sessions individuals amb alguna de les persones participants en la mediació: 40 euros més IVA.

5. 2. 2. Mediacions del CMC mitjançant les unitats col·laboratives intra-judicials per a la Mediació. La Unitat Col·laborativa per a la Mediació i els ADR va iniciar la seva tasca el segon semestre de 2020. Està composta per una persona tècnica del CMC i una persona del deganat dels Jutjats de Barcelona amb seu a la Ciutat de la Justícia. L'objectiu de la Unitat és ser el centre de suport i d'impuls de la mediació en els òrgans judicials de Barcelona i actua en totes les jurisdiccions, si bé s'ha focalitzat en l'àmbit familiar i civil. L'increment de mediacions familiars es deu, en part, a la introducció de la sessió prèvia obligatòria i també a la presència de personal responsable provinent del CMC que gestiona i dona impuls i assessorament a les oficines judicials, amb la col·laboració del deganat de Barcelona.

5. 2. 3. Mediació privada. A banda del CMC que pot rebre directament peticions de mediacions de particulars, el Departament de Justícia, Drets i Mediació te inscrit un Cens de Serveis privats de mediació que són els que porten a terme actuacions de mediació no subjectes a les tarifes del CMC, al marge de les actuacions que en aquesta matèria presenten el CMC i les entitats que hi col·laboren. La Disposició Addicional segona del Reglament de la Llei 15/2009 regula les condicions per accedir al cens i mantenir la seva inscripció. A l'actualitat els col·legis professionals que consten adscrits en el Centre de Mediació són: el CICAC (Consell de l'Advocacia de Catalunya); Els 14 Col·legis de l'Advocacia de Catalunya; Col·legi d'Arquitectes de Catalunya; Col·legi d'Economistes de Catalunya; Col·legi d'Educatores i educadors de Catalunya ; Col·legi de Censors Jurats de Comptes de Catalunya; Col·legi de Criminòlegs de Catalunya; Col·legi de Notaris de Catalunya; Col·legi Oficial de Pedagogia de Catalunya; Col·legi de Professionals de la Ciència Política i de la Sociologia de Catalunya; Col·legi Oficial d'Enginyeria Tècnica en Informàtica de Catalunya; Col·legi Oficial d'Enginyers Navals o Oceànics; Col·legi Oficial de Doctors i Llicenciats en Filosofia i Lletres i en Ciències de Catalunya; Col·legi Oficial de Psicologia de Catalunya.; Col·legi Oficial de Treball Social de Catalunya; Consell

de Col·legis d'Administradors de Finques de Catalunya; Consell de Col·legis d'Aparelladors. Arquitectes Tècnics i Enginyers d'edificis de Catalunya; Consell de Col·legis de Gestors Administratius de Catalunya; Col·legi de Graduats Socials de Catalunya; Consell de Col·legis d'Enginyers Tècnics Industrials de Catalunya; Consell de Col·legis Oficials d'Agents de la Propietat Immobiliària de Catalunya; Consell de Col·legis de Procuradors dels Tribunals de Catalunya; Deganat Autònom de Catalunya del Col·legi de Registradors de la Propietat i Mercantil d'Espanya.

Pel que fa a les associacions particulars, s'ha vist incrementat en els últims anys el seu número, fet que significa que la mediació té una basant cultural pròpia d'evitació del litigi per una part de la societat. Tanmateix el potencial incentiu econòmic queda encara molt lluny per la majoria de les persones mediadores que formen part de les associacions, sobretot en l'àmbit familiar.

Els honoraris de les mediacions privades en l'àmbit de família quan no són derivades pel CMC no tenen una regulació específica, essent lliures els honoraris que es puguin fixar. A la pràctica tenen en compte el tipus de conflicte que pugui haver-hi i/o el número de participants. En les mediacions privades tipus empresa familiar no derivada judicialment, es valora les actuacions prèvies a la mediació, estudi del cas i la possibilitat de la co-mediació.

Val a dir, finalment, que les mediacions que realitzen els ajuntaments són gratuïtes pels usuaris i el personal mediador és extern, retribuït pels ajuntaments i contractat per l'òrgan municipal.

5. 2. 4. Límits de la mediació familiar. L'article 12.3 LMDP disposa que en la mediació familiar, perquè hi pugui haver una nova mediació, ha d'haver transcorregut 1 any des que s'hagi donat per acabada una mediació anterior sobre un mateix objecte o des que aquesta hagi estat intentada sense acord, llevat que l'organisme competent apreciï que es donen circumstàncies que aconsellen dur a terme abans una nova mediació, especialment per evitar perjudicis als fills menors, a les persones amb la capacitat modificada o a altres persones que necessiten una protecció especial.

Amb la modificació de l'article 6 LMDP es dona relleu a la perspectiva de gènere, tot garantint la igualtat entre les parts i la protecció de les persones i els col·lectius vulnerables. Per tant, si cal, la persona mediadora ha d'interrompre el procediment de mediació mentre la igualtat de poder i la llibertat de decidir de les parts no estigui garantida, especialment com a conseqüència de situacions de violència. En tot cas, s'ha d'interrompre o paralitzar l'inici de la mediació familiar

si es troba implicada una dona que ha patit o pateix qualsevol forma de violència masclista en l'àmbit de la parella o en l'àmbit familiar objecte de la mediació.

5. 2. 5. Assistència jurídica de les parts a les mediacions. El paper de l'advocat. En les mediacions la funció dels advocats és fonamental i cal considerar el seu rol en cada fase de la relació amb el client, per la qual cosa l'advocat ha de ser el primer en conèixer la importància de la mediació en qualsevol dels àmbits on hi hagi un conflicte i, per suposat, en l'àmbit de família:

- En la fase de coneixement del conflicte, l'advocat ha d'informar de l'existència de la mediació com alternativa o substitutiu del procés judicial. També ha d'informar dels sistemes ADR que pot creure adients pel seu client. L'advocat ha de saber derivar a mediació i considerar aquesta derivació no com un perill de pèrdua del client, si no com una garantia de que el conservarà per raó de la seva assistència, orientació i execució dels acords un cop traslladats al conveni regulador i homologats per sentència judicial.
- Durant la fase de sessió prèvia l'advocat ha d'assistir-hi, acompanyant al seu client. La seva presència no ha de ser de convidat de pedra ja que pot ajudar a fer-li entendre el procés en cas de dubte. La presència lletrada dona més força a la sessió prèvia; a la vegada el lletrat pot valorar amb el seu client quina és la millor alternativa.
- Iniciat el procés de mediació, l'advocat pot ajudar al seu client assessorant-lo en els dubtes, abans o després de la sessió de mediació i també participant en la mediació si també intervé l'altre advocat. Si les parts estan d'acord, l'advocat o advocats poden recolzar la mediació informant dels aspectes fiscals o econòmics que s'estiguin debatent.
- L'advocat ha de supervisar els possibles acords, abans de que el client el signi.
- En el conveni regulador els advocats han de vetllar per la legalitat dels acords, atribuint un contingut jurídic al document tot respectant els acords assolits per les parts. Haurien, a més, d'indicar en el conveni que aquest ha estat elaborat i és fruit d'un procés de mediació conduït per persona mediadora, indicant si cal el seu nom.
- En el si de l'empresa familiar, i amb l'acord de totes les parts, els advocats de l'empresa hauran de facilitar a la persona mediadora la informació que el context requereix, acordant sessions clarificadores de coneixement estrictes de la marxa i procés de l'empresa.

Calen incentius per a les parts, advocats i professionals per optar a conduir el conflicte a una mediació:

- Les parts han de saber que la mediació pot ser l'eina més adient per preservar una relació complexa però necessària pel bé dels menors.
- La mediació permet el diàleg entre les parts dins un context imparcial i neutral; i millora la comunicació.
- Està demostrat que els acords provinents de la mediació són més durables i satisfactoris. La mediació pot evitar execucions de sentències i segones instàncies. La mediació pot evitar el procés contenciós, l'assistència a les vistes, la intervenció de terceres persones com a testimonis, l'exploració dels fills etc. La intervenció de l'advocat d'ofici en un procés de mediació o en altres sistemes de resolució alternativa ha de ser remunerat tant o més que quan intervé en un procés contenciós. Això inclou també la sessió prèvia.

Caldria, a més, introduir altres mecanismes que poden resultar complementaris a la mediació familiar on la consideració dels interessos i les necessitats resulta fonamental. Això ens porta en família a diferenciar l'objecte de la mediació en funció dels casos. Així per exemple, quan hi ha fills menors, cal considerar com els afecta el pla de parentalitat, els aliments, la potestat, el domicili on viuran els fills; en el cas dels adults, l'aspecte patrimonial i/o de pensions entre cònjuges o convivents pot adquirir un pes important, tot i la incidència de la vesant emocional. Quan hi ha fills menors la mediació disposa de les millors eines per ajudar a les parts a suavitzar el conflicte, no descartant i fins i tot impulsant altres medis per resoldre les qüestions econòmiques, com pot ser la negociació, la intervenció d'un tercer expert o el dret col·laboratiu. No hi ha incompatibilitat entre sistemes alternatius si no complementarietat (v. gr. intervenció negociadora o informe d'un tercer per una qüestió fiscal complexa).

Això ens condueix també a una nova concepció de la neutralitat en els dos tipus de mediacions: la facilitadora on la neutralitat és més evident i la avaluadora que inclou proposicions del mediador.

Les novetats de la Llei 9/2020 del 31 de juliol, de modificació del Llibre segon del Codi Civil de Catalunya, relatiu a la persona i la família tenen per finalitat intensificar els esforços per fomentar el recurs a la mediació, seguint les indicacions de la Comissió Europea en els conflictes familiars, sobretot en aquells que afecten a menors d'edat. En estricta síntesi, les principals novetats introduïdes són les següents:

- Si els cònjuges ho han pactat expressament, la submissió a la mediació és obligatòria abans de presentar accions judicials. I en qualsevol cas també podran -excepte en casos de violència familiar o masclista- abans de presentar la demanda, en qualsevol fase del procés judicial o instància.

- La mediació familiar està sotmesa als principis de voluntarietat i confidencialitat. No obstant això, iniciat un procés judicial, l'autoritat judicial podrà derivar les parts a una sessió prèvia sobre mediació, de caràcter obligatori, perquè coneguin el valor, els avantatges, els principis i les característiques de la mediació, a fi que puguin assolir un acord. Durant aquesta sessió es pot continuar explorant el conflicte, si les parts ho desitgen. La manca d'assistència no justificada en la sessió prèvia obligatòria no està sotmesa a confidencialitat i ha de ser comunicada a l'autoritat judicial.
- Les parts poden participar a la sessió prèvia i a la mediació assistides pels seus advocats. També ho pot disposar l'autoritat judicial.
- Mentre dura la mediació es pot suspendre el procés judicial si les parts ho sol·liciten de comú acord i es reprendrà quan finalitzi el termini, quan ho sol·liciti qualsevol de les parts, quan s'arribi a un acord en la mediació o quan alguna part desisteixi de la mediació.
- El desistiment en mediació no pot perjudicar els litigants que hi han participat.
- Tot acord aconseguit s'ha de sotmetre a l'aprovació judicial a la manera que es fa amb els convenis reguladors. Si l'acord afecta el règim d'exercici de la responsabilitat parental, la manca d'aprovació per part de l'autoritat judicial s'ha de fonamentar en criteris d'ordre públic i d'interès del menor.
- Si hi ha desacord ocasional en l'exercici de la potestat parental, l'autoritat judicial, a instància de qualsevol dels progenitors, ha d'atribuir la facultat de decidir-ne un. Si es reiterat o dificulta greument l'exercici conjunt de la potestat parental, l'autoritat judicial pot atribuir totalment o parcialment l'exercici de la potestat als progenitors separatament o distribuir-ne les funcions temporalment, per un període màxim de 2 anys. En aquests procediments els progenitors poden sotmetre les discrepàncies a mediació. També l'autoritat judicial els pot derivar a una sessió prèvia de caràcter obligatori, sessió que pot continuar, amb una exploració del conflicte si així ho acorden les parts.

5. 2. 6. Digitalització i família. Durant els darrers temps han anat proliferant en el mercat en línia aplicacions funcionals de baix cost que auxiliem en la gestió de les dificultats inherents a les crisis familiars: són les apps de “co-parenting” que ofereixen serveis d'assistència i assessorament psicològic i legal, de tutoria i mentoria.²⁴ A nivell estatal, *Unaf Parentâlis* facilita una aplicació finançada pel

²⁴ Exemples paradigmàtics d'aquestes noves eines són, com a botó de mostra: OurFamilyWizard, Cozi, 2Bepart, CoParenter, Dtour.life, Equitable Mediation, ItsOverEasy, ADRnotable, Wevorce o Coparently.

Ministeri de Drets Socials que incorpora bona part dels serveis descrits anteriorment, l'objectiu dels quals no és tan sols que ambdós progenitors comparteixin i disposin de la informació sobre el dia a dia dels fills sense necessitat de preguntar als menors, aconseguir exercir la seva responsabilitat parental a distància de manera efectiva, implicant-se en el creixement dels seus fills. A Catalunya, *Eataf-Orienta*, adreçada tant als progenitors com als professionals que participen en els processos de ruptura familiar, orienta per aconseguir que els menors durant els processos de ruptura no pateixin inseguretats i canvis emocionals que afectin al seu desenvolupament. Facilita pautes adreçades al tractament dels fills menors en separacions conflictives i ajuda a la presa de decisions i gestió de les guàrdies compartides de menors.

En l'àmbit de la mediació en sostracció internacional de menors cal destacar-ne també el paper que hi juguen els mitjans electrònics per mantenir el contacte entre progenitores i menors durant el procés de mediació.

5. 2. 7. Reflexions sobre la mediació familiar a Catalunya

De tot el descrit, es poden extreure algunes idees que permetrien afavorir i incrementar l'ús de la mediació familiar, així com una millora de la seva qualitat, formació i pràctica professional:

- Manteniment d'una més gran connexió amb països del nostre entorn a fi d'obtenir un millor coneixement de l'evolució i millors pràctiques en la mediació familiar, així com de l'evolució social dels matrimonis i parelles de mateix o diferent sexe en els diferents països i el tractament de la diversitat socio-cultural. Cal potenciar l'intercanvi de persones mediadores i saber-ne abordar la problemàtica de la sostracció internacional de menors.
- Incrementar la qualitat dels professionals, no pas la quantitat. Un cop acabada la formació, caldria un període de pràctiques en serveis de mediació homologats i/o amb persones mediadores acreditades (afavorint les co-mediacions, per exemple, i establint un número obligat de casos) abans d'intervenir en un procediment com a persona mediadora. Sembla preferible 10 casos de mediació realitzats, que 40 hores d'actualització cada dos anys. Intentar que, a cada designa, hi hagi un estudiant en pràctiques o un mediador novell.
- Respecte del deure dels advocats d'informar als seus clients sobre la mediació i els seus beneficis abans d'iniciar un procés judicial, caldrà formar al advocats sobre què informar i com informar: el "què" i el "com" que pugui informar l'advocat incidirà en el client. També la seva intervenció i

predisposició en la sessió prèvia condicionarà la continuïtat de la mediació. En el document que els advocats presenten per formalitzar el pressupost dels honoraris es podria adjuntar un document que hauria de signar el client conforme ha rebut les explicacions sobre els ADR i ha consentit o no -a la manera d'un consentiment informat.

- En la formació dels advocats per accedir a l'exercici, resultaria oportú introduir la mediació i els ADR com a elements primaris.
- No tots els casos de violència haurien d'estar exclosos del procés de mediació. La generalització impedeix que la víctima no pugui prendre les seves pròpies decisions i sigui part del seu procés.
- Acabada la sessió prèvia, l'oportunitat de comunicar a l'autoritat judicial no només si hi ha continuïtat o no per iniciar la mediació si no de manifestar expressament qui vol continuar amb la mediació resultaria incentivadora a les parts. Fins ara es diu que tal persona no vol continuar però seria positiu que qui vulgui continuar ho pugui manifestar expressament.
- No es tracta de "premiar" la mediació quan hi ha acords, però la tasca dels advocats no està degudament compensada: els acords assolits es redacten acabada la sessió de mediació i se'ls trasllada als advocats, qui es retornen a la persona mediadora una vegada supervisats des d'un punt de vista jurídic per formalitzar la signatura. Aquesta redacció, trasllat, revisió i sessió de la signatura no es troben justament remunerats.
- Els serveis de mediació dels ajuntaments estan excessivament allunyats del procés judicial, caldria més proximitat (les derivacions les fan els serveis socials i no els Jutjats, amb els riscos processals).
- Caldria simplificar el procediment i els terminis de les mediacions (a títol d'exemple: 24 hores per acceptar, 3 dies per rebre la documentació, 5 dies per contactar amb les parts, 10 dies per valorar si s'accepta la mediació per les parts, 10 dies per iniciar la mediació, 5 dies per comunicar el resultat). La mediació requereix fugir d'una normativa feixuga.
- De la mateixa manera que en mediació es poden treballar i barrejar diferents escoles en segons quins casos i moments en funció del criteri de les persones mediadores, també s'hauria de preveure la possibilitat d'altres ADR en casos concrets en qualsevol fase del procés judicial.
- Cóm gestionar la neutralitat de la mediació avaluativa, si les parts així la volen? Pot el mediador en casos concrets abandonar la via facilitadora si així ho desitgen les parts? La mediació familiar podria admetre dues maneres de gestionar el conflicte: una mediació facilitadora vinculada als menors i al pla de parentalitat; i una mediació més avaluativa pel que fa a les qüestions econòmiques i patrimonials.

- El llistat de persones mediadores per coneixement de llengües resulta essencial i cada mediador hauria d'indicar les que domina i pot utilitzar professionalment.
- Es podria considerar que la no assistència a la sessió prèvia podria impedir l'accés a la justícia gratuïta, tot tenint en compte que es tracta d'un servei públic.

VI. Exercici de contrast i reflexions per a la millora de la implantació de la mediació i ADR a Catalunya. Reptes i oportunitats

Procedim, a continuació, a descriure les accions, experiències i mesures que, en un exercici de contrast, s'observa ja han estat implementades en algun grau a Catalunya, així com aquelles que encara no han estat adoptades i, tanmateix, podrien auxiliar per aconseguir una més gran implantació de la mediació i en general dels ADR en el nostre territori.

6. 1. Mesures adoptades a Catalunya

De l'anàlisi de l'estat de l'art a Catalunya i de l'exercici de contrast amb les accions i estratègies institucionals portades a terme a nivell europeu es constata que Catalunya és un dels territoris de la Unió Europea en què abans va permear la cultura medidora i més mesures ha adoptat per aconseguir una implantació real de la mediació, el que posa de manifest l'interès i el grau de maduresa social i institucional existent en aquest àmbit a Catalunya. Cal esmentar, per altra banda, que aquest impuls s'ha vist afavorit per les iniciatives i patrocini de la Generalitat de Catalunya a través de la seva Direcció General i del CMC en un bon nombre d'iniciatives, estudis, informes, grups de treball i programes pilot gestats al llarg de més de vint anys.

D'entre les accions empreses als països europeus explorats i que ja han estat adoptades per Catalunya, cal destacar-ne les següents:

1. La previsió legal de celebració de sessions prèvies informatives sobre la mediació en el marc dels processos judicials, tot atribuint a l'autoritat judicial la potestat de decidir-les (Itàlia, França, Polònia, Romania, Regne Unit, Alemanya, República Txeca).
2. La previsió legal de mediació en qualsevol de les instàncies i recursos, en execució de sentència o modificació de mesures (Itàlia, França, Regne Unit).
3. Les accions de conscienciació a la judicatura sobre la pertinència de considerar la mediació en totes les etapes del procés judicial (Itàlia, França, Regne Unit).
4. Les iniciatives de sensibilització sobre la mediació adreçada a jutges i autoritats judicials (Itàlia, França, Regne Unit).
5. La promoció de l'assistència jurídica de les parts a les sessions prèvies informatives i a les mediacions intra-judicials (França, Itàlia).
6. La promoció de la mediació per mitjà d'Unitats intra-judicials (França).
7. L'obligatorietat d'informar sobre la mediació per part d'advocats, professionals, tribunals i funcionaris (Lituània, Itàlia, França, UK).
8. L'oferiment de mediació gratuïta a persones beneficiàries de justícia gratuïta (França, Itàlia, Portugal).

Com sabem, el legislador català ha procedit a introduir, a través de la Llei 9/2020, del 31 de juliol, certs canvis normatius que permeten fomentar la mediació com a mitjà preferent de resolució, tot potenciant-la en l'àmbit dels conflictes familiars i facilitant la inclusió de pactes voluntaris de sotmetiment a mediació. Així, a mode merament enunciatiu, és oportú destacar que Catalunya compta ja amb:

- Una certa obligatorietat de participar en sessions prèvies informatives de mediació si l'autoritat judicial així ho decideix, a fi que les parts coneguin el funcionament, les característiques i els beneficis d'aquesta i puguin analitzar i decidir si volen iniciar-la. En el context dels menors, cerca protegir els infants i el seu interès superior, així com mantenir les relacions personals amb els seus progenitors i amb altres membres de la família.

- Preveu considerar la mediació en les diverses etapes del procés judicial.
- Fa explícita, a més, la idea que la mediació és obligatòria quan s'hagi pactat expressament abans de l'exercici d'accions judicials.
- A les sessions prèvies i a la mateixa mediació hi poden acudir les parts, assistides pels seus advocats. L'assistència lletrada és, a més, necessària si ho disposa l'autoritat judicial.
- En cas de sessió prèvia de caràcter obligatori, la manca d'assistència no justificada no estarà sotmesa a confidencialitat i serà comunicada a l'autoritat judicial.
- Si es supera el termini establert per dur a terme la sessió prèvia per causes alienes a les parts, decau l'obligatorietat de participar-hi i no són aplicables les regles sobre la manca d'assistència no justificada.
- Estableix el deure dels Col·legis professionals de complir la seva funció deontològica i disciplinària, així com vetllar perquè es compleixin les obligacions d'informació sobre modalitats ADR als seus clients.
- Tot professional col·legiat ha d'informar els seus clients sobre la conveniència de gestionar i resoldre els conflictes mitjançant fórmules ADR. I ha de procurar resoldre els conflictes a través d'aquestes modalitats extrajudicials.
- De la mateixa manera, interpel·la advocats i tribunals perquè explorin les possibilitats d'arribar a acords. En aquest sentit, cal recordar l'important esforç -sostingut en el temps- de professionals, acadèmics, col·legis professionals, així com de la pròpia administració de justícia catalana durant el darrer lustre, per tal d'aconseguir un impuls real a la mediació.

A més, a Catalunya, com a la resta de l'Estat, s'apliquen algunes mesures econòmiques i fiscals que persegueixen incentivar el recurs a la mediació entre la ciutadania:

- Honoraris. Als honoraris notarials de l'escriptura pública de formalització dels acords de mediació s'apliquen els aranzels corresponents als documents sense quantia (D.A. 3 LMCM).
- Costes processals. Si el demandat s'aplanés a la demanda abans de contestar-la, no procedirà la imposició de costes, tret que el tribunal, tot

raonant-lo degudament, apreciï mala fe en el demandat. S'entendrà que, en tot cas, existeix mala fe si abans de presentada la demanda s'hagués iniciat procediment de mediació o sol·licitud de conciliació (art. 395 Llei estatal d'Enjudiciament Civil, LEC).

- Taxes judicials. S'efectua una devolució del 60 per cent de l'import de la quota d'aquesta taxa en qualsevol dels processos judicials, la iniciació dels quals doni lloc a la meritació d'aquest tribut i s'assoleixi una solució extrajudicial del litigi. (art. 8.5 de la Llei estatal 10/2012, de 20 de novembre, per la qual es regulen determinades taxes en l'àmbit de l'Administració de Justícia i de l'Institut Nacional de Toxicologia i Ciències Forenses)

- Serveis públics gratuïts en mediació pels conflictes de convivència que afecten a la ciutadania.

6. 2. Mesures potencials per a implementar a Catalunya

A continuació, es procedeix a enumerar aquelles accions i estratègies institucionals preses per alguns països europeus que encara no han estat implementades a Catalunya, als efectes de que puguin ser considerades en el marc de les competències que Catalunya té atribuïdes en matèria de mediació i altres formes de resolució, així com en la regulació de l'organització, estructura, funcionament i publicitat dels Registres de persones expertes, capacitació, acreditació, règim de tarifes i altres qüestions vinculades.

1. Establiment d'una certa obligatorietat en l'ús de la mediació i/o ADR per parts d'advocats i clients (I) obligació dels advocats d'informar per escrit als seus clients sobre la mediació, tot establint-se normativament quina informació ha de ser comunicada al client. Exigir als clients que, mitjançant la seva signatura, confirmen que han llegit i entès la informació proporcionada. (Itàlia, Alemanya, Regne Unit, Polònia). Establiment a la legislació de les conseqüències de l'incompliment (Itàlia). Es podria considerar, així mateix, l'obligatorietat de que els escrits inicials continguin una manifestació explícita de les parts sobre les raons concretes per les quals no han considerat oportú intentar la mediació. (Alemanya; Informe UE 2016, millor pràctica) (a Polònia i Regne Unit els Jutges tenen el deure de determinar la mediabilitat del cas)

2. Establiment d'incentius professionals perquè els lletrats utilitzin la mediació i/o ADR. (França, Itàlia)

3. Formació específica inicial i continuada a jutges i lletrats de l'administració de justícia en matèria de mediació (Bulgària, Itàlia) per maximitzar la motivació de les parts amb la seva intervenció i per actualitzar coneixement d'eines i estratègies (Directrius CEPEJ 2018)

4. En general, exigència de formació específica dels professionals del dret dedicats a l'advocacia col·laborativa i assistència jurídica a mediació i ADR. (Itàlia, Regne Unit, Directrius CEPEJ 2018)

5. Potenciar l'ús de clàusules d'adhesió a la mediació i/o ADR (Regne Unit, Itàlia, Croàcia, Suïssa).

6. Impuls institucional per la creació d'un segell de qualitat en mediació/ADR que identifiqui les empreses i organitzacions que introdueixin a les seves estructures i contractes el compromís de participació en mediació / ADR. Introducció de mecanismes reputacionals (Regne Unit; Resolver Rating).

7. Establiment de l'obligació d'adhesió a una entitat de mediació/ADR acreditada a totes les persones físiques o jurídiques que formen part d'una associació, col·legi professional, federació, cambra (Regne Unit, França, Països Baixos).

8. Identificació i promoció de les diferents modalitats ADR -conciliació, panells d'experts, ofertes vinculants, advocacia col·laborativa, acords processals col·laboratius, comissions de conciliació, etc- i establiment d'un estatut legal per a aquests experts ADR que reguli els seus deures, règim d'incompatibilitats, normes deontològiques i sistema d'infraccions i sancions (França, Regne Unit, Alemanya, Bèlgica).

9. Plataforma finestreta unificada electrònica -portal digital- d'informació i accés dels ciutadans als diferents recursos i serveis de mediació/ADR. Facilitació a la ciutadania, a través del portal d'accés a xarxa de proveïdors públics i privats de serveis ADR existents (Regne Unit-Resolver, Bèlgica-Belmed, Suècia).

10. Consolidació i generalització, a tots els partits judicials de les Unitats intrajudicials ADR, estables i especialitzades, en particular en família (França).

11. Digitalització de les modalitats extrajudicials i integració a xarxa interoperable amb el sistema de justícia (Regne Unit) o a plataforma portal digital. (Bèlgica, Regne Unit). En el seu cas, creació de models esglaonats ADR/ODR integrats en el sistema de justícia, com a primer nivell d'accés per a reclamacions econòmiques (Regne Unit).

12. Liberalització de la retribució dels mediadors i experts ADR, establiment de criteris orientatius, tot preservant la gratuïtat a les parts beneficiàries justícia gratuïta (França, Itàlia, Regne Unit, Alemanya, Bèlgica, Suècia, Països Baixos).
13. Introducció de la possibilitat d'assolir acords fruit de la mediació que resultin títols executius si hi ha hagut intervenció dels lletrats de les parts en els termes legalment establerts que garanteixin la legalitat dels acords (Itàlia, Alemanya).
14. Designació de co-mediacions de coaching inicial de mediador expert amb un altre de menor experiència (Itàlia; Recomanació CEPEJ 2018: Kit eines per formació d'experts).
15. Introducció en el sistema de mòduls de treball i retribucions variables de jutges i tribunals incentius adequats a l'ús de la mediació i altres ADR (Itàlia).
16. Augment de partida pressupostària amb estabilitat per programes de divulgació i difusió institucional entre la ciutadania de manera sostinguda en el temps, amb campanyes publicitàries periòdiques, programes televisius i promoció institucional de les millors pràctiques (Croàcia, Itàlia, Regne Unit; Recomanació UE 2016, núm. 1).
17. Mediadors i experts ADR especialitzats en els diferents camps i àmbits d'aplicació (Regne Unit, Alemanya, Bèlgica, Itàlia).

1. Establiment d'una certa exigència als advocats d'informar per escrit els seus clients sobre la mediació, tot establint normativament quina informació ha de ser comunicada al client, que inclourà, almenys: una exposició del procés de mediació; les garanties processals aplicades durant la mediació; els incentius econòmics, si n'hi hagués; els requisits de la mediació obligatòria, si n'hi ha; la durada del procediment judicial, comparant-la amb la durada d'un procediment de mediació.

A l'actualitat, el Codi deontològic de l'Advocacia Espanyola (art. 12) incorpora una obligació cap a l'advocat d'intentar trobar la solució més adequada a l'encàrrec rebut, i cal assessorar el client, en el moment oportú, respecte de la possibilitat i les conseqüències d'arribar a un acord o acudir a instruments de resolució alternativa de conflictes, així com informar sobre les possibilitats de transacció, la conveniència d'acords extrajudicials o solucions alternatives al litigi. És a dir, unes obligacions deontològiques en el marc de l'autoregulació professional de l'advocacia. La Resolució **JUS /110/2019**, de 22 de gener, de modificació de la Normativa de l'Advocacia Catalana del Consell dels Il·lustres

Col·legis d'Advocats de Catalunya (art. 20.1.b), per la seva banda, estableix que l'advocacia ha d'informar de la conveniència d'acords extrajudicials i de fórmules alternatives de resolució previstes legalment diferents de l'acció judicial. I la LMDP en la redacció actual assenyalava un deure genèric de tots els professionals col·legiats (no només dels advocats) d'informar els seus clients sobre la conveniència de gestionar i resoldre els conflictes que els afectin mitjançant acords extrajudicials, així com sobre la mediació i altres fórmules de resolució de conflictes establertes per llei, diferents de l'acció judicial, d'acord amb allò establert per les lleis i pels seus respectius codis deontològics". No s'ha previst encara cap sanció per incompliment.

És a dir, no obra cap precepte que n'asseguri el compliment de l'exigència assenyalada, com tampoc cap mesura de control, a diferència d'altres països. En conseqüència, se suggereix considerar la introducció d'una obligació de compliment per escrit, i contemplar l'incompliment com a infracció en la Llei 7/2006, de 31 de maig, de l'exercici de professions titulades i col·legis professionals.

Demandar així mateix als clients que, mitjançant la seva signatura, confirmin que han llegit i entès la informació proporcionada respecte de la conveniència d'acudir a la mediació o altres ADR. D'aquesta manera s'aconseguiria involucrar experts i clients en la consideració de solucions alternatives a la via judicial. En definitiva, la signatura d'un "consentiment informat" que podria adoptar un format semblant als test Mifid del sector financer, o als de serveis sanitaris.

Es podria considerar, així mateix, incorporar l'exigència que les parts manifestin en els seus escrits de demanda les raons concretes per les quals no han considerat oportú intentar la mediació, de manera que el jutge compti amb més elements de judici a l'hora de considerar una sessió prèvia informativa de mediació. D'aquesta manera, es facilitarien elements de judici al Jutge, perquè valori la mediabilitat del cas, sense provocar dilacions innecessàries.

2. Establiment d'incentius professionals perquè els lletrats utilitzin la mediació. Com per exemple, que puguin suggerir i els jutges considerar els acords col·laboratius en el si del procediment judicial.

3. Introducció de formació específica inicial i continuada a jutges i lletrats de l'administració de justícia en matèria de mediació/ADR, per aconseguir que aquesta sigui esdevingui la primera baula del sistema d'accés a la justícia i la promocionin en la seva activitat jurisdiccional. Actualment, jutges civils i mercantils deriven molt poc a Catalunya, per la percepció que el conflicte ja es troba enquistat un cop interposada la demanda i que el lloc natural de la mediació és anterior.

4. En general, exigència de formació inicial i continuada pels professionals del dret en matèria de mediació.²⁵ Cal fomentar un canvi de paradigma social i professional i apostar per una cultura menys adversarial i més enfocada en la negociació i l'acord. Es proposa, per tant, un canvi en els plans d'estudi dels graus en Dret i dels màsters d'advocacia per formar els advocats. En definitiva, introduir la mediació a dos nivells: formatiu de Grau de Dret - tot dedicant una assignatura obligatòria als ADR- i professionalitzador -amb incorporació d'assignatura en ADR als Màsters de l'advocacia i programes de formació continuada en mediació adreçats a advocats que no exerceixen de mediadors.

5. Potenciar l'ús d'incentius positius i negatius fiscals -com ara exempció de taxes i timbres als documents que incorporin clàusules de submissió amb identificació del tercer expert- i reputacionals - mecanismes de valoració de l'experiència dels usuaris, ben populars per exemple als països nòrdics.

6. Creació d'un segell de qualitat en mediació/ADR que identifiqui les empreses i organitzacions que introdueixin a les seves estructures i contractes el compromís de participació en la mediació i/o ADR específica.

7. Establiment de l'obligació d'adhesió a una entitat de mediació /ADR acreditada a totes les persones físiques o jurídiques que formin part d'una associació, col·legi professional, federació, cambra (com succeeix, per exemple, als Països Baixos i el Regne Unit en el cas de internet, agències de viatges, etc).

8. Alguns països han establert amb èxit els fonaments per l'incorporació d'altres modalitats de resolució extrajudicial en el sistema de justícia (Regne Unit, Itàlia, França, Alemanya, Bèlgica). A Espanya, l'esborrany d'una futura Llei d'eficiència de la justícia planteja l'integració de les anomenades "modalitats adequades de solució de les controvèrsies" (MASC) atribuint carta de naturalesa a un gran nombre de modalitats extrajudicials de gestió i resolució de naturalesa facilitativa, a fi que meritin esdevenir el primer nivell d'accés a la justícia. La seva integració dinàmica i funcional amb el sistema de justícia facilitaria l'arquitectura d'un sistema de justícia relacional fonamentat en la capacitat de les persones per gestionar per si mateixes els seus interessos en un marc adequat d'autonomia, llibertat i seguretat. El text posa l'accent en els beneficis de la conciliació extraprocessal, de l'opinió de tercer independent, la negociació i el dret col·laboratiu; mètodes, tots ells que busquen la consecució d'acords i on la intervenció de l'advocat com a agent que assessora de les implicacions legals i serveix de "filtre" de legalitat dels pactes que vulguin subscriure les parts resulta

²⁵En aquest sentit, són lloables els esforços efectuats per algunes organitzacions, com ara el Col·legi d'Advocats de Barcelona i la seva vinculació amb l'Acadèmia de Dret Europeu. Projecte "Mediació a la UE: llengua, legislació i pràctica".

cardinal. És per això que, idealment, seria desitjable i es suggereix l' identificació i regulació de les diferents modalitats ADR, en particular les que ja han resultat reeixides en altres països, com ara:

- La figura “*ombudsman*” (habitual en consum i sectors essencials com ara el transport, l'energia, l'aigua, les comunicacions, etc).
- La mediació conduent a la conciliació.
- Els panells d'experts (en l'àmbit de la construcció, noms de domini, etc.)
- Les comissions de conciliació sectorial (en l'àmbit dels arrendaments)
- La coordinació de parentalitat a l'àmbit de la família.
- L'advocacia col·laborativa en conflictes de complexitat jurídica
- Els acords processals col·laboratius, pels quals les parts que mantenen un conflicte es comprometen a treballar de manera conjunta i de bona fe per assolir una resolució amistosa; i pel cas que les parts no arribessin a un acord quedessin exemptes de sotmetre's a la sessió prèvia de mediació prevista legalment.

Al seu torn, establiment d'un estatut dels experts ADR que reguli els seus deures, el règim d'incompatibilitats, les normes deontològiques, i el sistema d'infraccions i sancions, uniformitzant així el tractament de les qüestions més nuclears entre els diferents col·lectius professionals acreditats. Actualment, es pateix certa dispersió en proliferar normes deontològiques molt diverses entre col·legis professionals. Cal recordar, a més, que molts col·lectius no compten amb col·legis professionals, de manera que la Llei i la seva normativa de desenvolupament facilitarien un marc regulador comú denominador. Tot això sens perjudici de la potestat sancionadora i de control dels diferents col·legis professionals d'acord amb els seus procediments i òrgans que n'estableixin les seves regles.

9. Facilitació a la ciutadania, a través d'un portal digital ADR, d'accés a un sistema multi-portes i en línia que es recolzi en una xarxa de proveïdors públics i privats acreditats de serveis ADR/ODR (com ja obren al Regne Unit, a Bèlgica o a Suècia), de manera que, tot respectant-ne la capacitat d'autoorganització de les diferents administracions i entitats públiques en matèria de mediació en l'àmbit de les seves competències, i en el marc dels convenis de col·laboració ja existents amb el Departament de Justícia, es pugui promoure i facilitar la mediació regulada per la LMDP i altres modalitats ADR que es regulin en un futur tenint en compte els suggeriments de l'Informe ELI-ENCJ 2018 (Resolver, Regne Unit; Belmed, Bèlgica).

Aquest portal ADR a Catalunya podria vincular-se a la Seu Judicial Electrònica de Catalunya, ja existent a l'actualitat. Esdevindria punt d'accés interactiu i telemàtic que faciliti informació i condueixi al ciutadà, a partir de preguntes

senzilles i un sistema ontològic auxiliat amb intel·ligència, conduir a la persona cap al servei d'assessorament, gestió i/o resolució que resulti més escaient al seu cas. Per a la seva articulació, resultaria oportú que l'actual xarxa de punts d'informació de les entitats i organitzacions que han subscrit convenis de col·laboració en matèria de mediació amb el CMC -ajuntaments, consells comarcals i altres organismes públics de Catalunya- facilitin accés en línia a l'informació específica dels serveis de mediació i/o ADR que ofereixen les seves unitats i orientació sobre procediments, tarifes, i altra informació rellevant, així com la manera d'accedir-ne als seus serveis presencials o en línia, tot prestant especial atenció als col·lectius que presenten dificultats o limitacions funcionals. Paral·lelament, estimular la progressiva incorporació i provisió de serveis en línia com alternativa a la presencialitat, a criteri del ciutadà.

10. Consolidació i generalització d'Unitats intrajudicials estables i especialitzades en tots els partits judicials amb experts designats pel CMC, a fi de:

- Facilitar les sessions informatives gratuïtes, tant a sol·licitud directa de les parts com a instància judicial o per derivació d'altres òrgans.
- Facilitar mediacions de manera immediata si les parts assenteixen. Possibilitat d'establiment a aquests efectes d'un torn d'ofici de mediacions exprés i d'ADR en el futur, tot afavorint d'aquesta manera l'èxit de les sessions informatives i que la participació no doni lloc a retards substancials en els procediments judicials.
- Auxiliar els tribunals en la designació de mediadors i experts ADR.
- Dur a terme un seguiment estret dels procediments i resultats de les mediacions i altres modalitats ADR que permeti al CMC avançar en el coneixement, disseny i implementació d'un model plenament adaptat a les expectatives de la ciutadania i les necessitats de l'administració de Justícia.

Actualment obra implantat als Jutjats de Barcelona una reeixida Unitat Col·laborativa del CMC en conjunció amb el Deganat dels Jutjats de Barcelona que coordina esforços per dotar els jutges de suport logístic per a la materialització de les derivacions i designació de mediadors; així com un servei cobert per personal del CMC que ofereix sessions informatives prèvies de gran valor, perquè aconseguen conscienciar les parts dels beneficis de la mediació, que aquestes accedeixin voluntàriament a iniciar-ne una i que es desenvolupin sense demores ni necessitat de suspendre el judici.

11. Progressiu increment de serveis de mediació i altres modalitats extrajudicials de resolució en línia en els àmbits del Dret privat on resulti oportuna, amb acreditació dels proveïdors de serveis perquè puguin integrar-se al portal i xarxa ADR. Més endavant, creació de models esglaonats ADR/ODR connectats i alguns

idealment integrats en el sistema de justícia, com a primer nivell d'accés per a reclamacions econòmiques (al modus, per exemple, del Regne Unit amb els *online courts* que ofereixen seqüencialment negociació, mediació i decisió judicial).

12. Liberalització de la retribució dels experts, tot reservant la gratuïtat als casos que meritin justícia gratuïta, com succeeix a la major part dels països europeus -França, Itàlia, Regne Unit, Alemanya, Bèlgica, Suècia, o Països Baixos, etc.. A França l'objectiu ha estat fixar els límits màxims que un mediador pot percebre per un cas en què alguna de les parts o totes gaudeixin d'aquest benefici, de manera que quan la mediació és per derivació judicial, el jutge francès pot moderar la remuneració una vegada conclosa la mediació, prèvia presentació d'una memòria o nota de despeses. A Bèlgica, on la mediació tampoc és gratuïta, els honoraris són objecte d'acord entre el mediador i les parts i no estan regulats per llei. Les parts poden demanar assistència pel abonar els honoraris del mediador si els seus ingressos són modestos. Als Països Baixos els honoraris varien segons l'experiència professional i l'especialització i el seu cost mig és de 150 euros hora sense IVA. Les parts, si no tenen prou ingressos, poden demanar assistència en forma de copagament que varia en funció de la renda i el patrimoni. A Suècia o Alemanya, els honoraris acostumen a oscil·lar entre els 80 i 250 euros hora.

13. Introducció de la intervenció lletrada en determinats àmbits materials i en les condicions legalment establertes, a fi que els acords assolits en el si d'una mediació puguin gaudir d'executivitat, tot garantint la legalitat dels acords transaccionals, com ja es contempla en alguns països europeus. En aquest sentit, caldria promulgar una regulació clara i coherent respecte del procediment a seguir en la consecució d'aquests acords escrits resultants de la mediació perquè resultin títols executius, tot tenint en compte, a més, que l'article 6 de la Directiva 2008/52/CE de mediació de la Unió Europea prescriu el requisit del consentiment explícit de les parts per a l'execució i el requisit addicional de la signatura del mediador.

Així mateix, incorporació de certs criteris que puguin ser orientatius a l'hora de fixar els honoraris dels advocats intervinents en mediacions i en general en procediments ADR per l'assessorament, l'orientació i la funció de garantia de la legalitat dels acords que assolixen les parts. Els advocats assessoren legalment durant el procés, i els acords que es redacten, acabada la sessió de mediació, són traslladats als advocats per la seva supervisió i aquests retornen a la persona mediatora per formalitzar la signatura. Aquesta redacció, supervisió i sessió de signatura no estan comptabilitzats actualment a nivell d'honoraris. Els honoraris dels advocats que hagin assistit les parts en una mediació o qualsevol altre ADR

haurien de ser contemplats en l'assistència jurídica gratuïta i ser abonats per l'Administració de justícia, en el seu cas.

14. Designació de co-mediacions de mentoria o coaching inicial (mediador expert amb un altre de menor experiència) un cop acabada la formació, durant un període prudencial i/o un número mínim de co-mediacions en serveis de mediació homologats y amb persones mediadores acreditades, abans d'intervenir en un procés com a persona medidora. Una pràctica amb bons resultats a Itàlia.

15. Establiment de mòduls de treball en l'avaluació de l'activitat judicial i de retribució variable dels jutges, que incentivin l'ús de la mediació, com succeeix a Itàlia. A l'actualitat no hi ha incentius adequats perquè jutges, tribunals i advocats derivin els assumptes a mediació. El propi sistema d'avaluació i retribució de la seva activitat ho dificulta. Així, s'observa com l'Acord de 29 de novembre del 2018, del Ple del Consell General del Poder Judicial, pel qual s'aprova el Reglament 2/2018, per al compliment de la Llei 15/2003, del 26 de maig, reguladora del règim retributiu de les Carreres Judicial i Fiscal, quant a les retribucions variables per objectius dels membres de la Carrera Judicial, s'atribueix en còmput de temps la meitat del valor a un acord de mediació que a una sentència sense conformitat.

16. Augment de les partides pressupostàries per impulsar programes de divulgació perllongats en el temps que permetin donar a conèixer la responsabilitat que recau sobre la ciutadania de posar tot l'empeny en esgotar les vies de resolució amistosa, abans d'accedir a un tribunal (crear la necessitat) i donar a conèixer els beneficis de la mediació. La ciutadania ha d'assumir que té un conflicte i que en la seva resolució s'ha d'involucrar.

Al seu torn, promoció institucional de les millors pràctiques i, en particular, dels millors professionals en mediació i ADR, mitjançant premis o reconeixements públics, campanyes divulgatives, falques radiofòniques, entrevistes en mitjans de difusió, panells en mitjans de transport, etc. per tal de popularitzar les modalitats extrajudicials de resolució.

Calen així mateix polítiques públiques i comunicatives per prestigiar-les i fer-les properes. Es podria considerar la gestació d'una comissió d'assessorament a la Corporació Catalana de mitjans audiovisuals i altres mitjans de comunicació perquè es portin a terme polítiques de promoció d'espais on la mediació tingui presència i s'escenifiqui, s'incorpori la cultura de la mediació en els mitjans i es promogui la formació en mediació per part dels periodistes.

17. Foment de mediadors i experts ADR altament especialitzats en els diferents àmbits d'aplicació amb domini de les diferents modalitats. L'èxit de les modalitats

extrajudicials rau en l'especialització dels experts, com succeeix avui dia en l'àmbit del consum, de la propietat immobiliària i altres en països com el Regne Unit, Alemanya, Bèlgica, o Itàlia. Això implica afavorir-ne també la permeabilitat i l'ús de sistemes esglaonats i híbrids en el seu cas, així com la promoció d'equips multidisciplinars amb una mirada molt més transversal.

6. 3. Mesures addicionals, a la llum de l'experiència professional de Catalunya

Els sectors professionals involucrats en la pràctica de la mediació han identificat al llarg dels darrers anys alguns elements que caldria considerar perquè la mediació aconsegueixi un desplegament efectiu a la pràctica, en el nostre territori. A continuació es relacionen alguns suggeriments:

1. Llistats específics de mediadors especialitzats al propi Registre del CMC i establiment de requisits formatius d'accés per a cadascuna de les especialitats rigorosos per assolir una alta qualificació dels professionals en els diferents camp i àmbits. Convalidació de crèdits en programes ADR homologats pel CMC pels mediadors que s'especialitzin.

2. Certs requisits formals en matèria de comunicacions als experts inscrits, per afavorir-ne la ràpida designa i acceptació dels encàrrecs -com per exemple, facilitar-ne necessàriament un correu electrònic i que aquest esdevingui per defecte el canal de notificació i comunicació entre experts i Registre CMC.

3. Accés telemàtic permissionat al Registre d'experts per part de les Autoritats judicials, per afavorir les designes urgents, amb custòdia directa del registre i sistema per part del CMC.

4. A les mediacions institucionals gestionades pel CMC, aplicació de tarifes acordades per les parts de mutu acord -amb ús de taules o criteris orientatius, en el seu cas, si és per derivació d'un tribunal u organisme públic- excepte quan meritin justícia gratuïta. Considerar, a més, l'oportunitat de que advocats i mediadors puguin predeterminar els seus honoraris en funció dels resultats que se n'obtinguin (no quota litis).

5. Revisitar contingut legal del concepte de neutralitat a la LMDP.

6. Repensar el contingut i abast legal del principi de confidencialitat respecte de la mediació i la conciliació, particularment quan procedeix d'una derivació ordenada pel jutge.

7. Descriure amb més concreció en el seu cas, el principis aplicables a la mediació i altres ADR.

8. Eliminar el requisit del caràcter personalíssim de la mediació, en general.
9. Estendre i consolidar les Unitats intrajudicials col·laboratives a tots Jutjats i Tribunals de Catalunya.
10. Afavoriment d'espais perquè les parts explorin totes les possibilitats de gestionar i/o resoldre el seu conflicte per si mateixes amb l'auxili de professionals ADR.
11. Impuls de modalitats ADR on els advocats hi juguin un rol actiu, com ara a les mediacions, les conciliacions i el dret col·laboratiu.
12. Baremització adequada de l'activitat facilitativa de mediació, conciliació o negociació pels mateixos col·legis professionals.
13. En matèria de consum, formació específica teoricopràctica acreditada en mediació, ADRs i drets dels consumidors.
14. Promoció i sostenibilitat d'un nombre adequat d'entitats de resolució acreditades per fer front a la litigiositat creixent en certs àmbits i aconseguir l'adhesió dels empresaris.
15. En família, promoció de figures que poden auxiliar eficientment com ara la mediació terapèutica que inclou tècniques psicoterapèutiques i els coordinadors de parentalitat.
16. Reconsiderar procediment i terminis legals de la mediació institucionalitzada a Catalunya, amb objecte d'agilitzar-la i simplificar-ne el procediment.
17. Promocionar la digitalització de la mediació i dels ADR per ampliar l'oferta de serveis als ciutadans, amb cooperació entre iniciativa privada-pública en la cobertura de serveis. Inversió per a la progressiva incorporació de tecnologia i de modalitats en línia de resolució de les controvèrsies, en particular pels conflictes de consum i reclamacions econòmiques.
18. Mentories pràctiques de mediador expert que accepta designa del CMC i mediador en practiques.
19. Articulació d'una unitat o equip de mediadors públics en règim de dependència funcional amb l' CMC per actuar en situacions puntuals complexes que afectin la ciutadania.
20. Promoció per la pròpia Administració pública catalana de l'ús de clàusules de submissió en els contractes administratius. Sensibilitzar els càrrecs electes perquè esdevinguin ambaixadors en la cultura de la mediació i la promoguin en tots els àmbits de la ciutadania.

<p>21. Promoció de la inclusió de clàusules de mediació i, en general, d'ADR en un bon nombre de contractes i relacions jurídiques civils (arrendaments, contractes civils i mercantils, propietat horitzontal, etc.).</p>
<p>22. Foment de convenis amb les associacions de dret col·laboratiu i CICAC per la promoció de la pràctica de l'advocacia col·laborativa i l'assessorament en el si dels ADR/ODR. Fomentar accions de divulgació i formació.</p>
<p>23. Intensificació de les campanyes institucionals de difusió entre el jovent -amb polítiques educatives, introducció de matèria curricular transversal en plans d' estudi, etc). Foment de l'educació en la cultura de la pau i la mediació a les escoles d'educació primària, secundària, i a nivell universitari. Divulgació i difusió institucional per promocionar l'ús de la mediació en àmbits on encara no ha permeat.</p>
<p>24. Realització d'estudis econòmics que permetin conèixer el cost real dels processos judicials envers els costos de la mediació.</p>
<p>25. Repensar algunes qüestions vinculades al CMC: nomenclatura, mesures per assegurar-ne la transversalitat interdepartamental, interdisciplinarietat i funcions.</p>

1. Llistats específics de mediadors especialitzats. Una feblesa del sistema actual és la inexistència de llistats de mediadors altament especialitzats en les diferents àrees d'intervenció en el Registre del CMC (com ara consum, societari, empresarial i d'empresa familiar, marítim i internacional, sostracció internacional, laboral, successori, immobiliari, esportiu, sanitari, arquitectònic, enginyer, etc.). Això provoca que, quan la designa es produeix per derivació d'una autoritat judicial, parts i advocats pateixin doblement: per la incertesa de si el professional designat serà coneixedor de la matèria objecte del plet, i per la presumible manca de dedicació al cas atesa la insuficient retribució que percep l'expert. Per evitar-ho, les parts assessorades incorporen en els seus contractes clàusules de submissió a institucions que administren mediació –com ara, Col·legi d'Advocats, Consolat de Mar, etc.- perquè siguin aquestes institucions les que designin l'expert mediador que resolgui el seu eventual conflicte, en detriment de les llistes del propi CMC.

En matèria d'acreditació, resultaria oportú elevar els requisits formatius i de capacitació per aconseguir una autèntica especialització dels mediadors i altres professionals ADR en els diferents camps i àmbits. S'observa en els darrers temps una proliferació de centres que ofereixen formació, competint en preus i no sempre en qualitat. No es tracta d'incrementar el nombre de mediadors, si no d'incrementar-ne la qualitat. Se suggereix considerar una reforma en profunditat en matèria de formació i acreditació, amb homologació de programes formatius

ambiciosos on l'especialitat gaudeixi de prioritat. Hem de tenir en compte que els mediadors i experts ADR deuen ser probablement dels pocs professionals que no compten, a nivell de la Unió, amb una formació universitària de grau específica (amb la lloable excepció d'Itàlia, amb el seu Grau de Mediació lingüística i cultural de la Universitat de Nàpols). Aquest fet impedeix que es trobin professionals dedicats exclusivament a la resolució extrajudicial i que no proliferin programes acadèmics de doctorat on la resolució de conflictes i els ADR siguin els eixos vertebradors de la recerca. Aquesta reforma -articulada a través de màsters o graus- podria venir acompanyada d'un pla estratègic que permeti als mediadors actualment inscrits cursar formació específica especialitzada -i beneficiar-se en el seu cas de la convalidació de crèdits- per accedir als llistats específics que dissenyi el propi CMC. Per a determinades especialitats -com ara la figura del coordinador de parentalitat- es podria pensar en un model més institucionalitzat per assegurar-ne una sòlida formació pràctica amb l'acompanyament de jutges de família. A França, per exemple, disposen d'un Diploma d'Estat de mediador familiar (DEMF), regulat mitjançant Decret de 2 de desembre de 2003 i Ordenança de 12 de febrer de 2004.

L'especialització caldria adreçar-la també als organismes que proveeixen serveis de resolució on es produeixen conflictes de baixa intensitat però freqüents i que generen un gran volum de reclamacions.

3. Seria bo facilitar accés telemàtic i permissionat al Registre custodiat pel CMC, per part de les autoritats judicials, amb automatització dels senyalaments com a regla de principi i comunicació electrònica amb el mediador designat corresponent per torn i partit judicial, a l'objecte d'agilitzar les designes en assumptes no complexos (a França i Portugal els tribunals disposen de llistats de mediadors per àmbits, que actualitzen periòdicament i són públiques, qualsevol ciutadà hi pot accedir. La designació s'efectua automàticament, per ordre de torn i mitjançant sistema informàtic). Incorporar com a requisit als mediadors, pel seu accés al Registre del CMC, l'obligació de facilitar un correu electrònic i l'assumpció del compromís que tota comunicació i notificació relatives a la designació, nomenament, acceptació i altres actes de comunicació es dugui a terme mitjançant correu electrònic.

4. Les derivacions a Catalunya es canalitzen a través d'un sistema on els mediadors adscrits són retribuïts amb tarifes i barems oficials que resulten desmotivadors, de manera que sovint es veuen abocats a compaginar la seva activitat mediatra amb altres que els en procuri la sostenibilitat. Aquesta opció no afavoreix la transmissió del valor que les institucions volen atribuir a la mediació. Tampoc la difusió de la mediació com a servei gratuït o de baix cost, sense consideració de les circumstàncies econòmiques dels participants,

contribueix a generar entre la ciutadania una idea correcta sobre el valor de la mediació i provoca que sigui considerada una activitat menor o de segon nivell. Es proposa, per tant, reconsiderar el model per avançar en el reconeixement i dignificació de la funció dels professionals dedicats a la resolució extrajudicial de les controvèrsies, on la gratuïtat es mantingui a les persones que resultin beneficiàries de justícia gratuïta i/o pateixin un conflicte per raó del deficient funcionament dels serveis públics (com per exemple, al sector sanitari). En conseqüència, a les mediacions institucionals gestionades pel CMC les tarifes de la mediació haurien de ser, per regla de principi, les que acordin les parts de mutu acord, sense perjudici que, per evitar abusos, s'estableixin taules orientatives i/o comunicació al CMC i autoritat judicial dels pressupostos acceptats per les mediacions intra-judicials.

D'altra banda, s'ha suggerit en alguns fòrums que l'advocat pugui predeterminar els honoraris en funció dels resultats que s'obtinguin, per superar la reticència al recurs de la mediació.²⁶ Del Codi de Deontologia dels Advocats Europeus (CDAE /CCBE) es desprèn que, si bé el pacte de quota litis -entès com a acord abans de la conclusió definitiva d'un assumpte en virtut del qual el client es compromet a pagar al professional únicament una part del resultat- no resulta admissible, si ho és l'acord que preveu la determinació dels honoraris en funció del resultat de l'assumpte encomanat, sempre que aquest valor es fixi de conformitat amb un barem oficial d'honoraris o sigui aprovat per una autoritat que tingui competència sobre l'activitat del professional. Per tant, caldria reflexionar si no es podria considerar una solució similar pel cas que l'assumpte sigui resolt mitjançant l'ús d'una modalitat facilitativa. A Portugal, per exemple, l'import dels honoraris del mediador varia en funció de si s'ha arribat o no a un acord i de les actuacions realitzades per arribar a aquest acord.

5. Revisitar el concepte legal de neutralitat a la Llei catalana per clarificar el contingut concret de la neutralitat a la LMDP (art. 6.2) tot tenint en compte que la mediació pot ser tant facilitativa com avaluativa (és un principi elàstic; Riskin, Barral²⁷) i que la contravenció està especialment penada en l'actual règim sancionador (art. 30). La incertesa respecte del contingut deixa la porta oberta a la interpretació i a que l'expert es pugui veure involucrat en un expedient disciplinari i sancionador en qualsevol moment. La LMDP disposa que "la persona mediadora ha d'ajudar els participants a assolir per ells mateixos els

²⁶V. Ortuño Muñoz, P. (2009). "El paper de l'advocat a la mediació". *Revista del Consejo General de la Abogacía*, núm. 57, pàg. 30-33. Villagrasa Alcaide, C. (2011), "Nous reptes i oportunitats per a l'advocacia a través de la mediació". *Revista Advocacia*, num. 7, feb. p. 214.

²⁷ V. Barral Viñas, I. (2018) *Comentarios a la Ley 15/2009, de 22 de julio, de mediación en el ámbito del Derecho privado*, Marcial Pons, p. 57-58.

seus compromisos i decisions sense imposar cap solució ni cap mesura concreta i sense prendre-hi part”. Estableix, en conseqüència, el límit a partir del qual se'n consideraria extralimitada la funció: si imposés una solució o mesura concreta o si prengué part en el conflicte. D'altra banda, es diu que l'activitat mediadora comporta l'obligació d'ajudar a buscar solucions al conflicte (ex art. 13 a.) de manera que implica fer un exercici reflexiu-valoratiu de les diferents possibilitats per auxiliar i vetllar perquè les parts prenguin les seves decisions comptant amb prou informació i assessorament. Auxilia, en definitiva, perquè les parts puguin trobar solucions. Caldria, doncs, introduir un esment al fet que la Llei incorpora un concepte de neutralitat ampli. Aquesta noció amplia resulta harmònica amb el dret comparat, on hi ha consens en entendre que entre les funcions de l'expert neutral obra les de dur a terme suggeriments i propostes informals de solució a les parts, abastant així un gran nombre d'actuacions de naturalesa valorativa, el límit de les quals es troba en la proposta formal d'una solució, activitat aquesta que correspondria ja en exclusiva a un conciliador. El propi Codi Europeu de Conducta per als Mediadors no l'inclou com a principi, la neutralitat, i el seu contingut es considera implícit en la tasca del mediador.

6. Així mateix, es suggereix repensar el contingut del principi de confidencialitat respecte de la mediació i de la conciliació, tot deixant cert marge de maniobra perquè les parts delimitin el seu abast. Com assenyalen experts qualificats (per tots, Vidal Teixidó) cal que l'abast del principi pugui ser variable, en funció dels subjectes participants, de la tipologia de conflicte, i afegiríem, del context en el qual es produeix la intervenció mediadora.

Al seu torn, preveure limitacions legals quan la mediació procedeix d'una derivació ordenada per una autoritat judicial, per tal d'introduir la possibilitat de que mediador o conciliador puguin mantenir informada a l'autoritat judicial sobre les dificultats que troben en el compliment de la seva missió, seguint l'exemple d'un país tan proper al nostre com és França (art. 129-5 i 131-9 CPC).

7. Es suggereix procedir a una descripció legal separada dels principis d'imparcialitat i independència, atès que l'actual descripció no permet delimitar el contingut d'aquests principis sobre els quals es fonamenta tota activitat mediadora: la imparcialitat posa el focus en la vessant subjectiva de la persona mediadora per evitar escoraments personals, mentre que la independència posa el focus en la vessant objectiva de l'activitat que porta a terme, per evitar els possibles conflictes d'interès. D'altra banda, es suggereix incorporar la possibilitat de que la voluntat de les parts pugui modular convenientment el seu abast en funció dels seus interessos.

8. Així mateix, es proposa eliminar el requisit del caràcter personalíssim de la mediació en general; una exigència que no troba reflex a la resta de països

europaus i que genera barreres afegides a la implementació de certes modalitats extrajudicials i en els procediments en línia. La Unió subratlla la necessitat de que els Estats membres vetllin perquè els procediments de resolució siguin accessibles per a ambdues parts independentment del lloc on es trobin. N'hi havia d'haver prou que les parts puguin comparèixer mitjançant presència virtual, i, fins i tot i si escau, representades per una persona degudament autoritzada. A algunes legislacions autonòmiques trobem l'esment a la "immediació", referida al fet que les parts siguin presents en temps real, la qual cosa permetria la mediació en línia síncrona, però no pas la asíncrona, per la qual cosa no fa aconsellable la substitució del caràcter personalíssim per l'exigència d'immediatesa. Es podria considerar fer esment a la LMDP que es compleix aquest requisit amb la presència virtual de les parts per mitjans electrònics. S'ha de tenir present que és precisament la presència virtual i l'asincronia les que permeten la comunicació en conflictes familiars entre persones que mantenen un nivell alt de conflictivitat en les seves relacions personals.

9. En un altre ordre, es proposa consolidar les Unitats intrajudicials col·laboratives i estendre el model a tots els Jutjats i Tribunals de Catalunya per auxiliar en les derivacions i en les mediacions "exprés" en assumptes de naturalesa econòmica i d'escassa complexitat jurídica.

10. Seria bo potenciar d'espais perquè les parts explorin totes les possibilitats de gestionar i/o resoldre el seu conflicte per si mateixes amb auxili de professionals, tenint en compte el cas concret. Les modalitats ADR mereixen tenir un espai i comptar amb professionals especialitzats retribuïts. Els advocats, com a gestors tradicionals del conflicte haurien de jugar un rol fonamental en la generació d'aquests espais. Si no se senten involucrats en el canvi i no troben el seu encaix, difícilment prosperaran les estratègies d'impuls de la mediació i ADR. La relació entre advocats i mediadors no ha estat senzilla fins ara, perquè sovint els primers es veuen deslegitimats en els processos de mediació i els honoraris professionals per la seva intervenció assessora no guarden una justa correspondència amb l'activitat realitzada durant la mediació i amb el resultat obtingut.

Considerar també l'adopció de figures de resolució extracontractual reeixides en altres països com ara els panells d'experts i les comissions de conciliació que procuren en primera instància l'acord entre les parts i, en darrer terme, l'emissió d'una opinió o dictamen que serveixi el jutge a l'hora de decidir el cas si es judicialitza. Així, comptem amb l'experiència francesa de les comissions de conciliació en matèria arrendatària que entenen les controvèrsies derivades dels contractes. Aquestes comissions departamentals de conciliació estan integrades per propietaris i llogaters. S'esforcen per reconciliar les parts i, si les parts no ho

aconsegueixen o alguna no es persona (2 intents) emet una opinió en forma de dictamen sobre la controvèrsia sotmesa (art. 8 del Decret 653/2001, de 19-7-2001). La notificació ha d'incloure l'objecte de la controvèrsia i la posició de les parts així com, si escau, de la comissió. Es pot tramitar electrònicament la petició.

11. Donar impuls a modalitats ADR on els advocats hi juguin un rol actiu, com ara el dret col·laboratiu. Pel que fa a la modalitat ADR coneguda com a dret col·laboratiu, no compta encara amb un marc normatiu regulador a Catalunya. Cobreix un espectre d'assumptes civils i mercantils on l'opció més adient no és l'auxili d'un tercer expert neutral, si no la intervenció experta d'especialista en dret. Un exemple el trobem a les negociacions societàries i empresarials, on l'interès comú de les parts és la conservació dels negocis jurídics i de la relació empresarial sense renunciar a la lògica consecució del màxim benefici de les organitzacions. El compromís d'aquests professionals va dirigit a bolcar tots els esforços en la consecució d'un acord satisfactori per a ambdues parts. La renúncia a la defensa lletrada en tot litigi futur sobre l'objecte de la controvèrsia i el compromís de confidencialitat son dues qüestions deontològiques cabdals. Del que cal sostenir que l'advocacia col·laborativa suposa una modalitat de gran valor afegit, ja que garanteix la construcció de solucions jurídicament sostenibles al menor cost pels ciutadans. També els acords processals participatius com a modalitat negocial permet a l'advocacia procurar un gran valor afegit. Les dues afavoreixen el treball col·laboratiu i multidisciplinar. En definitiva, es suggereix fomentar entre el col·lectiu d'advocats l'ús del dret col·laboratiu i dels acords processals participatius²⁸ com a modalitats negocials a aquestes modalitats i, per altra, sancioni l'ús inadequat o fraudulent, en el seu cas.²⁹

12. D'altra banda, s'observa com, en general, l'activitat facilitativa de mediació, conciliació o negociació no ha estat adequadament baremitzada pels col·legis professionals. Així, a modus d'exemple, en el cas de l'advocacia Catalana, els Criteris orientatius del Col·legi d'Advocats de Barcelona (ICAB) en matèria de taxació de costes de l'any 2020 introdueixen un ordre dels graus de procediments en funció del treball que representen, que releguen als darrers llocs els actes de conciliació (4t i 5è lloc els procediments ordinaris i verbals, reclamació d'aliments, de guarda i custòdia o règim de visites, separació i divorci contenciosos,

²⁸Es podria pensar en dotar de certs beneficis a l'intent d'acord per mitjà d'advocacia col·laborativa i de l'ús de les ofertes vinculants, perquè el jutge consideri una imposició de costes. De manera que l'ús impediria la seva imposició a una sola part; i que l'intent d'oferta vinculant no acceptada per la contrapart, quan les dues parts estan assistides per advocats, permeti aquesta imposició si la resolució judicial que posa terme al procediment judicial és substancialment similar al contingut de la oferta.

²⁹ Valls Jufre, J. Ma et alii (2021) *Informe del Comitè Legislatiu del Consolat de Mar sobre l'avantprojecte de llei "Medidas de Eficiencia Procesal del Servicio Público de Justicia"*. Consolat de Mar.

modificació de mesures definitives de separació o divorci, capacitat, divisió de patrimonis o herència; al 13è lloc els actes de conciliació amb avinença; 14è lloc els procediments de separació i divorci de mutu acord; 16è lloc la conciliació; 17è lloc els actes de conciliació sense avinença). Aquest ordre posa de manifest el valor que s'atribueix a l'activitat autocompositiva. S'hauria de poder considerar l'equiparació d'un procediment de mediació amb un procediment judicial quan la complexitat de l'assumpte i el temps invertit pels professionals així ho justifiqui. De la mateixa manera, respecte dels criteris per fixar l'interès litigiós, si desitja que l'advocat consideri les modalitats facilitatives, els criteris orientatius per la retribució s'haurien de repensar.

13. En matèria de consum, una bona formació teòrico-pràctica en ADRs i en dret del consum resulta indispensable pel personal de les organitzacions de resolució i organitzacions al servei de les persones consumidores. Formació que idealment hauria de ser conduïda per personal extern a l'organització per oferir i aportar un valor afegit. Pel principi de transparència, a més, el consumidor hauria de rebre informació de les diferents alternatives al seu conflicte i facilitar-ne el seu accés.

14. Garantir l'existència i la sostenibilitat d'un nombre adequat d'entitats de resolució acreditades i independents, per fer front a la litigiositat creixent, acompanyada de bona publicitat i campanya de màrqueting institucionals. S'ha de valorar com es corregirà la posició de desavantatge que suporta el consumidor davant de l'empresari en la relació contractual i com assegurar que aquest darrer participarà en els procediments ADR, en particular en sectors estratègics i de serveis essencials. Com assenyalés Cortés³⁰, encara no s'han aconseguit els objectius d'assegurar la cobertura real pels consumidors i que les empreses compleixin el seu deure d'informació i s'adhereixin; objectiu que només es podria assolir mitjançant incentius poderosos o be obligació legal d'adhesió a una entitat ADR. Una obligació que adquireix tot el sentit en el cas d'empreses que ofereixen serveis essencials (energia, transport, etc.) o que pertanyen a sectors que tradicionalment manifesten un alt nivell de litigiositat (bancari, financer, de les telefonies, etc.) i que hauria d'anar acompanyada de controls públics d'acompliment. A Portugal, per posar un exemple, hi ha articulat un arbitratge obligatori de consum per a tots els serveis essencials.

Respecte dels límits legals en l'ús de la mediació –conflictes de consum relacionats amb intoxicacions o morts, lesions o indicis racionals de delictes, inclosa la responsabilitat de danys i perjudicis que es derivin entre particulars; o en casos que sigui necessària la intervenció del Ministeri Fiscal o les

³⁰ Cortés, P. (2018) "Estudio de los Objetivos de la Normativa Europea de Resolución de Conflictos de Consumo y Propuestas para la Mejora del Sistema ADR/ODR Español". *Revista Iberoamericana de Derecho Informático*, 2018, 23 (8), pp. 57-76.

reclamacions sobre temes que no són de lliure disposició-, convindria reflexionar si no resultaria oportú considerar certes eines de mediació per aconseguir l'entesa entre les parts.

15. En matèria de família, de l'experiència pràctica catalana es desprèn que la mediació ocupa un lloc rellevant i compta amb un marc jurídic que disposa l'obligatorietat mitigada de mediació. La mediació familiar intrajudicial sol iniciar-se per derivació de l'autoritat judicial en qualsevol moment del procediment de família. Tot i això, la pràctica posa de manifest que la mediació per derivació, en produir-se una vegada interposada la demanda, té menys possibilitats d'èxit que aquella iniciada en fases més primerenques del conflicte, per la qual cosa resulta altament aconsellable assolir una bona i ràpida comunicació entre els jutjats de família, el CMC i el mediador designat.

Així mateix, s'ha pogut identificar algunes figures que poden auxiliar molt eficientment com ara la mediació terapèutica -que inclou tècniques psicoterapèutiques- i els coordinadors de parentalitat amb dependència funcional i orgànica amb els tribunals i als quals els cal un estatut jurídic regulador.

16. S'hauria de reconsiderar el procediment i terminis legals de la mediació institucionalitzada a Catalunya (24 hores per acceptar, 3 dies per rebre la documentació, 5 dies per contactar amb les parts, 10 dies per valorar si s'accepta la mediació per part, 10 dies per iniciar la mediació, 5 dies per comunicar el resultat) a fi d'agilitzar i simplificar-los.

17. Es suggereix suport institucional per fer trànsit cap a la digitalització en l'àmbit de la mediació i dels ADR a tots els sectors. La cooperació entre iniciativa privada i pública en la cobertura de serveis ADR és el camí emprès a la major part dels països europeus, tant al sector del consum (*Resolve, Belmed, Youstice*), com de les reclamacions civils (Regne Unit) i família (amb plataformes i apps molt heterogènies que cobreixen diversitat de serveis. Les polítiques públiques haurien d'incentivar aquesta cooperació i la possibilitat que les iniciatives resultin sostenibles, alhora que s'estableixi un marc normatiu bàsic per la garantia dels drets fonamentals i de les llibertats públiques, com apunta el CEPEJ a les seves Directrius ODR 2021. No hem d'oblidar que les grans tecnològiques sostenen a l'actualitat infraestructures essencials que tradicionalment eren controlades pels poders públics, situació que podria resultar disruptiva si es confiés tot a l'autoregulació. L'objectiu de la cooperació ha de ser millorar l'eficiència i racionalitzar els processos.

En aquest sentit, es suggereix el desenvolupament del portal o punt ADR en el si de la Seu Judicial Electrònica de Catalunya, acompanyat d'un servei d'assistència tècnica per auxiliar als usuaris a navegar per la xarxa de serveis

ADR, al modus que ha fet el Regne Unit amb el *Citizens Advice (Helpdesk)*. Més endavant, l'establiment de passarel·les electròniques dels expedients ADR als expedients judicials pel cas que el ciutadà finalment hagi de recórrer a la decisió d'un jutge. L'objectiu es aconseguir que, per economia processal, el ciutadà no estigui obligat a peregrinar per les diferents administracions i serveis i reproduir dades i documents aportats. Els expedients ADR haurien de poder ser, a aquests efectes, electrònics per defecte i seguint el principi de entrada de la dada una sola vegada.

Així mateix, es suggereix inversió per la progressiva incorporació de tecnologia i modalitats en línia de resolució que facilitin negociacions automatitzades, intermediacions en línia, etc. en els mateixos portals ADR; en particular pels conflictes de consum i reclamacions econòmiques d'escassa quantia i nul·la complexitat jurídica. La legislació de la UE ja apunta cap a aquests esquemes tot demanant que:

- les queixes es puguin tramitar en línia
- els procediments compleixin certs principis: independència, eficàcia (eficiència), transparència, equitat, legalitat i llibertat.

Es suggereix l'establiment de mecanismes de col·laboració amb l'Agència Catalana del Consum i amb els serveis municipals de consum, perquè els serveis de resolució puguin estar connectats amb el portal ADR mitjançant passarel·les electròniques cap als seus serveis. D'aquesta manera el ciutadà podrà accedir directament als serveis de resolució d'aquestes entitats -que haurien de reunir certs estàndards de qualitat, seguretat i interoperabilitat. Es podrien facilitar subvencions de la Generalitat de Catalunya als serveis de mediació d'organismes i entitats públiques perquè habilitin passarel·les electròniques dels seus serveis a la seu judicial electrònica de Catalunya.

Afavorir iniciatives públiques i privades de mediació i ADR en línia. Al món anglosaxó (Regne Unit, com a paradigma) i en el context del Dret continental les modalitats en línia van aconseguint posicionar-se tímidament tant en el sector públic com privat. L'avenç en la implantació real de les modalitats electròniques constitueix avui una exigència social, perquè la conflictivitat no resolta en un temps prudencial afecta de manera molt directa al benestar de les persones, així com al teixit socio-econòmic. L'objectiu és generar a mig i llarg termini una xarxa de proveïdors de serveis en línia ben interconnectada que cobreixi tot l'espectre material.

Més endavant, es podria pensar en connectar la xarxa amb el sistema judicial, tot generant un model esglaonat com l'existent al Regne Unit de tribunal en línia per reclamacions econòmiques. Model inspirat en els jutjats multi portes (Sander;

Conferència Pound, EUA) que cerca conduir els litigants per diferents etapes o fases amb el suport digital i telefònic per part d'un servei d'assistència: (i) fase de triatge automatitzat; (ii) fase de negociació assistida per afavorir l'acord, que podria fer ús de "sistemes experts basats en regles de diagnòstic; (iii) fase de mediació per part d'un expert; (iv) i fase de audiència i resolució judicial, pel cas de no acord.

18. Facilitar pràctiques de mediació, tot aprofitant les designes que efectua el CMC. Actualment el Reglament de la LMDP preveu que els mediadors "poden" anar acompanyats d'una persona medidora en pràctiques si les parts donen el seu consentiment. En definitiva, es tractaria de donar un pas endavant, tot procurant co-mediacions de mediador sènior i mediador en període de pràctiques.

19. Articulació d'un equip de mediadors públics en règim de dependència funcional amb el CMC per actuar en situacions complexes que afectin puntualment la ciutadania, com, per exemple, acampada del 15M, desallotjament ocupes a Gràcia, etc. Aprofitar aquestes actuacions per dur a terme campanyes de sensibilització i de divulgació sobre els beneficis de la mediació.

20. Promoure que la pròpia Administració pública catalana utilitzi la mediació per resoldre els conflictes i esdevingui exemple per la ciutadania; tot incloent clàusules de sotmetiment a mediació en els contractes administratius -per exemple, en concursos, promocions, etc. Sensibilitzar els càrrecs electes, perquè esdevinguin ambaixadors en la cultura de la mediació i la promoguin.

21. Promoure la gestió preventiva del conflicte promovent, clàusules de sotmetiment a mediació i/ ADR en un bon nombre de contractes civils. De fet, la normativa europea en matèria de consum ja preveu que les lleis nacionals puguin elevar les exigències i que les empreses puguin quedar obligades a participar en la mediació i, en general, en els processos d'ADR (adhesió obligatòria). Una mesura que ja ha estat adoptada al Regne Unit o a França en sectors d'activitat essencials com ara el transport, l'aigua, l'electricitat, l'energia, els serveis financers, les comunicacions, els lloguers, etc. Adhesió que esdevindria requisit de membresia a les diferents organitzacions sectorials, de manera que no poden formar part si no s'adhereixen al servei ADR (agències de viatges, etc).

Mesura que es podria complementar, en el seu cas, amb incentius positius i negatius, com ara els segells de qualitat, la responsabilitat social corporativa, o la introducció de sistemes reputacionals, com ara l'esquema ADR suec (que inclou en una llista negra els comerciants que no compleixen les seves recomanacions) o sistema del Regne Unit amb la figura del "Comissari" o ombudsman de petites empreses front a grans empreses, que tramita

reclamacions i fa públics resultats (Departament d'Empresa, Energia i Estratègia Industrial *Small Business Commissioner: Process for Handling Complaints*), sistemes tots dos que han mostrat ser prou efectius.

22. Fomentar convenis amb les associacions de dret col·laboratiu i CICAC per la promoció de la pràctica de l'advocacia col·laborativa i fomentar-ne accions de divulgació i formació.

23. Promoure polítiques educatives per tal que les futures generacions coneguin i confiïn els seus conflictes als ADR: tot introduint gradualment la mediació / ADR com a matèria curricular i competència transversal en els plans d'estudi de graus -economia, escoles de negoci, etc.- perquè els mateixos agents de l'economia estiguin familiaritzats, coneguin el potencial i confiïn els seus conflictes; i fomentant el coneixement de la mediació a les escoles d'educació primària i secundària.

Paral·lelament, incrementar les accions de divulgació i difusió institucional per promocionar l'ús de la mediació a àmbits on encara no ha permeat.

24. Realització d'estudis econòmics i socials amplis que permetin conèixer el cost real de la justícia. Foment d'estudis/anàlisis econòmics per a empreses i sectors econòmics concrets. Afavoriment de recerca acadèmica I+D en gestió positiva del conflicte, mediació, ADR i accés a la justícia.

25. Finalment, respecte del CMC, que compta ja amb una Comissió interdepartamental connectora del Centre amb els diferents Departaments de la Generalitat de Catalunya com ara Consum, Cultura, Assumptes Socials, Habitatge, Universitats, etc., incrementar el seu pressupost anual i repensar la composició i funcionament del Consell Assessor de mediació perquè esdevingui un veritable fòrum de reflexió interdisciplinari actiu i participatiu (model polonès) obert primordialment als experts (model romanès), més enllà de la necessària representativitat dels diversos col·lectius.

Atès per altra banda que la nomenclatura del CMC no reflecteix la riquesa dels mecanismes extrajudicials i resulta en certa mesura exclouent de tots aquests, seria bo que les sigles ADR hi fossin presents. El CMC podria centralitzar les tasques de certificació i acreditació dels proveïdors de serveis en línia ADR perquè puguin operar dins de la xarxa articulada entorn al portal ADR de la Seu electrònica judicial de Catalunya.

El legislador català podria, a més, impulsar la creació d'entitats ADR en certs àmbits materials (ex. en habitatge, comissions de conciliació amb l'Incasol, amb les seves recomanacions o dictàmens amb valor jurídic; o en l'àmbit empresarial, la figura del Comissari de la PYME quan pateixen retards en els pagaments de

les grans corporacions. Aquest esquema d'entitats especialitzades resulta molt exitós i segueix l'exemple australià.

Es podria pensar, així mateix, en la creació i gestió d'un segell de qualitat CMC per certificar empreses, organismes i professionals: de manera que els ciutadans reconeixin fàcilment si una empresa està adherida a serveis ADR acreditats, i si els experts responen a determinats estàndards deontològics i de conducta professional en les seves actuacions mediadores o d'ADR.

Finalment, el CMC es l'òrgan millor posicionat per l'oportuna recollida, manteniment i publicitat de les dades estadístiques sobre mediació i ADR a Catalunya, responent així a la Recomanació UE 2016.

6. 4. Mesures de política legislativa que requeririen tanmateix impuls legislatiu a nivell estatal

1. Incentiu processal (I): La introducció generalitzada d'una obligatorietat d'assistència a sessions prèvies informatives de mediació, gratuïtes (coneguda també com "obligació mitigada de mediació") establerta com a requisit de procedibilitat davant dels tribunals en controvèrsies que recaiguin en matèria civil i de família (Regne Unit, Itàlia, França, Grècia, Noruega, Àustria, Bèlgica, Lituània; Recomanació UE 2016, núm. 10; Informe UE 2016, millor pràctica, núm. 2).

2. Incentiu processal (II): Facilitar que les parts assistides d'advocats que certifiquin sobre la legalitat de l'acord assolit com a resultat d'una mediació, negociació o ADR puguin constituir títols executius *per se* (Itàlia, Alemanya, Grècia, Lituània; Informe UE 2016, millor pràctica, núm. 5).

3. Incentiu processal (III): Modificació de l'article 394 LEC sobre criteris generals d'imposició de costes (Irlanda, Lituània, Itàlia, Polònia, UK).

4. Altres Incentius econòmics i fiscals: per parts i professionals, que faci més interessant recórrer a la mediació / ADR que fer-ho a un procediment judicial (Alemanya, Itàlia, França, Sèrbia, Romania, Hongria, Bulgària; Recomanació UE 2016, núm. 4; Informe UE 20216, millors pràctiques, núm. 4):

- Deduccions a l'IRPF dels advocats per minuts relatives a assessorament per a mediació o en acords transaccionals (França), o que part dels honoraris dels advocats que intervenen en una mediació vagin a càrrec de l'Estat (Itàlia).

- Exempció en IRPF en els ingressos de les parts (Itàlia); o de les quantitats percebudes com a conseqüència de la responsabilitat civil per danys personals, en la quantitat pactada a través de la mediació (avui existent a l'Estat, però limitat a supòsits que acaben en sentència).
- Exempció de l'impost per actes jurídics documentats (AJD) (Itàlia).
- Bonificació significativa o fins i tot exempció de les taxes judicials als qui arribin a un acord resultant d'un ADR (França, Sèrbia, Itàlia, Romania, Hongria, Bulgària).
- No sotmetiment a IVA o aplicació d'IVA reduït als honoraris dels advocats, mediadors i professionals que intervenen en mediacions o ADR.

1. La introducció generalitzada d'una obligatorietat d'assistència a sessions prèvies informatives de mediació gratuïtes com a requisit de procedibilitat davant dels tribunals en controvèrsies que recaiguin en matèria civil i de família (Itàlia, Grècia, Noruega, UK, i CC Francès en matèria de menors i família, art s. 255 i 375-4-1, per Llei 2022-140 de 7 de febrer de 2022, relativa a la protecció de menors i família).

2. Incentius processals com ara facilitar l'expedició de títols executius: que les parts assistides d'avocats que certifiquin sobre la legalitat de l'acord aconseguit en controvèrsies sobre matèries de lliure disposició -que no resultin d'ordre públic determinades per les lleis i entre persones que no necessitin una protecció especial, com ara menors o persones amb alguna discapacitat- puguin constituir títols executius. Una mesura a la què ja apuntava l'Informe pel Departament de Justícia coordinat pel magistrat Pascual Ortuño l'any 2013. Estratègia per altra banda implementada a altres països del nostre entorn europeu (Itàlia, Alemanya, Grècia, Lituània) per no esmentar-ne d'altres del mateix entorn cultural en altres latituds (Mèxic, Equador, Colòmbia, Panamà, Perú, Costa Rica, Nicaragua, Bolívia). Alternativament, la mera protocol·lització del document que recull l'acord esmentat en les condicions descrites, presentat per qualsevol de les parts davant Notari.

3. Modificació de l'article 394 LEC sobre criteris generals d'imposició de costes. Sabem que, de conformitat amb aquest article, les costes s'imposen a la part que hagi vist rebutjades totes les seves pretensions, llevat que el tribunal apreciï, i així ho raoni, que el cas presentava seriosos dubtes de fet o de dret. Només caldria que l'article 394 LEC preveïés que quan la part que veu estimades les seves pretensions hagués rebutjat una invitació a participar en una sessió informativa de mediació no es pugui veure afavorida per una condemna en

costes de la contrapart. Per altra banda, l'article 32 LEC disposa que, quan la intervenció d'advocat i procurador no és preceptiva en un procediment o en actuacions que són merament facultatives, de l'eventual condemna a costes de la part contrària a què se n'hagués servit professionals s'exclouen els drets i honoraris meritats per aquests, llevat que el Tribunal apreciï temeritat. Doncs bé, n'hi hauria prou amb introduir una nova excepció a aquesta exclusió: quan s'hagi produït intervenció d'advocat en una mediació, sigui aquesta judicial o extrajudicial. O, finalment, l'adopció de la fórmula italiana testada amb èxit, consistent en penalitzar haver-ne rebutjat la proposta formal del conciliador quan aquesta es confirma judicialment, als efectes d'imposició de costes (Irlanda, Lituània, Itàlia, Polònia).

4. Introducció d'incentius econòmics i fiscals a les parts que faci més interessant recórrer a la mediació o un altre ADR. A títol merament enunciatiu:

- Deduccions a l'IRPF dels advocats per minuts d'assessorament en mediacions i acords transaccionals (França). O que part dels honoraris dels advocats que intervenen en una mediació vagin a càrrec de l'Estat, com a Itàlia (25%).
- Exempció a l'IRPF de les parts. A Itàlia s'aplica una deducció fins a un màxim de 500 euros, si hi ha acord; En particular de les quantitats percebudes com a conseqüència de la responsabilitat civil per danys personals, en la quantia pactada a través de mediació així com les indemnitzacions derivades dels contractes d'assegurança d'accidents (avui tan sols s'admet si es troben judicialment reconegudes ex art. 7 IRPF). Es suggereix fer-ho extensiu a altres pactes que assoleixin les parts en matèries on la mediació pugui jugar un paper fonamental.
- Exempció de l'impost per actes jurídics documentats (AJD). (Itàlia)
- Bonificació o exempció de les taxes judicials als qui arribin a un acord transaccional com s'aplica a Romania, Bulgària o a Hongria, per posar alguns exemples. A nivell estatal es reconeix la devolució del 60% de l'import de la quota d'aquesta taxa (art. 8.5 Llei estatal 10/2012, de 20 de novembre, per la qual es regulen determinades taxes a l'àmbit de l'Administració de Justícia i de l'Institut Nacional de Toxicologia i Ciències Forenses), no així a Catalunya.
- No sotmetiment a IVA o aplicació d'un IVA reduït als honoraris dels advocats i professionals que intervenen en una mediació o ADR. No

es coneix cap pràctica similar a nivell comparat però podria ser un incentiu poderós.

- Es podria considerar, per acabar, una previsió legal que establís que la no assistència a la sessió prèvia de mediació constituís un impediment en l'accés als serveis de justícia gratuïta (Llei estatal 1/1996, de 10 de gener, d'assistència jurídica gratuïta i Decret de Catalunya 252/1996, de 5 de juliol regula el procediment pel reconeixement del dret i la subvenció per a les actuacions professionals d'advocats i procuradors), tot tenint en compte que es tracta d'un servei públic.

VII. ANNEXES

1. INFORMES

- Informe sobre mediació civil, mercantil, comunitari, laboral/organitzacional a Catalunya, emès per GiraADR, Marta Mendez Picot i Natàlia Flores.
- Informe sobre mediació de consum a Catalunya, emès per Carles García Roqueta.
- Informe sobre mediació familiar a Catalunya, emès per Antoni Vidal Teixidó.

2. DOCUMENTACIÓ, BIBLIOGRAFIA I JURISPRUDÈNCIA

- European Commission (1998) *European Commission Recommendation 1998/257/EC on the principles applicable to the bodies responsible for out consumer disputes*, OJ L 115. 17.04.1998.
- European Commission (2001) *European Commission Recommendation 2001/310/EC on the principles for out-of-bodies involved in the consensual consumer disputes*, OJ L 109. 19.04.01.

- EU (2008) Directive 2008/52/EC of the European Parliament and of the Council of 21 May 2008 on commercial matters, OJ L 136, 24.5.2008.
- EU (2011) Directive 2011/83/EU of the European Parliament and of the Council of 25 October 2011 on consumer rights, amending Council Directive 93/13/EEC and Directive 1999/44/EC of the European Parliament and of the Council and repealing Council Directive 85/577/EEC and Directive 97/7/EC of the European Parliament and of the Council, OJ L 304, 22.11.2011
- EU (2013) Directive 2013/11/EU of the European Parliament and of the Council of 21 May 2013 on alternative dispute resolution for consumer disputes and amending Regulation (EC) No 2006/2004 and Directive 2009/22/EC, OJ L 165, 18.6.2013.
- EU (2013) Regulation (EU) No 524/2013 of the European Parliament and of the Council of 21 May 2013 on online dispute resolution for consumer disputes and amending Regulation (EC) No 2006/2004 and Directive 2009/22/EC, OJ L 165, 18.6.2013.
- EU (2004) *European Code of Conduct for mediators*, Brussels 2 July 2004.
- European Commission (2017) *Report from the Commission to the European Parliament and the Council on the functioning of the European Online Dispute Resolution platform* established under Regulation (EU) No 524/2013 on online dispute resolution for consumer disputes, Brussels 13 December 2017, COM(2017) 744 final.
- European Commission (2015) *Implementing Regulation (EU) 2015/1051 of 1 July 2015 on the modalities for the exercise of the functions of the online dispute resolution platform, on the modalities of the electronic complaint form and on the modalities of the cooperation between contact points* provided for in Regulation (EU) No 524/2013 of the European Parliament and of the Council on online dispute resolution for consumer disputes, OJ L 171/1 of 2 July 2015.
- European Commission (2016) *Report from The Commission to the European Parliament, the Council And the European Economic and Social Committee on the application of Directive 2008/52/EC* of the European Parliament and of the Council on certain aspects of mediation in civil and commercial matters COM/2016/0542 final.

- European Commission (2011), *Lessons Learnt from the Implementation of the EU Mediation Directive: the Business Perspective*. Directorate-General for Internal Policies, Policy Department C: Citizen`s rights and constitutional affairs, 2011.
- European Commission (2011), *Quantifying the Cost of not Using Mediation – a Data Analysis*. Directorate-General for Internal Policies, Policy Department C: Citizen`s rights and constitutional affairs, 2011.
- European Commission (2014) *Rebooting the Mediation Directive: Assessing the Limited Impact of its Implementation and Proposing Measures to Increase the Number of Mediations in the EU*. Directorate-General for Internal Policies, Policy Department C: Citizen`s rights and constitutional affairs, 2014.
- European Parliament (2018) *A Ten-Year-Long “EU Mediation Paradox”. When an EU Directive Needs To Be More ...Directive*. Briefing requested by the JURI Committee.
- European Commission (2019) *Report from The Commission to The European Parliament, the Council and the European Economic and Social Committee on the application of Directive 2013/11/EU of the European Parliament and of the Council on alternative dispute resolution for consumer disputes and Regulation (EU) No 524/2013 of the European Parliament and of the Council on online dispute resolution for consumer disputes*. COM/2019/425 final.
- Proposal for a Regulation of The European Parliament and of the Council repealing Regulation (EU) No 524/2013 and amending Regulations (EU) 2017/2394 and (EU) 2018/1724 with regards to the discontinuation of the European ODR Platform. Brussels, 17.10.2023 COM(2023) 647 final. 2023/0375 (COD).
- BEIS (2018). *Resolving consumer disputes: Alternative dispute resolution and the court system*. Final report. Department for Business, Energy and Industrial Strategy.
- CC-Net (2019) *Alternative Dispute Resolution in the Air Passenger Rights sector*. CC-Net Joint Project 2012.

- Council of Europe (2007) *Guidelines for a Better Implementation of the Existing Recommendation Concerning Family Mediation and Mediation in Civil Matters*. European Commission for the Efficiency of Justice, 2007.
- CEPEJ (2018) *The Impact of CEPEJ Guidelines on Civil, Family, Penal and Administrative Mediation*. European Commission for the Efficiency of Justice.
- CEPEJ (2018) *Road Map of the CEPEJ-GT-MED on “The Impact of CEPEJ Guidelines on Civil, Family, Penal and Administrative Mediation”*. Working Group on Mediation (CEPEJ-GT-MED).
- CEPEJ (2018) *Mediation Development Toolkit*. Ensuring implementation of the CEPEJ Guidelines on mediation Mediation Awareness and Training Programme for Enforcement Agents. Ensuring the efficiency of the Judicial Referral to mediation. Document elaborated jointly with the contribution of the International Union of Judicial Officers (UIHJ).
- CEPEJ (2019) *European Handbook for Mediation Lawmaking*. As adopted at the 32th plenary meeting of the CEPEJ. Strasbourg, 13 and 14 June 2019.
- CEPEJ (2022) *European judicial Systems*. Evaluation Report. Evaluation cycle.
- CEPEJ (2022) *European judicial Systems*. Evaluation Report. Part 2 Country profiles.
- Consejo de Europa (2021) *Online Dispute Resolution Mechanisms in Civil and Administrative Court Proceedings*. Guidelines adopted by the Committee of Ministers of the Council of Europe on 16 June 2021 and explanatory memorandum.
- ELI-ENCJ (2018) *The Relationship between Formal and Informal Justice: the Courts and Alternative Dispute Resolution*. Report of the European Law Institute and of the European Network of Councils for the Judiciary. 2018.
- ICAB (2016) *Mediation in the different Countries with Bar Associations that Belong to the European Bars Federation (FBE)*. Il·lustre Col·legi Advocats de Barcelona. Setembre 2016.

- UK (2014) *Report of the Family Mediation Task Force*. Ministry of Justice, UK. Juny 2014.
- UK Civil Justice Council (2021) *The Civil Mediation*. Council's Response to the Civil Justice Council's report. Civil Mediation Council. UK. 13 July 2021.
- UK Civil Justice Council (2017) *ADR and Civil Justice*. CJC ADR Working Group Interim Report. UK. October 2017.
- Civil Justice Council (2015) *Online Dispute Resolution for Low Value Civil Claims*. Online Dispute Resolution Advisory Group. UK. 2015.
- Civil Justice Council (2021) *Compulsory ADR*. UK. 13 July 2021.
- Civil Justice Council (2021) *The Resolution of Small Claims: Interim Report*, April 2021.
- UK (2022) *Increasing the use of mediation in the civil justice System*. Presented to Parliament by the Lord Chancellor and Secretary of State for Justice by Command of Her Majesty Ministry of Justice, UK. Juliol 2022.
- Irlanda (2021) *Workplace Relations Commission Annual Report*.
- Itàlia (2023) *Andamento delle iscrizioni annuali di mediazioni civili e commerciali*. Ministeri de Justicia. Departament per la transició digital de la Justícia. Direcció General d'Estadística i anàlisi organitzativa. 13 octubre 2023.

JURISPRUDÈNCIA

EU (2010). Assumpte Rosalba Alassini y Telecom Italia SpA (C-317/08), Filomena Califano y Wind SpA (C-318/08), Lucia Anna Giorgia Iacono y Telecom Italia SpA (C-319/08), Multiservice Srl y Telecom Italia SpA (C-320/08), 8 març 2010. ECLI:EU:C:2010:146.

EU (2017). Asumpte Menini i Maria Antonia Rampanelli vs. Banco Popolare Società Cooperativa (C-75/16), 14 Juny 2017, ECLI:EU:C:2017:457.

EU (2013). Assumpte Di Donna (C-492/11), 27 Juny 2013, ECLI:EU:C:2013:428.

UK (2004). Keynes General NHS Trust. England and Wales Court of Appeal (EWCA) Civ 576, 11 Maig 2004.

UK (2019). Lomax v Lomax. England and Wales Court of Appeal EWCA, Civ 1467, 6 Agost 2019.

BIBLIOGRAFIA

AAVV (2010) *Llibre Blanc de la Mediació de Catalunya*. Departament de Justícia de Catalunya. Universitat Autònoma de Barcelona. Institut de Dret i Tecnologia Fundació Carles Pi i Sunyer d'Estudis Autònoms i Locals.

Barral Viñas, I. (2018) *Comentarios a la Ley 15/2009, de 22 de julio, de mediación en el ámbito del Derecho privado*, Marcial Pons, p. 57-58.

Biard, A. (2018) "Impact of Directive 2013/11/EU on Consumer ADR Quality: Evidence from France and the UK". *Journal of Consumer Policy* (2019) 42:109–147.

Cortés, P. (2015) 'The impact of EU law in the ADR landscape in Italy, Spain and the UK: time for change or missed opportunity? *ERA Forum*, 125–147.

Cortés, P. (2017) "The Online Court: Filling els Gaps of the Civil Justice System?" *Civil Justice Quarterly*, 2017, 36 (1).

Cortés, P. (2018). "Consumer ADR in Spain and the United Kingdom". *EuCML*, 2, 82–88.

Cortés, P. (2018) "Estudio de los Objetivos de la Normativa Europea de Resolución de Conflictos de Consumo y Propuestas para la Mejora del Sistema ADR/ODR Español". *Revista Iberoamericana de Derecho Informático*, 2018, 23 vol. 8, pp. 57-76.

Cortés, P. (Ed.), *The New Regulatory Framework for Consumer Dispute Resolution*. Oxford University Press.

Creutzfeldt, N. (2016) "Implementation of the consumer ADR directive". *EuCML*, 5, 169–175.

Duplá, M.T. (2017) "La mediación empresarial y el conflict management: claves de la evolución del modelo estadounidense". En: Vilalta, A.E. (coord.). «Mediación sectorial y digitalización». *IDP. Revista de Internet, Derecho y Política*, N.º 25, pp. 45-56. UOC.

D'Urso, L. (2018) "A New European Parliament Mediation Resolution Calls On Member States and the EC to Promote More Use". *Alternatives*, Vol. 36 No. 2, p. 19, Febrer 2018.

Esteban de la Rosa, F., Cortés, P. (2015) "Un nuevo Derecho europeo para la resolución alternativa y en línea de litigios de consumo", en Esteban de la Rosa (Ed.), *La protección del consumidor en dos espacios de integración: Europa y América*, Valencia, Tirant lo Blanch, 2015, pp. 548-561.

França Gouveia, M. (2014) *Curs de Resolução Alternativa de Litígios*, Almedina.

Hodges, C. (2017) "Consumer redress: implementing the vision". A Cortés, P. (Ed.), *The new regulatory framework for consumer dispute resolution* Oxford University Press, pp. 351–369.

Ibsen C. L. (2021) "Conciliation, mediation and arbitration in collective bargaining in Western Europe: In search of control". *European Journal of Industrial Relations* 2021, Vol. 27(1) pp. 23–39.

Kirkham, R. (2016) "Regulating ADR. Lessons from the UK", *Oxford University Press*, 2016.

Matteucci, G. (2015) "Mandatory mediation, the Italian experience", *Revista Eletrônica de Direito Processual*. num. 16, p. 10.

Morais Carvalho, J. (2011) "A consagração legal dá mediação a Portugal", *Revista Julgar*, n.º 15.

Navas Glembotzky, J.R. (2013) “El *enforcement* del acuerdo de mediación civil y mercantil en el ámbito internacional: análisis, estudio comparado y recomendaciones”. *Working Paper IE Law School*, AJ8-210.

Ortuño Muñoz, P. (2009) “El paper de l'advocat a la mediació”. *Revista del Consejo General de la Abogacía*, núm. 57, pp. 30-33.

Șușțac, Z.D., Walker, J., Ignat, C., Ciucă, A.E., Lungu, S.E. (2013) *Best practice Guide on the use of mediation in cross-border cases*. European Union Civil Justice 2010, Bucarest, ISBN 978-973-0-14866-4.

Valls Jufre, J.Ma et alii (2021) *Informe del Comitè Legislatiu del Consolat de Mar sobre l'avantprojecte de llei “Medidas de Eficiencia Procesal del Servicio Público de Justicia*. Consolat de Mar.

Villagrasa Alcaide, C. (2011) “Nous reptes i oportunitats per a l'advocacia a través de la mediació”. *Revista Advocacia*, núm. 7, feb. p. 214.

3. AGRAIMENTS

Volem mostrar el nostre reconeixement i agraïment a les persones que han contribuït amb els seus comentaris i reflexions al llarg de les converses mantingudes durant l'estudi i en sessió de treball intern de la Jornada de contrast celebrada al Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada (CEJFE), Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya, el dia 21 de desembre 2022:

Josep Armengol
Manel Canyameres
Jordi Casajoana
Pilar Cid
Pablo Cortés
Teresa Duplá
Fernando Esteban
Josep Fité
Rafael Llinas
Marta Martínez
Oscar Negrodo

Xavier Pastor
Marta Poblet
Elisabet Saltor
Montserrat Tur
Javier Wilhelm